

MAGAZYN TURYSTYCZNY

Polska

Świat

Warmia i Mazury

San Francisco
Lazurowe Wybrzeże
Zakintos
Luksemburg

Werona
Toruń
Madera
Maroko

Split i Trogir
Portugalia
Balaton
Wilno

ISSN 2720-5673

9

772720 567033

mojemazury.pl

Fundamentem naszej firmy jest gruntowna znajomość branży, którą poznajemy od ponad dwóch dekad, wdrażając nowe technologie i śledząc rynkowe trendy.

Mając ponad 20-letnie doświadczenie w branży, specjalizujemy się w kompleksowym zamykaniu stanu surowego. Dzięki wyselekcjonowanej ofercie zawierającej optymalne modele, w jednym miejscu możesz kupić wszystkie elementy zamykające stan surowy – okna, drzwi wejściowe i tarasowe, bramy garażowe oraz rolety zewnętrzne.

Nasza kadra to wysokiej klasy specjaliści i fachowi monterzy. Zapewniamy rzetelne doradztwo, sprawny i precyzyjny montaż oraz obsługę posprzedażową na najwyższym poziomie.

Dystrybuowane przez nas produkty pochodzą od najwyższej klasy producentów – liderów europejskich i światowych rynków, których wyłoniliśmy w wyniku wieloletnich testów.

Ciepłe okna na długie lata

Przy wyborze okien większość z nas skupia się na współczynniku Uw, który odpowiada za przenikanie ciepła. Jednak warto pamiętać, że innym równie ważnym parametrem jest współczynnik Lt, poka-

SPRZEDAJEMY TO, CO SPRAWDZONE

zujący, jaką przepuszczalność światła oferują szyby. Dlaczego warto zwrócić na niego uwagę?

Co to jest współczynnik Lt?

Współczynnik Lt (z ang. Light transmission) wskazuje, jaki procent światła

słonecznego może przeniknąć przez szybę. Oznacza to, że im wyższa wartość Lt, tym więcej naturalnego światła dotrze do wnętrza. To szczególnie istotne w pomieszczeniach, w których chcemy maksymalnie wykorzystać światło dzienne, jak salon czy biuro.

Martom - drzwi wejściowe, kolekcja SMOOTH

- Skrzydło modeli Smooth wygląda jak wykonane z kilku kawałków drewna tworzących ramę i wypełnienie, nawiązując do tradycyjnych drzwi drewnianych.
- Szyba ma lakierowane obwoluty, a wszystkie elementy są zlicowane, co oznacza, że ich powierzchnia tworzy jedną płaszczyznę.
- Choć widoczne są poszczególne elementy budowy, skrzydło pozostaje gładkie, co tłumaczy nazwę Smooth.

Jesteśmy Partnerem handlowym firm:

Zapraszamy:
Oknopolis sp. z o.o. | Olsztyn, Lubelska 36A | +48 690 553 574
e-mail: adams@oknopolis.pl

[oknopolisolsztyn](https://www.oknopolisolsztyn.pl) | www.oknopolis.pl

Byliście na niesamowitej wycieczce?
Chcecie polecić ciekawe miejsca?
Napiszcie do nas, opiszcie swoją
podróż, wyślijcie zdjęcia.
Z chęcią opublikujemy wasze turystyczne
wspomnienia w naszym magazynie!

Piszcie na maila: i.serowik@gazetaolsztynska.pl

Fot. anulak - stock.adobe.com

SPIS TREŚCI

ZWIEDZAMY ŚWIAT

- 4** Przygoda w San Francisco
- 8** Luksus Lazurowego Wybrzeża
- 14** Werona, miasto wiecznej miłości
- 18** Arrábida dzika i zielona
- 22** Wyspa wiecznej wiosny
- 24** Zakintos i wrak
- 26** W objęciu gór Rif
- 29** Dwa chorwackie bratanki
- 32** Klejnot Europy w miniaturze
- 30** Lawendowy szlak nad Balatonem
- 40** Zielone Wilno

ZWIEDZAMY POLSKĘ

- 44** Miasto o smaku piernika
- 50** Biskupiec – miasto, które oddycha naturą
- 52** Odkryj raj nad jeziorem Mój
- 53** Aktywnie w sercu Warmii
- 54** Tu mogła zmienić się wojenna historia
- 58** Mazury na wyciągnięcie ręki

HISTORIA I LEGENDY

- 48** Gdzie straszy na Warmii i Mazurach?

Fot. Luciano Mortula-LGM - stock.adobe.com

Fot. neirfy - stock.adobe.com

Fot. Alexey Fedorenko - stock.adobe.com

Fot. Lukasz Janyst - stock.adobe.com

MAGAZYN TURYSTYCZNY

Warmia&Mazury

mojemazury.pl | gazetaolsztynska.pl | wawa.info | krasnal.info

REDAKTOR NACZELNY

DYREKTOR DS. MARKETINGU
I REKLAMY
REKLAMA

SKŁAD I ŁAMANIE:

WYDAWCA:

Maciej Matera
tel. 502 499 526 | zarzad@gazetaolsztynska.pl
Agnieszka Weder-Grygielewicz
tel. 885 998 201 | a.weder@gazetaolsztynska.pl
Irena Serowik
tel. 509 712 242 | i.serowik@gazetaolsztynska.pl
Jakub Cyrana

GALINDIA Sp. z o.o.,
wydawca „Gazety Olsztyńskiej”
Ul. Aleksandra Wejnerta 19, 02-691 Warszawa

SAN FRANCISCO

PRZYGODA NA WZGÓRZACH KALIFORNII

SAN FRANCISCO TO JEDNO Z NAJPIĘKNIEJSZYCH I NAJBARDZIEJ FASCYNUJĄCYCH MIAST STANÓW ZJEDNOCZONYCH. POŁOŻONE JEST NA ZACHODNIM WYBRZEŻU USA, NAD ZATOKĄ SAN FRANCISCO I SŁYNIE Z NIEZWYKŁEGO KLIMATU, IKONICZNYCH MOSTÓW, MALOWNICZYCH WZGÓRZ ORAZ BOGATEJ HISTORII I KULTURY. TO IDEALNE MIEJSCE ZARÓWNO NA KRÓTKI WYPAD, JAK I DŁUŻSZY POBYT. MIASTO MA ŁAGODNY KLIMAT PRZEZ CAŁY ROK, ALE NAJLEPSZE MIESIĄCE NA ZWIEDZANIE TO WIOSNA I JESIEŃ, KIEDY JEST MNIEJ TURYSTÓW, A POGODA JEST NAJBARDZIEJ STABILNA. ODKRYWAJĄC UROKI MIASTA, WARTO ZANURZYĆ SIĘ W JEGO NAJCIEKAWSZE ATRAKCJE, KTÓRE NADAJĄ MU WYJĄTKOWY CHARAKTER.

Golden Gate Bridge

Fot. JFL Photography - stockadobe.com

GOLDEN GATE BRIDGE – IKONA MIASTA

Golden Gate Bridge to jeden z najbardziej rozpoznawalnych mostów na świecie i symbol San Francisco. Jego charakterystyczny czerwono-pomarańczowy kolor oraz imponująca konstrukcja sprawiają, że jest jednym z najczęściej fotografowanych obiektów w Stanach Zjednoczonych. Most powstał w celu połączenia San Francisco z hrabstwem Marin, przekraczając Cieśninę Golden Gate. Przed jego budową jedyną możliwością przedostania się na drugą stronę była przeprawa promowa. Konstrukcja mostu rozpoczęła się w 1933 roku

i trwała cztery lata. Most został oficjalnie otwarty 27 maja 1937 roku. Głównym inżynierem projektu był Joseph Strauss, ale istotną rolę odegrali także architekt Irving Morrow i inżynier Leon Moisseiff. W chwili ukończenia Golden Gate Bridge był najdłuższym wiszącym mostem na świecie – jego długość wynosi 2737 metrów, a główne przęsło ma rozpiętość 1280 metrów.

Most ma unikalny kolor zwany „International Orange”, który nie tylko wyróżnia go na tle otoczenia, ale także poprawia widoczność w gęstej mgie, często unoszącej się nad zatoką San Francisco. Jego dwie wieże osiągają wysokość 227 metrów, co czyni go imponującym elementem krajobrazu miasta. Most przystosowany jest zarówno dla ruchu samochodowego, jak i pieszych oraz rowerzystów. Dziennie pokonuje go około 110 tysięcy pojazdów, a piesi mogą korzystać z chodników po obu stronach mostu. Most Golden Gate stał się ikoną kultury popularnej, pojawiając się w licznych filmach, książkach i programach telewizyjnych. Jego majestatyczna sylwetka to nieodłączny element panoramy San Francisco i punkt obowiązkowy dla turystów odwiedzających to miasto.

ALCATRAZ - LEGENDARNA WYSPA TAJEMNIC

Jedną z najbardziej fascynujących atrakcji turystycznych w Stanach Zjednoczonych jest Alcatraz. Ta niewielka wyspa położona w zatoce San Francisco od lat przyciąga miłośników historii, tajemnic oraz niezwykle opowieści. Co sprawia, że to miejsce jest tak wyjątkowe? Początki Alcatraz sięgają XIX wieku, gdy służyła jako fort wojskowy i więzienie dla jeńców wojennych. Jednak największą sławę zdobyła jako federalne więzienie o zaostrożonym rygorze, działające w latach 1934–1963. Przetrzymanywano tu najgroźniejszych przestępców, w tym słynnego Al Capone, George'a „Machine Gun” Kelly'ego oraz Roberta Strouda, znanego jako „Ptasznik z Alcatraz”.

Więzienie na Alcatraz uchodziło za niemożliwe do ucieczki, jednak kilku śmiatków podjęło wyzwanie. Najstynnniejsza próba miała miejsce w 1962 roku, gdy trzech więźniowie – Frank Morris oraz bracia John i Clarence Anglin wydostali się z cel, używając atrap głów wykonanych z papier mâché. Do dziś nie wiadomo, czy udało im się przeżyć w zimnych wodach zatoki. Dziś Alcatraz to popularne miejsce turystyczne zarządzane przez National Park Service. Odwiedzający mogą zwiedzać dawne cele więzienne, stołówkę oraz plac spacerowy, słuchając nagrań opowiadających o życiu więźniów i strażników. Szczególną atrakcją są nocne wycieczki, które potęgują tajemniczą atmosferę tego miejsca. Aby

odwiedzić wyspę, należy zarezerwować bilet na prom, który odpływa z przystani w San Francisco. Bilety często wyprzedają się z wyprzedzeniem, więc warto zaplanować wizytę wcześniej.

FISHERMAN'S WHARF – PERŁA SAN FRANCISCO

Fisherman's Wharf to jedno z najbardziej rozpoznawalnych i tętniących życiem miejsc w San Francisco. Ten historyczny nabrzeżny obszar jest niezwykle popularnym celem turystycznym, oferującym odwiedzającym niezapomniane wrażenia, wyjątkową kuchnię i zapierające dech w piersiach widoki na Zatokę San Francisco. Fisherman's Wharf ma swoje korzenie w połowie XIX wieku, kiedy to napłynęli tu włoscy imigranci, zakładając tradycyjne rybackie osady. Przez dziesięciolecia obszar ten rozwijał się jako centrum połowu ryb i owoców morza. Dziś, choć nadal działa tu rybołówstwo, nabrzeże przekształciło się w jedną z największych atrakcji turystycznych miasta.

NAJWAŻNIEJSZE ATRAKCJE FISHERMAN'S WHARF

Jednym z najbardziej tętniących życiem miejsc w okolicy jest Pier 39. Można tu podziwiać słynne lwy morskie wylegające się na drewnianych pomostach, odwiedzić akwarium (Aquarium of the Bay) oraz skorzystać z licznych sklepów i restauracji serwujących świeże owoce morza. Miłośnicy historii i popkultury mogą zanurzyć się w fascynujący świat woskowych sobowtórów w **Muzeum Madame Tussauds**, gdzie czekają na nich niezwykle realistyczne figury – od legend Hollywood po ikoniczne postacie historyczne. Pasjonaci historii wojskowej mogą stanąć na pokładzie dwóch legendarnych okrętów z czasów II wojny światowej – **SS Jeremiah O'Brien** i **USS Pampanito**. Zacumowane w porcie, te pływające relikty przeszłości przenoszą zwiedzających w sam środek morskich bitew i wojennych misji. Natomiast dla wielbicieli słodkich przyjemności prawdziwym rajem jest **Ghirardelli Square**. W tej zabytkowej fabryce czekolady, przekształconej w tętniący życiem kompleks sklepów i restauracji, unosi się zapach czekoladowych delicji. To idealne miejsce, by skosztować kultowych deserów Ghirardelli i zanurzyć się w historii jednej z najstarszych marek świata.

Fisherman's Wharf to również raj dla miłośników owoców morza. Koniecznie trzeba spróbować słynnej clam chowder, czyli kremowej zupy z małż podawanej w chlebie, a także świeżych krabów Dungeness. Restauracje takie jak Alioto's, Boudin Bakery czy The Crab House to tylko niektóre z miejsc oferujących wysmienite dania z owoców morza. Spacerując wzdłuż

Wiktoriańskie i edwardiańskie domy w Alamo Square Park, San Francisco

nabrzeża, można poczuć atmosferę San Francisco, delectować się znakomitą kuchnią i podziwiać niepowtarzalne widoki na zatokę oraz most Golden Gate. To obowiązkowy punkt na mapie każdego turysty odwiedzającego to niezwykle miasto!

LOMBARD STREET – NAJBARDZIEJ KRĘTA ULICA ŚWIATA

San Francisco słynie z wielu ikonicznych miejsc, ale jedno z nich przyciąga turystów swoją wyjątkowością. Jest nią malownicza, niezwykle kręta ulica **Lombard Street**, położona na wzgórzu Russian Hill. Jest jedną z największych atrakcji miasta i każdego dnia zachwyca odwiedzających swoim niepowtarzalnym wyglądem. Ulica została zaprojektowana w latach 20. XX wieku jako sposób na zmniejszenie nachylenia wzgórza, które w swoim naturalnym stanie miało aż 27-stopniowy kąt nachylenia. W celu ułatwienia poruszania się, zdecydowano się na budowę ośmiu ostrych zakrętów, które dziś są znakiem rozpoznawczym ulicy. Wyłożona czerwonym brukiem, otoczona pięknie zadbanymi ogrodami pełnymi hortensji i innych kwiatów, ulica stała się jedną

z najbardziej rozpoznawalnych wizytówek San Francisco.

Lombard Street można podziwiać na kilka sposobów. Wielu turystów decyduje się na przejazd samochodem, by osobiście pokonać osiem ostrych zakrętów. Trzeba jednak pamiętać, że ruch jest jednokierunkowy i zjeżdża się tylko w dół, od Hyde Street do Leavenworth Street. Alternatywnie, można przejść się pieszo po schodach biegnących wzdłuż ulicy i podziwiać spektakularne widoki na miasto i zatokę. Lombard Street to nie tylko ciekawostka architektoniczna, ale także miejsce, które pozwala poczuć unikalny klimat San Francisco. Najlepszy czas na jej odwiedzenie to wczesny poranek lub późne popołudnie, kiedy ruch turystyczny jest sporo mniejszy.

Mimo że Lombard Street jest uważana za „najbardziej krętą ulicę świata”, to miano technicznie należy do Vermont Street, znajdującej się również w San Francisco. W 1999 roku powstała propozycja, aby zamknąć ulicę dla ruchu samochodowego ze względu na ogromne natężenie turystów, ale do dziś jest ona otwarta. Lombard Street pojawiła się w wielu filmach i serialach, co dodatkowo zwiększyło jej popularność.

CHINATOWN – SERCE CHIŃSKIEJ SPOŁECZNOŚCI W USA

Kulturowym sercem i jednym z najbardziej charakterystycznych oraz historycznych miejsc jest Chinatown. Jest to najstarsza i największa dzielnica chińska poza Azją, będąca domem dla tysięcy chińskich imigrantów oraz jedna z największych atrakcji turystycznych miasta. Dzielnica założona została w połowie XIX wieku i powstała jako efekt wielkiej fali chińskiej imigracji, napędzanej gorączką złota i budową kolei transkontynentalnej. Pomimo licznych trudności, w tym aktów dyskryminacji i uchwalonego w 1882 roku Chińskiego Prawa o Wykluczeniu (Chinese Exclusion Act), społeczność ta przetrwała i rozwinęła się, tworząc silne centrum kultury i handlu.

W 1906 roku miasto nawiedziło potężne trzęsienie ziemi i pożary, które niemal doszczętnie zniszczyły Chinatown. Mimo to, chińska społeczność odbudowała dzielnicę, nadając jej jeszcze bardziej tradycyjny, orientalny charakter, który można podziwiać do dziś. Dzielnica jest pełna barwnych uliczek, świątyń, restauracji i sklepów, które przyciągają turystów z całego świata.

Do najważniejszych miejsc należą **Brama Smoka** (Dragon Gate), czyli monumentalna brama wejściowa do Chinatown, zlokalizowana na skrzyżowaniu ulic Grant Avenue i Bush Street oraz najstarsza ulica Chinatown - **Grant Avenue**, pełna tradycyjnych sklepów, lampionów i architektury inspirowanej chińskimi pagodami. Na uwagę zasługuje również **Świątynia Tin How** - jedna z najstarszych chińskich świątyń w Ameryce Północnej, poświęcona bogini morza Mazu. Dla pasjonatów chińskiej kultury polecam zwiedzenie **Muzeum Chińskiej Kultury w Ameryce** (Chinese Historical Society of America Museum). Jest to miejsce, które pozwala zgłębić historię i wkład chińskiej społeczności w rozwój USA.

Chinatown to nie tylko miejsce handlu, ale także ważne centrum kultury i tradycji. Największym wydarzeniem w roku jest **Chiński Nowy Rok**, obchodzony z wielką pompą, gdzie parady, fajerwerki i występy taneczne przyciągają tysiące mieszkańców i turystów. Chinatown w San Francisco to miejsce pełne historii, kultury i smaków, które warto odwiedzić, aby poczuć ducha chińskiej społeczności w Stanach Zjednoczonych. To dzielnica, która łączy przeszłość z teraźniejszością, zachwycając odwiedzających swoją autentycznością i niepowtarzalnym klimatem.

TWIN PEAKS – SPEKTAKULARNY PUNKT WIDOKOWY

Kolejnym przystankiem na mapie San Francisco jest Twin Peaks. Są to dwa bliźniacze wzgórza o wysokości 281 metrów n.p.m., które górują nad miastem. Stanowią one jedno z najwyższych naturalnych punktów i zapewniają niezrównane widoki na centrum, Zatokę San Francisco, Most Złotej Bramy oraz Pacyfik. Wzgórza te są częścią większego systemu rezerwatów przyrody i stanowią dom dla wielu rodzimych gatunków flory i fauny. Najbardziej popularnym punktem widokowym na Twin Peaks jest **Christmas Tree Point**, skąd można podziwiać spektakularne panoramy miasta, szczególnie o zachodzie słońca lub w nocy, kiedy miasto mieni się światłami. Twin Peaks to również siedlisko wielu gatunków ptaków, a także unikalnych roślin typowych dla tego regionu. Dla osób, które chcą aktywnie wypocząć, proponuję przejść się licznymi ścieżkami wokół wzgórz, które oferują różne perspektywy na miasto i otaczającą naturę.

Twin Peaks można odwiedzać przez cały rok, ale najlepsze warunki do podziwiania widoków są wczesnym rankiem lub późnym popołudniem. Warto pamiętać, że San Francisco słynie z mgieł, które mogą zasłaniać panoramę, dlatego też dobrze jest sprawdzić prognozę pogody przed wizytą.

PAINTED LADIES – KOLOROWE WIKTORIAŃSKIE DOMY

San Francisco to miasto pełne unikalnych zabytków architektury, a jednym z najbardziej rozpoznawalnych są **Painted Ladies** przy Placu Alamo. Jest to rząd pięknie odrestaurowanych, kolorowych domów w stylu wiktoriańskim i edwardiańskim charakteryzujących się bogato zdobionymi fasadami, wieloma oknami, wykuszami i detalami ornamentacyjnymi. Klasyczna wersja takich budynków obejmuje pastelowe kolory, kontrastujące ze sobą odcienie oraz misternie zdobione gzymsy i balustrady. Najstojniejszy rząd Painted Ladies, zwany także "Siedmioma Siostrami", znajduje się przy Steiner Street naprzeciwko Alamo Square Park. Kolorowe domy stały się ikoną popkultury. Najbardziej znanym przykładem ich występowania w mediach jest czołówka popularnego serialu „Pełna chata” (Full House), gdzie Painted Ladies pojawiają się jako tło rodzinnych scen w parku. Domy te były także wykorzystywane w wielu filmach, reklamach oraz sesjach zdjęciowych.

W latach 70. XX wieku termin ten został spopularyzowany przez książkę Painted Ladies: San Francisco's Resplendent Victorians autorstwa Elizabeth Pomada i Michaela Larsona, a sama koncepcja malowania domów na różnorodne barwy sięga końca XIX wieku. Niestety, wiele z nich ucierpiało podczas trzęsienia ziemi w 1906 roku, ale zostały odbudowane i przez lata poddawane renowacjom. Dziś są symbolem historycznego dziedzictwa miasta i przyciągają turystów z całego świata. Painted Ladies to bez wątpienia jeden z najbardziej fotogenicznych zakątków San Francisco. Ich unikalny styl, bogata historia i malownicza sceneria czynią je obowiązkowym punktem na mapie każdego turysty odwiedzającego to niezwykle miasto.

Miłośnicy przyrody powinni udać się również do Golden Gate Park, rozległego parku miejskiego z ogrodami botanicznymi, muzeami i jeziorami, stanowiącego oazę spokoju w sercu miasta. Oczywiście nie można pominąć przejażdżki historycznymi tramwajami linowymi, które są nieodłącznym elementem krajobrazu San Francisco i umożliwiają zwiedzanie stromych ulic miasta w wyjątkowy sposób. Początki tramwajów sięgają XIX wieku, kiedy to w 1873 roku uruchomiono pierwszą linię linową, wynalezioną przez Andrew Hallidie'ego. Tramwaje linowe, zwane "cable cars", były odpowiedzią na strome wzgórza, z którymi nie radziły sobie konieczne wozy. System ten szybko się rozrósł, a w latach swojej świetności obejmował kilkanaście linii w całym mieście. Najbardziej charakterystyczne są tramwaje, które do dziś kursują na trzech trasach: Powell-Hyde, Powell-Mason oraz California Street. Pasażerowie mogą doświadczyć niepowtarzalnej podróży tymi zabytkowymi pojazdami, stojąc na zewnętrznych podestach i podziwiając niezwykłą panoramę miasta. Ta przejażdżka to prawdziwy zastrzyk adrenaliny – zapiera dech w piersiach i zostawia niezapomniane emocje!

Anna Molęda-Kompolt

SAN FRANCISCO

STANY ZJEDNOCZONE AMERYKI,
KALIFORNIA, WYBRZEŻE PACYFIKU

KONTYNENT	AMERYKA PÓŁNOCNA
KRAJ	STANY ZJEDNOCZONE
STOLICA KRAJU	Stolica kraju: Waszyngton Stolica stanu: Sacramento
POWIERZCHNIA	San Francisco: 121,4 km ² Stany Zjednoczone: 9 833 520 km ²
JĘZYK URZĘDOWY	Angielski
WALUTA	Dolar amerykański (USD)
CZAS LOKALNY	Czas polski + 9h
WAMAGANY DOKUMENT DO WJAZDU	Paszport
PRZYKŁADOWE CENY	Obiad: od 18 dolarów (67,67 zł) Woda: od 2 dolarów (7,52 zł) Piwo: od 5 dolarów (18,8 zł) Kieliszek wina: od 10 dolarów (37,59 zł)

CIEKAWOSTKI

- San Francisco jest znane z charakterystycznej mgły, która regularnie spowija miasto, szczególnie latem. Mgła jest wynikiem połączenia chłodnych prądów oceanicznych z cieplejszym powietrzem nad lądem, co tworzy efekt „morskiej warstwy”.
- San Francisco ma jedną z największych chińskich dzielnic w USA, Chinatown, która jest nie tylko popularną atrakcją turystyczną, ale także żywym centrum chińskiej kultury.
- Będąc w San Francisco, warto odwiedzić wyspę Alcatraz. Jest to miejsce, gdzie kiedyś znajdowało się jedno z najbardziej znanych więzień na świecie. Dziś Alcatraz jest jednym z głównych punktów turystycznych.

Źródło: www.gov.pl

LUKSUS LAZUROWEGO WYBRZEŻA

DLA JEDNYCH TO NAJPIĘKNIEJSZY ZAKĄTEK EUROPY, DLA INNYCH – MIEJSCE, GDZIE SNOBIZM I BOGACTWO PRZYĆMIŁY NATURALNY UROK. PRAWDA LEŻY PEWNIĘ GDZIEŚ PO ŚRODKU, ALE JEDNO JEST PEWNE – TURYS�CI NIE PRZEJMUJĄ SIĘ DEBATAMI. CO ROKU OKOŁO 10 MILIONÓW OSÓB Z CAŁEGO ŚWIATA PRZYJEŹDŹA TU, BY PODZIWIĄĆ TURKUSOWE WODY, MALOWNICZE MIASTECZKA I POCZUĆ SMAK LA DOLCE VITA. I WIĘKSZOŚĆ WYJEŹDŹA OCZAROWANA.

Ta legendarna kraina kontrastów zachwyca malowniczymi miasteczkami, majestatycznymi szczytami Alp Nadmorskich, soczystą zielenią ogrodów i złocistymi plażami skąpanymi w słońcu. Od **Saint-Tropez**, które Brigitte Bardot uczyniła symbolem niekończącego się lata, po **Monte Carlo**, gdzie luksus błyszczy w świetle neonów, a raz do roku ulice zamieniają się w ekscytujący tor wyścigowy Formuły 1 – każdy zakątek Riwiery Francuskiej skrywa swoją unikalną historię i niepowtarzalny urok.

NICEA – BIJĄCE SERCE LAZUROWEGO WYBRZEŻA

Historia Nicei to opowieść o podbojach, ambicjach i niekończącej się fascynacji tym malowniczym zakątkiem. Od starożytnych Greków i Rzymian po wpływową

ród książąt Sabaudii – miasto przez wieki przechodziło z rąk do rąk, aż w XIX wieku odkryli je Anglicy, zmęczeni szarością i chłodem swojej ojczyzny. Zachwyceni łagodnym klimatem i błękitem Morza Śródziemnego, uczynili Niceę swoją zimową przystanią, przekształcając ją z niewielkiej nadmorskiej osady w jeden z najbardziej ekskluzywnych kurortów świata. To właśnie na ich cześć powstała najśłynniejsza ulica miasta – **Promenade des Anglais**, dziś tętniąca życiem nadmorska promenada, skąd rozciąga się widok na migoczące w słońcu wody Lazurowego Wybrzeża.

IKONICZNE MIEJSCA I ZABYTKI MIASTA

Zwiedzanie Nicei warto rozpocząć od aromatycznej filiżanki francuskiej kawy na tętniącym życiem **Place Masséna** – sercu

miasta, gdzie białe-czarne geometryczne płytki tworzą hipnotyzujący wzór, a neoklasyczne, czerwone fasady budynków malowniczo kontrastują z błękitem lazurowego nieba. W centrum placu dumnie wznosi się **Fontanna Słońca** (Fontaine du Soleil), strzeżona przez majestatyczny posąg Apollina, otoczonego alegorycznymi figurami planet. Atmosferę miejsca dopełniają nowoczesne instalacje **"Siedmiu Kontynentów"** autorstwa Jaume Plensa – świetliste sylwetki symbolizujące dialog między kulturami.

Dla miłośników sztuki Nicea to prawdziwy raj. Warto odwiedzić tu **Muzeum Marca Chagalla**, gdzie wśród intensywnych barw i symboliki jego obrazów można odkryć dzieła inspirowane Biblią i pełne metafizycznej głębi. Kolejnym obowią-

kowym przystankiem jest **Muzeum Henri Matisse'a**, prezentujące ewolucję twórczości mistrza – od wczesnych szkiców po ikoniczne, pełne światła i koloru kompozycje. To nie tylko podróż przez sztukę, ale także spotkanie z geniuszem, który przez lata czerpał inspirację z uroków Nicei.

KARNAWAŁ W NICEI – FEERIA BARW I SZALONA ZABAWA

Jednym z najbardziej spektakularnych i kolorowych wydarzeń we Francji, a zarazem jednym z najstarszych i najbardziej znanych karnawałów na świecie jest **Karnawał w Nicei** (Carnaval de Nice). Co roku, na przełomie lutego i marca, miasto zamienia się w prawdziwą krainę radości, tańca i niekończącej się zabawy. Największą atrakcją są imponujące parady, w których gigantyczne, bogato zdobione

platformy (chars) suną przez ulice, prezentując fantazyjne postacie i sceny nawiązujące do przewodniego motywu danej edycji – od mitologii, przez ekologię, aż po wizje przyszłości i podróże kosmiczne.

Gdy zapada zmrok, Nicea rozbłyśka feerią świateł, a ulice wypełniają się muzyką, artystami ulicznymi i niezwyklejmi iluminacjami, tworząc prawdziwie magiczną atmosferę. To doskonały moment, by zanurzyć się w wir lokalnych tradycji, spróbować wyśmienitych specjałów kuchni francuskiej i poczuć niepowtarzalny klimat świętowania. Finał karnawału to spektakularny rytuał – **spalenie ogromnej kukły "króla karnawału"**, symbolicznie kończące okres beztrioskiej zabawy i zwiastujące nadejście Wielkiego Postu. Karnawał w Nicei to coś więcej niż festiwal – to podróż do świata fantazji, sztuki i francuskiej tradycji, w której każdy, niezależnie od wieku, znajdzie coś dla siebie.

FESTIWAL FILMOWY W CANNES – MAGIA KINA I LUKSUSU

Lazurowe Wybrzeże to synonim prestiżu i elegancji, gdzie złoto dosłownie lśni w blasku słońca. W portach Monako i Saint-Tropez kotłysz się luksusowe jachty, na promenadach Nicei pyszną się hotele z epoki belle époque, a w maju na czerwonym dywanie w Cannes błyszczą gwiazdy światowego kina w kreacjach haute couture.

Festiwal Filmowy w Cannes (Festival de Cannes) to nie tylko jedno z najważniejszych wydarzeń w świecie kinematografii, ale i święto sztuki, które co roku przyciąga największe nazwiska branży – od legendar-

nych reżyserów po wschodzące gwiazdy wielkiego ekranu. Historia festiwalu sięga 1946 roku, kiedy to w powojennej Europie narodziła się idea stworzenia międzynarodowego święta kina. Pierwsza edycja odbyła się w kasynie w Cannes i od razu wzbudziła ogromne zainteresowanie. Dziś festiwal to nie tylko elitarne pokazy filmowe, ale także miejsce, gdzie kształtuje się przyszłość kina, powstają wielkie współprace i rodzą się legendy. Cannes to więcej niż festiwal – to świat, w którym luksus spotyka się z artystyczną wizją, a magia kina łączy się z niepowtarzalnym klimatem Lazurowego Wybrzeża.

To tutaj, w atmosferze pełnej blichtru i artystycznych uniesień, rywalizują ze sobą najambitniejsze filmy, walcząc o najcenniejszą nagrodę – **Złotą Palmę** (Palme d'Or). Wśród laureatów prestiżowej nagrody znajdują się takie arcydzieła jak „Parasite” w reżyserii Bong Joon-ho, „Pulp Fiction” Quentina Tarantino czy „Człowiek z żelaza” Andrzeja Wajdy. Czerwony dywan prowadzący do Pałacu Festiwalowego (Palais des Festivals et des Congrès) jest ikoną festiwalu. To tutaj słynne osobistości z branży filmowej pozują w swoich najbardziej olśniewających kreacjach, a fotografowie z całego świata uwieczniają te niezapomniane chwile. Dla wielu artystów przejście po czerwonym dywanie w Cannes to szczyt kariery i uznanie ich dokonań na międzynarodowej scenie. Jednocześnie festiwal jest miejscem, gdzie można odkryć nowe talenty i dzieła, które zmieniają bieg historii kina. Na Riwierze się nie bywa – tu się błyszczy. To miejsce, gdzie zamiast zegarka wypada znać kolor sezonu, a zamiast pytania „gdzie?” liczy się „w czym?” – kapelusz, chusta, a może

jedwabny szal nonszalancko rzucony na ramiona? Lazurowe Wybrzeże to scena, na której światowa elita finansowa nie tylko odpoczywa, ale i z wdziękiem pozwala się podziwiać. Luksusowe kabriolety suną promenadami, a portowe deptaki stają się wybiegami mody, na których blichtr i bogactwo stają się atrakcją turystyczną samą w sobie.

SAINT-JEAN-CAP-FERRAT – KWINTESENCJA LUKSUSU

Jeśli istnieje miejsce, które symbolizuje elegancję, spokój i wyrafinowanie, to z pewnością jest nim **Saint-Jean-Cap-Ferrat**. Ten ekskluzywny kurort, położony na malowniczym półwyspie między Niceą a Monako, od lat przyciąga arystokratów, gwiazdy Hollywood i miłośników luksusowego wypoczynku. Zatopione wśród lazurowych wód Morza Śródziemnego i otoczone bujną roślinnością, miasteczko zachwyca nie tylko swoimi krajobrazami, ale i niezwykle historią. Saint-Jean-Cap-Ferrat ma bogatą przeszłość sięgającą czasów Celtów i Rzymian. W średniowieczu obszar ten należał do księstwa Sabaudii, a w XIX wieku został przyłączony do Francji, zyskując sławę jako luksusowa destynacja wypoczynkowa. Prawdziwy rozkwit nastąpił, gdy król Belgii Leopold II dostrzegł jego potencjał i wzniósł tu imponujące rezydencje, które do dziś skrywają swoje sekrety za wysokimi murami i bujnymi ogrodami.

KLEJNOT ARCHITEKTONICZNY – VILLA EPHRUSSI DE ROTHSCHILD

Jednym z najbardziej urzekających miejsc na półwyspie jest **Villa Ephrussi de Rothschild** – ekstrawagancka po-

Port w Cannes

siadłość baronowej Béatrice Ephrussi de Rothschild, która na początku XX wieku stworzyła tu prawdziwy raj na ziemi. Ta pałacowa rezydencja otoczona jest siedmioma niezwykle ogrodami, inspirowanymi różnymi zakątkami świata: od uporządkowanego francuskiego, przez egzotyczny ogród pełen kaktusów, aż po japońską oazę spokoju. Spacerując po tych bajecznych terenach, można poczuć się jak w innej epoce – pełnej splendoru i elegancji. Dziś willa pełni funkcję muzeum, oferując zwiedzającym unikatowe spojrzenie na świat dawnej arystokracji.

PORT, PLAŻE I SMAKI LAZUROWEGO WYBRZEŻA

Saint-Jean-Cap-Ferrat to nie tylko historia i architektura, ale również błękitne wody, rajskie plaże i kulinarne rozkosze. Port Saint-Jean to serce miasteczka i miejsce, gdzie luksusowe jachty kotłują się na wodzie, a eleganckie restauracje serwują wykwintne dania śródziemnomorskiej kuchni. Lokalne specjały, takie jak świeże owoce morza, oliwki i aromatyczne zioła Prowansji, kuszą zapachem i smakiem, dopełniając wrażenia pobytu w tej wyjątkowej enklawie luksusu. Saint-Jean-Cap-Ferrat to więcej niż kurort – to synonim klasy, spokoju i niepowtarzalnej atmosfery, która sprawia, że chce się tu wracać raz za razem.

Półwysep Cap Ferrat, otoczony krystalicznie czystymi wodami Morza Śródziemnego, zachwyca swoimi niezrównanymi krajobrazami. To prawdziwa oaza dla miłośników natury i osób szukających chwili wytchnienia wśród malowniczych scenerii. Jednym z najbardziej zachwycających szlaków jest Sentier du Littoral – ścieżka, która wije się wzdłuż wybrzeża, odślawiając spektakularne widoki na majestatyczne klify, ukryte zatoczki i urokliwe plaże. W tym regionie przyroda jest dzika i bujna, a liczne zakątki zachowały swoje naturalne piękno, oferując miejsce idealne do relaksu, z dala od miejskiego zgiełku.

W ŚWIECIE LUKSUSU I ELEGANCJI

Saint-Jean-Cap-Ferrat to miejsce, które emanuje luksusem na każdym kroku. Wśród wspaniałych rezydencji znajdują się willle należące do międzynarodowych ikon, takich jak Elton John czy Paul Allen, współzałożyciel Microsoftu. Te przepiękne posiadłości, często skryte za wysokimi murami i otoczone egzotycznymi ogrodami, oferują swoim właścicielom pełną prywatność i komfort. W sercu tej eleganckiej enklawy znajduje się także legendarne Grand-Hôtel du Cap-Ferrat, część prestiżowej sieci Four Seasons. Ten hotel to prawdziwy luksus, oferujący nie tylko wyjątkowe spa i restauracje wyróżnione gwiazdkami Michelin, ale także niezrównane widoki na błękitne wody Morza Śród-

ziemnego. To właśnie tutaj czas spędzali m.in. Winston Churchill, Charlie Chaplin i Elizabeth Taylor, dodając temu miejscu jeszcze większej magii i splendoru.

GRASSE – STOLICA PERFUMOWEGO RAJU

Warto wybrać się również do Grasse, malowniczo położonego zaledwie 20 km na północ od Cannes, które przez wieki zdobyło tytuł jednej ze stolic francuskiego perfumiarstwa. To miejsce, gdzie zapachy unoszą się w powietrzu, a historia i natura spotykają się w wyjątkowy sposób. Grasse to nie tylko jedno z najpiękniejszych, ale także najbardziej aromatycznych miasteczek w regionie, które od lat przyciąga miłośników perfum, kultury i malowniczych krajobrazów.

Historia Grasse sięga średniowiecza, kiedy to miasto zyskało sławę dzięki produkcji skórzanych rękawiczek. W XVI wieku, gdy perfumowanie rękawic stało się popularnym zwyczajem, Grasse odkryło bogaty potencjał swoich okolicznych pól, pełnych lawendy, jaśminu, róż i innych pachnących roślin. To był początek rozwoju przemysłu perfumeryjnego, który trwa do dziś. Dziś Grasse jest uznawane za kolebkę nowoczesnej perfumerii, a odwiedzający mogą zanurzyć się w tajemniczym świecie zapachów. Zakłady perfumeryjne takie jak Fragonard, Molinard czy Galimard, oferują niezapomniane doświadczenie, pozwalając poznać sekrety tworzenia perfum, a także stworzyć własny, unikalny zapach podczas warsztatów.

Jedną z największych atrakcji miasta jest **Międzynarodowe Muzeum Perfum** (Musée International de la Parfumerie). Jest to prawdziwa podróż przez historię zapachów, od starożytnych cywilizacji po współczesne kompozycje mistrzów perfumiarstwa. Wśród ekspozycji można znaleźć misternie zdobione flakony, historyczne narzędzia destylacyjne oraz tajniki powstawania perfum – od pierwszych zbiorów aromatycznych roślin po gotowy eliksir zamknięty w szklanej buteleczce.

Jednak Grasse to nie tylko perfumy, ale i niezwykła atmosfera urokliwego, prowansalskiego miasteczka. Malownicza starówka zachwyca wąskimi, krętymi uliczkami, w których kryją się kolorowe kamienice, przytulne kawiarenki i niewielkie butikie pełne ręcznie robionych mydeł oraz lokalnych specjałów. **Katedra Notre-Dame-du-Puy** skrywa w swych murach arcydzieła Rubensa i Louisa Bréa, a na **Place aux Aires**, otoczonym zabytkowymi arkadami, można przysiąść przy fontannie i delektować się aromatyczną kawą lub lekkim lunchem. Nieopodal, na **Rue de l'Oratoire**, czekają sklepy pachnące lawendą, jaśminem i różą – kwiatami, które od wieków stanowią duszę tutejszych perfum.

Grasse to także raj dla miłośników natury. Otoczone rozległymi polami kwiatowy-

LAZUROWE WYBRZEŻE

POŁUDNIOWO-WSCHODNIE
WYBRZEŻE FRANCJI

KONTYNET	EUROPA
KRAJ	FRANCJA
STOLICA KRAJU	Paryż
POWIERZCHNIA	Lazurowe Wybrzeże: 31 tys. km ² Francja: 551,7 tys. km ²
JĘZYK URZĘDOWY	Francuski
WALUTA	Euro (EUR)
CZAS LOKALNY	Czas polski
WAMAGANY DOKUMENT DO WJAZDU	Paszport lub dowód osobisty
PRZYKŁADOWE CENY	Obiad: od 15 euro (64,34 zł) Woda: od 2 euro (8,58 zł) Piwo: od 6 euro (25,73 zł) Kieliszek wina: od 4 euro (17,16 zł)

■ Cannes, jedno z najważniejszych miast Lazurowego Wybrzeża, jest znane z odbywającego się tu co roku Międzynarodowego Festiwalu Filmowego (Cannes Film Festival). To jedno z najważniejszych wydarzeń w świecie filmu, przyciągające gwiazdy kina i twórców z całego świata.

■ Lazurowe Wybrzeże cieszy się wyjątkowo łagodnym klimatem przez cały rok. Zimą temperatury zazwyczaj nie spadają poniżej 10°C, a latem osiągają średnio 25–30°C, co sprawia, że jest to idealne miejsce na wakacje zarówno latem, jak i zimą.

■ Na Lazurowym wybrzeżu możesz zakupić French Riviera Pass. To specjalna karta turystyczna, która pozwala odwiedzającym zaoszczędzić czas i pieniądze, dając im dostęp do wielu atrakcji turystycznych w regionie.

Źródło: www.gov.pl

mi i pachnącymi ogrodami, oferuje idealne warunki na piesze i rowerowe wycieczki. W **Domaine de Manon** możesz zobaczyć, jak ręcznie zbierane są delikatne płatki róż i jaśminu – dwa skarby wykorzystywane w najszlachetniejszych perfumach świata. Odwiedzając Grasse, można zanurzyć się w świecie zapachów, historii i niepowtarzalnego uroku Prowansji.

Grasse w maju zamienia się w prawdziwy raj dla zmysłów! To właśnie wtedy odbywa się **Fête du Jasmin (La Jasminade)** – święto jaśminu, które celebruje ten delikatny, ale niezwykle intensywny kwiat, będący sercem wielu luksusowych perfum. Całe miasto tonie w bieli i subtelnych odcieniach kremu, gdy ulice zdobią girlandy świeżych kwiatów. W powietrzu unosi się słodki aromat jaśminu, a mieszkańcy i turyści świętują przy dźwiękach muzyki, podziwiając kolorowe parady, koncerty oraz spektakularne pokazy sztucznych ogni rozświetlające prowansalskie niebo.

ÈZE – ŚREDNIOWIECZNA PERŁA NA WZGÓRZU

Położone 400 metrów nad poziomem morza, malownicze miasteczko Èze to kolejny skarb Lazurowego Wybrzeża. Z jego wzgórz roztacza się wspaniały widok, a średniowieczny urok miasta sprawia, że jest to miejsce pełne wyjątkowej atmosfery. Èze to ulubiona oaza dla artystów, pisarzy i celebrytów, którzy przyjeżdżają tu po inspirację lub chwilę wytchnienia. Wędrówka po wąskich, brukowanych uliczkach to jak podróż w czasie – pełna zapachów, kolorów i dźwięków, które pozostają w pamięci na zawsze.

W Èze można zwiedzić ciekawe galerie sztuki, butików oferujące lokalne rękodzieło oraz sklepiki z naturalnymi perfumami, mydłami i oliwkami – doskonałe na oryginalne pamiątki. Miasteczko jest także domem dla słynnej perfumerii Fragonard, gdzie odwiedzający mogą poznać sekrety sztuki tworzenia zapachów i zabrać ze sobą luksusowe perfumy oraz kosmetyki. Na szczycie wzgórza znajduje się niezwykle ogród botaniczny (Jardin Exotique), pełen kaktusów, sukulentów i roślin typowych dla regionu śródziemnomorskiego. Jednak największą atrakcją tego miejsca są spektakularne widoki, które roztaczają się na całe Lazurowe Wybrzeże, a przy dobrej pogodzie można dostrzec nawet odległą Korsykę. Tuż obok, wśród malowniczych ruin średniowiecznego zamku, można poczuć oddech historii. Zamek, zniszczony przez wojska Ludwika XIV w XVII wieku, wciąż emanuje tajemniczym klimatem, który dodaje temu miejscu magicznej atmosfery. Èze to miejsce, gdzie czas zatrzymuje się, pozwalając w pełni poczuć jego niezrównany urok.

Dla miłośników pieszych wycieczek obowiązkowym punktem jest **Szlak Nietzschego** (Le Sentier Nietzsche),

Ogród botaniczny w Èze

Fot. Art Media Factory - stock.adobe.com

który prowadzi z Èze-sur-Mer (nabrzeżnej części miejscowości) na szczyt wzgórza, gdzie znajduje się średniowieczne miasteczko. Nazwa szlaku pochodzi od niemieckiego filozofa Friedricha Nietzschego, który często spacerował tą trasą, czerpiąc inspirację do swojej książki „Tako rzecze Zaratustra”. Szlak oferuje zapierające dech w piersiach widoki i jest doskonałą opcją dla osób ceniących kontakt z naturą.

Choć niektórzy poszukiwacze dzikiej przyrody mogą omijać Riwierę, trudno oprzeć się jej magnetyzmowi. Widoki rozciągające się z krętych, górskich dróg zapierają dech w piersiach, a niezwykle gra światła na błękitnej tafli morza sprawiła, że Lazurowe Wybrzeże stało się inspiracją dla największych artystów. Cézanne, van Gogh, Matisse, Picasso – oni wszyscy ulegli jego urokowi. Bo jak tu nie dać się oczarować?

LAZUROWE WYBRZEŻE – WIĘCEJ NIŻ MIEJSCE, STYL ŻYCIA

Lazurowe Wybrzeże, perła Francji i synonim wyrafinowanego luksusu, to nie tylko geograficzna lokalizacja – to stan umysłu. Rozciągając się od słonecznego Saint-Tropez po włoską granicę, zachwyca turkusowym morzem, złocistymi plażami i malowniczymi miasteczkami, w których historia przeplata się z nowoczesną elegancją.

To tutaj super jachty kotłyszają się w blasku zachodzącego słońca, a wąskie uliczki Nicei i Cannes pachną lawendą i świeżo parzoną kawą. Luksus nie jest tu dodatkiem – jest codziennością. Prywatne wille z panoramicznymi widokami, ekskluzywne butik i restauracje z gwiazdkami Michelin sprawiają, że Riwiera to miejsce, gdzie rzeczywistość wygląda jak sen. Bo tutaj luksus nie jest celem – jest sposobem na życie.

Anna Mołęda-Kompolt

GRUNT, KTÓRY PRACUJE NA CIEBIE!

Osada nad
Dadajem

Odkryj Osadę nad Dadajem – miejsce, gdzie inwestycja spotyka naturę

Cisza, spokój, śpiew ptaków o poranku i tafla jeziora, która zaczyna dzień lepiej niż najlepsza kawa. Warmia i Mazury – nazywane zielonymi płucami Polski – to nie tylko wakacyjna ucieczka od miejskiego zgiełku, ale dziś również jedno z najgorętszych miejsc dla inwestorów. A w samym sercu tej krainy znajduje się prawdziwa perełka: Osada nad Dadajem.

Lokalizacja, która robi różnicę

Dadaj to jedno z większych i piękniejszych jezior regionu – kryształyczna woda, liczne zatoki, wyspy i wyjątkowo czyste powietrze. Osada nad Dadajem położona jest zaledwie kilkanaście minut od głównych tras i większych miast Warmii, a jednocześnie w otoczeniu przyrody, która koi zmysły.

To właśnie tutaj powstaje kompleks nowoczesnych działek rekreacyjnych – idealnych zarówno pod domki wakacyjne, jak i jako forma

pasywnej inwestycji z rosnącą wartością.

Dlaczego warto inwestować w grunty?

Rynek nieruchomości gruntowych przeżywa renesans. Działki w atrakcyjnych turystycznie lokalizacjach nie tylko nie tracą na wartości – one realnie zyskują. Wzrost popularności pracy zdalnej, boom na turystykę krajową i rosnąca potrzeba kontaktu z naturą sprawiają, że inwestycje takie jak Osada nad Dadajem są dziś na wagę złota.

W dodatku – to nie tylko inwestycja na przyszłość, ale i miejsce, które możesz wykorzystać tu i teraz – na wypoczynek, na weekend z rodziną, na bazę do sportów wodnych lub... spokojny reset z dala od świata.

Co wyróżnia Osadę nad Dadajem?

- Bezpośredni dostęp do jeziora
- Wydzielone działki z uregulowanym statusem prawnym
- Możliwość zabudowy rekreacyjnej

- Infrastruktura planowana z myślą o komforcie (drogi wewnętrzne, media)
- Naturalne otoczenie – lasy, woda, dzika przyroda

DLA KOGO JEST TA INWESTYCJA?

Dla tych, którzy szukają czegoś więcej niż tylko ziemi. Dla inwestorów z wizją, dla rodzin marzących o własnym kawałku natury, dla tych, którzy chcą połączyć pasję z bezpieczeństwem finansowym.

Bo dziś ziemia to nie tylko grunt pod nogami – to kapitał, który rośnie.

CHCESZ ZOBACZYĆ TO NA WŁASNE OCZY?

Odwiedź Osadę nad Dadajem i poczuj, dlaczego wszyscy mówią o tej inwestycji.

Kontakt i więcej informacji:

www.osadanaddadajem.pl | 500 800 151 | facebook.com/osadanaddadajem

WERONA

MIASTO WIECZNEJ MIŁOŚCI

Szczęśliwi ci, którzy mają dostatecznie dużo czasu, by ją dobrze poznać. Rocznie odwiedza to malownicze miasto około trzech milionów turystów.

Jest tu co kontemplować. Przepych zabytków, owiane tajemnicą miejsca związane z Romeem i Julią, krajobrazy pełne magii, kościoły pamiętające czasy średniowiecza i mosty rozciągnięte nad Adygą sprawiają, że miasto to stało się symbolem wiecznej miłości.

Werona, położona w malowniczym regionie Wenecji Euganejskiej we Włoszech, to miasto, które od wieków przyciąga zakochanych z całego świata. Jego urokliwe uliczki, bogata historia oraz literackie dziedzictwo sprawiają, że Werona stała się miastem miłości i romantyzmu. Ale co tak naprawdę sprawia, że jest tak niezwykła?

Romantyczna atmosfera Werony – listy do Julii

Werona wydaje się stworzona dla zakochanych. Wąskie uliczki, malownicze mosty, zaciszne kawiarnie i restauracje – wszystko to tworzy niepowtarzalny klimat, który sprzyja romantycznym spacerom. Dziś Werona jest celem podróży dla milionów turystów rocznie, w tym dla wielu par, które szukają inspiracji i magii miłości. Miasto organizuje liczne wydarzenia związane z miłością, takie jak festiwale, koncerty czy spektakle teatralne. Co roku, 14 lutego,

Arena di Verona, starożytny amfiteatr w Weronie

Fot. Luciano Mortula-LGM - stock.adobe.com

roku, w którym główna bohaterka Sophie (grana przez Amandę Seyfried) odkrywa jeden z listów sprzed lat i postanawia pomóc jego autorce odnaleźć utraconą miłość. Film pokazuje siłę miłości, upływ czasu oraz wartość słów, które mogą zmienić ludzkie życie. W Weronie znajduje się wiele sklepów oferujących "listy do Julii", gdzie turyści mogą napisać własne wyznanie miłosne. Wydawać by się mogło, że listy pozostawione przy ścianach domu Julii pozostaną bez odpowiedzi. Jednak od wielu lat istnieje w Weronie specjalna grupa wolontariuszy, znana jako „**Sekretarze Julii**” (wł. Club di Giulietta), którzy z oddaniem odpisują na wszystkie listy. Sekretarze poświęcają czas, by czytać historie ludzi z całego świata i odpowiadać na ich pytania o miłość, tęsknotę czy trudności w związku. Ich praca to nie tylko odpowiedź na list, ale także wsparcie emocjonalne i poczucie, że ktoś wysłuchał ich problemów. Wiele osób twierdzi, że te odpowiedzi dały im nadzieję i pomogły znaleźć nową perspektywę w życiu.

Dom Julii i najstynniejszy balkon

Werona zawdzięcza sławę nie wspaniałym zabytkom, ale Szekspirowi, który uczynił ją miastem kochanków wszech czasów – Romea i Julii. Przy Arche Scaligere 4 stoi kamienica z XIV wieku zwana Domem Romea, zaś przy Cappello 23 – muzeum Casa di Giulietta, czyli Dom Julii. To historyczna kamienica, w której znajduje się legendarny balkon, z którego Julia miała rozmawiać z Romeem. Miejsce to jest prawdziwym magnesem dla zakochanych par, które licznie odwiedzają dziedziniec, zostawiając na ścianach wyznania miłości lub przyczepiając kłódki jako symbol wiecznej wierności.

We wnętrzu budynku mieści się muzeum, w którym można podziwiać eksponaty związane z epoką renesansu oraz wystawy poświęcone historii i legendzie Romea i Julii. Tu właśnie żyły dwa zwaśnione rody Capulettich i Montecchich, których losy mistrz dramatu spisał w 1595 roku. Choć sztuka jest dziełem fikcji, Werona ożywia tę historię, pozwalając turystom przenieść się do świata nieszczęśliwych kochanków.

W domu Julii doszło do pierwszego pocałunku młodych i właśnie na dziedzińcu tego budynku stoi naturalnych rozmiarów posąg romantycznej kochanki. Aby zagwarantować sobie szczęście w miłości, należy wejść na jego podest, przytulić się do postaci i objąć prawą pierś dziewczyny. Widziałam wiele takich zachowań, które pokazują, jak silnie ludzie pragną odnaleźć szczęście w miłości. Warto pamiętać, że w połowie września obchodzone są urodziny szekspirowskiej Julii. Wtedy na dziedzińcu Casa di Giulietta oraz na placach Erbe i Signori odgrywane są krótkie scenki z szekspirowskiego „Romea i Julii”.

Arena w Weronie – arcydzieło starożytnej architektury

Werona to jednak nie tylko miasto literackich legend, ale także historyczny klejnot, który może pochwalić się licznymi zabytkami. Miasto może poszczycić się jednym z najlepiej zachowanych amfiteatrów starożytnych – Areną (Arena di Verona). Wybudowany w latach 40. jako miejsce igrzysk gladiatorских, przetrwał trzęsienie ziemi i służył jako wysypisko śmieci, by wreszcie stać się budynkiem opery. To trzeci co do wielkości amfiteatr włoski, tak ogromny, że bez problemu mógł pomieścić wszystkich mieszkańców starożytnej Werony.

miasto organizuje Święto Zakochanych (**Festa degli Innamorati**), kiedy to zakochani wymieniają się listami miłosnymi i obdarowują się drobnymi upominkami. Wszystko to tworzy niezapomnianą atmosferę, która sprawia, że Werona to prawdziwa mekka zakochanych. Miasto w tym dniu oferuje romantyczne atrakcje i dekoracje, które sprawiają, że każdy poczuje się tu jak bohater miłosnej historii. Wieczorem Werona nabiera szczególnego uroku, gdy oświetlenie podkreśla piękno zabytkowych budynków, a dźwięki muzyki ulicznych artystów unoszą się w powietrzu. Wiele turystów wybiera się na spacer wzdłuż brzegu Adygi, podziwiając romantyczny zachód słońca, który odbija się w wodzie i tworzy niezapomniany widok.

Fenomen listów do Julii zyskał światową popularność dzięki książkom i filmom. Jednym z najbardziej znanych dzieł jest film „**Listy do Julii**” (Letters to Juliet) z 2010

Fot. Vladimir Sazonov - stock.adobe.com

Casa di Giulietta

Dziś Amfiteatr Arena to jedno z najbardziej ikonicznych miejsc na świecie dla miłośników muzyki i opery. Znajduje się w samym sercu Werony i zachwyca zarówno swoją imponującą architekturą, jak i akustyką. Każdego roku w lecie odbywa się tu słynny **Arena di Verona Opera Festival**, który przyciąga tysiące widzów z całego świata. Festiwal prezentuje najwybitniejsze dzieła operowe, takie jak **"Aida"**, **"Nabucco"**, **"La Traviata"** czy **"Carmen"**. Wystawienia odbywają się w spektakularnych inscenizacjach autorstwa renomowanych reżyserów i scenografów, co dodatkowo podkreśla wyjątkowość tych wydarzeń. Arena gości również wyjątkowe koncerty, gale i występy baletowe. Na scenie pojawiają się światowej sławy artyści, jak Jonas Kaufmann czy Roberto Bolle, a także międzynarodowe orkiestry i chóry. Różnorodność repertuaru, od klasyki po nowoczesne interpretacje, sprawia, że każdy meloman znajdzie tu coś dla siebie.

Atmosfera wieczornych wydarzeń w Arenie jest niezrównana – oświetlony amfiteatr, historyczne otoczenie i gwiazdy opery na żywo tworzą niezapomniane przeżycie. Wydarzenia są dostępne dla szerokiej publiczności, a oferta biletów obejmuje różne kategorie cenowe.

Piazza delle Erbe – serce miasta

Piazza delle Erbe, położona w samym sercu Werony, to jedno z najbardziej malowniczych i historycznych miejsc we Włoszech. Otoczony wspaniałą architekturą, plac ten jest nie tylko centralnym punktem miasta, ale także miejscem, gdzie historia, kultura i codzienne życie splatają się w jedyną w swoim rodzaju atmosferę. Piazza delle Erbe (dosłownie: Plac Ziół) pierwotnie pełnił funkcję rzymskiego forum, gdzie odbywały się zgromadzenia publiczne, uroczystości oraz handel. Z biegiem wieków stał się sercem średniowiecznej Werony, a jego wygląd zmieniał się wraz z rozwojem miasta. Plac otaczają liczne budynki o wielowiekowej historii. Na wschodniej stronie wznosi się **Torre dei Lamberti**, imponująca wieża o wysokości 84 metrów, z której szczytu rozciąga się zapierający dech w piersiach widok na Weronę. W południowej części placu znajduje się Dom Mazzanti (**Casa Mazzanti**), imponujący renesansowy budynek zdobiony renesansowymi freskami, które przyciągają spojrzenia turystów. Ten dom, pełen sztuki i historii, stanowi doskonały przykład architektury, która przez wieki zdobiła miasto. Centralnym punktem placu jest

natomiast Madonna Verona, fontanna z XIII wieku, symbolizująca piękno i historię miasta.

Na Piazza delle Erbe znajduje się wiele zabytków, które warto zobaczyć. Oprócz wspomnianej Torre dei Lamberti, fontanny Madonny i fresków Casa Mazzanti, szczególną uwagę przyciągają **Arco della Costa** – tajemniczy łuk, pod którym zawieszono żebro wieloryba. Legenda głosi, że spadnie ono tylko wtedy, gdy pod łukiem przejdzie osoba, która nigdy nie skłamała. Kolejnym miejscem wartym odwiedzenia jest **Palazzo Maffei** – barokowy pałac z imponującymi rzeźbami bóstw na szczycie oraz **Kolumna z lwem świętego Marka** – symbol panowania Republiki Weneckiej nad Weroną.

Piazza delle Erbe jest dzisiaj miejscem, gdzie historia spotyka się z nowoczesnością. Codziennie odbywa się tu targ, na którym można znaleźć wszystko – od świeżych owoców i warzyw, przez lokalne specjały, aż po pamiątki. Stragany ustawione na tle historycznych budynków tworzą niepowtarzalną atmosferę, która przyciąga zarówno mieszkańców, jak i turystów. Wieczorami plac zmienia swoje oblicze. Liczne kawiarnie i restauracje zapraszają na kieliszek wina lub tradycyjną włoską kolację.

Piazza delle Erbe

Fot. Generative AI - stock.adobe.com

To idealne miejsce, by rozkoszować się smakiem lokalnej kuchni, obserwując tętniące życiem ulice Werony.

Pertły architektury i sztuki

Spacerując po Weronie, warto także odwiedzić zamek Castelvecchio z imponującym mostem Scaligerów – symbol potęgi rodu, który rządził miastem w XIV wieku. Most Scaligerów (Ponte Scaligero), przylegający do zamku, zachwyca swoim gotyckim stylem i stanowi jeden z najpiękniejszych punktów widokowych w mieście. Spacer wzdłuż rzeki Adygi o zachodzie słońca to niezapomniane przeżycie.

Podczas wycieczki po Weronie nie sposób ominąć tamtejszych kościołów, choćby sanktuarium patrona miasta świętego Zenona. Nad wejściem do świątyni widać piękną rozetę z XII w., która ukazuje koleje losu człowieka, a także płaskorzeźby ze scenami z życia Chrystusa i z „Księgi Rodzaju”. Wewnątrz zachwyca krypta z grobem świętego Zenona, sklepienie w kształcie kadłuba łodzi oraz brązowe drzwi zachodnie, których kwatery ukazują sceny biblijne i przybliżają wydarzenia z życia patrona miasta. Należy też pamiętać o średnio-wiecznym kościele Santa Maria del Paradiso, w którym mieści się licząca dziesiątki tysięcy egzemplarzy kolekcja relikwii – kości, krwi i zabalsamowanych ciał świętych.

Innym miejscem wartym odwiedzenia jest **Teatro Romano**, starożytny teatr z czasów rzymskich, położony na wzgórzu San Pietro. Oprócz samego teatru, z tego miejsca rozciąga się zapierający dech w piersiach widok na panoramę Werony. Miłośnicy architektury powinni również zobaczyć Bazylikę San Zeno Maggiore, imponujący przykład romańskiej architektury, gdzie według tradycji odbył się ślub Romea i Julii. Nie można pominąć także **Giardino Giusti**, pięknego ogrodu renesansowego, który stanowi idealne miejsce na spokojny spacer w otoczeniu zieleni i fontann. To jedno z najbardziej romantycznych miejsc w mieście, idealne na chwilę wytchnienia od zgiełku.

Werona – miasto zakochanych

Nie sposób opuścić Werony bez pewnego uczucia tęsknoty – za jej niezwykłą atmosferą, spokojem poranków nad rzeką Adygą i romantycznym urokiem, który przenika każdy zakątek miasta. Jednak może właśnie ta tęsknota jest częścią jej uroku, zachętą do powrotu i odkrywania jej na nowo. Werona, miasto wiecznej miłości, zaprasza nie tylko zakochanych, ale każdego, kto pragnie odnaleźć w sobie nutę romantyzmu, zrozumieć siłę emocji i doświadczyć magii, która łączy przeszłość z teraźniejszością.

Bez wątpienia Werona to miasto, które przyciąga serca zakochanych i marzycieli z całego świata. Spacerując malowniczymi uliczkami, stając pod słynnym balkonem Julii, czy podziwiając zachód słońca nad Adygą, łatwo zrozumieć, dlaczego to właśnie tutaj rozgrywała się historia miłości, która przetrwała wieki. Jednak Werona to nie tylko romantyzm – to także miasto pełne życia, kultury i sztuki, w którym historia przeplata się z nowoczesnością. Od rzymskiego amfiteatru po tętniące życiem place, Werona oferuje każdemu coś wyjątkowego. To miasto, które zaprasza do zakochania się na nowo – w historii, w ludziach, a przede wszystkim w miłości, która w nim kwitnie.

Wyjeżdżając z tego niezwykłego miasta, trudno oprzeć się wrażeniu, że Werona ma w sobie magię, która zostaje w sercu na zawsze. To miejsce, które inspirowało, zachwyca i przypomina, że miłość – w każdej formie – jest uniwersalnym językiem. To miasto, w którym historia Romea i Julii ożywa na nowo w sercach odwiedzających, inspirując do przeżywania własnych opowieści o uczuciach i marzeniach. Warto też pamiętać, że miłość to nie tylko wielkie gesty, ale także drobne chwile – wspólny spacer brukowanymi uliczkami, wymiana uśmiechów pod gwiazdami czy cisza spędzana w cieniu starożytnych murów.

Anna Mołęda-Kompolt

WERONA

PÓŁNOCNO-WSCHODNIE WŁOCHY

KONTYNET KRAJ

EUROPA WŁOCHY

STOLICA KRAJU Rzym

POWIERZCHNIA Werona: 206,6 km²
Włochy: 302,1 tys. km²

JĘZYK URZĘDOWY Włoski

WALUTA Euro (EUR)

CZAS LOKALNY Czas polski

WAMAGANY DOKUMENT DO WJAZDU Paszport lub dowód osobisty

PRZYKŁADOWE CENY W RESTAURACJI

Obiad: od 15 EUR (62,70 zł)
Woda: od 1,5 EUR (6,27 zł)
Piwo: od 5 EUR (20,9 zł)
Kieliszek wina: od 5 EUR (20,90 zł)

CIEKAWOSTKI

■ W wielu włoskich restauracjach obowiązuje opłata za nakrycie stołu, tzw. coperto. Zazwyczaj wynosi od 1 do 3 EUR na osobę, ale w ekskluzywnych miejscach może być wyższa. O coperto warto pamiętać, szczególnie będąc w północnych i centralnych Włoszech, w tym w Weronie.

■ Jeśli podróżujesz turystycznie po Włoszech, możesz używać polskiego prawa jazdy – zarówno bezterminowego, jak i z określoną datą ważności.

■ Werona znana jest jako miasto Romea i Julii. Przyciąga turystów m.in. Domem Julii z legendarnym balkonem. Zostawiają oni tam listy, wierząc, że zapewni im to szczęście w miłości.

ARRÁBIDA

DZIKA, ZIELONA I PEŁNA NIESPODZIANEK

POŁOŻONY ZALEDWIE 50 KM OD LIZBONY REGION ARRÁBIDA ZACHWYCA DZIKĄ PRZYRODĄ I ŚRÓDZIEMNOMORSKIM KLIMATEM. SERCEM TEGO OBSZARU JEST PARK NATURALNY ARRÁBIDA – Z JEGO WAPIENNYMI WZGÓRZAMI, BUJNYMI LASAMI I LAZUROWYMI WODAMI ATLANTYKU. TO IDEALNE MIEJSCE NA PIESZE WĘDRÓWKI, RELAKS I KONTAKT Z NATURĄ.

Park Naturalny Arrábida (Parque Natural da Arrábida) to chroniony obszar przyrodniczy, którego charakterystycznym elementem jest masyw górski Serra da Arrábida. Najwyższym szczytem jest Píncaro, osiągający wysokość 400 metrów. Strome wapienne klify zanurzają się w Atlantyk niczym gigantyczne rzeźby natury, odsłaniając malownicze zatoczki i skryte plaże, które zachwycają surowym pięknem natury.

Flora parku jest niezwykle zróżnicowana, z dominującymi gatunkami śródziemnomorskimi, takimi jak dęby korkowe, drzewa truskawkowe i wrzosi. Fauna obejmuje różnorodne gatunki ptaków, ssaków i gadów, co czyni park atrakcyjnym miejscem

dla miłośników przyrody. W obrębie parku znajdują się urokliwe plaże, takie jak Praia de Galapinhos i Praia de Galapos, które przyciągają turystów krystalicznie czystą wodą i malowniczymi krajobrazami. Dla miłośników aktywnego wypoczynku park oferuje liczne szlaki trekkingowe o różnym stopniu trudności, prowadzące przez góry, lasy i wzdłuż wybrzeża. Dostęp do parku jest stosunkowo łatwy, a z Lizbony można dojechać samochodem w około godzinę. Warto jednak pamiętać, że niektóre obszary są chronione i wymagają obecności przewodnika podczas zwiedzania.

Park Naturalny Arrábida to idealne miejsce dla miłośników trekkingu i foto-

grafii krajobrazowej. Niezapomniane widoki oferują punkty widokowe, takie jak **Miradouro do Portinho da Arrábida**, skąd można podziwiać majestatyczne klify i bezkresny ocean. W tym miejscu można doświadczyć harmonii między człowiekiem a naturą, podziwiając jednocześnie bogactwo przyrodnicze i kulturowe tego regionu Portugalii.

RAJSKIE PLAŻE ARRÁBIDY

Arrábida słynie z bajecznych plaż, które zachwycają białym piaskiem i krystaliczną wodą. Jedną z najbardziej znanych plaż regionu jest **Praia da Figueirinha**. Dzięki łagodnemu zejściu do wody i spokojnym falom jest idealna dla rodzin

Fot. Four888 - stock.adobe.com

z dziećmi. W sezonie można tu znaleźć udogodnienia, takie jak bary, restauracje oraz wypożyczalnie leżaków. Ze względu na swoją popularność, w szczycie sezonu bywa tu tłoczno, dlatego warto tu przybyć wcześniej rano. Dla osób szukających bardziej kameralnej atmosfery doskonałym wyborem jest plaża **Praia dos Coelhos**. Ta niewielka, niemal dziewicza plaża dostępna jest po krótkim spacerze przez las. Brak infrastruktury sprawia, że miejsce to zachowało swój naturalny urok, a woda jest krystalicznie czysta. Kolejną perłą Arrábidy jest **Praia de Galapos**. Otoczona stromymi klifami i bujną roślinnością, zapewnia niesamowite widoki i spokojną atmosferę. Dzięki przejrzystej wodzie i bogactwu podwodnego życia plaża ta jest świetnym miejscem dla amatorów snorkelingu i nurkowania. Natomiast jedną z najbardziej malowniczych plaż regionu jest **Praia do Creiro**. Znana z jasnego piasku i lazurowej wody, zachwyca również widokiem na imponujące formacje skalne, w tym słynną "Pedra da Anicha", czyli małą wyspę znajdującą się tuż przy brzegu. To idealne miejsce dla miłośników fotografii i romantycznych spacerów.

Plaże Arrábidy to jedno z najpiękniejszych miejsc w Portugalii, łączące w sobie dziką przyrodę, spokój i spektakularne widoki. Każdy, kto odwiedzi ten region, z pewnością zakocha się w jego rajskich plażach, które oferują zarówno relaks, jak i aktywny wypoczynek. Bez wątpienia Arrábida to perełka, którą warto wpisać na swoją podróżniczą listę. Zachwyca malowniczymi krajobrazami, błękitnym oceanem i dziką przyrodą, której trudno się oprzeć!

MAŁOWNICZA WIOSKA PORTINHO DA ARRÁBIDA

W sercu Parku Naturalnego Arrábida, u podnóża masywu Serra da Arrábida, znajduje się malownicza wioska rybacka **Portinho da Arrábida**. To ukryty skarb regionu, oferujący odwiedzającym zapierające dech w piersiach widoki i niezapomniane doświadczenia. Główną atrakcją Portinho da Arrábida jest plaża Praia do Portinho da Arrábida, uważana za jedną z najpiękniejszych w Portugalii. Charakteryzuje się drobnym, białym piaskiem, krystalicznie czystą wodą w odcieniach

CIEKAWOSTKI

■ Obszar przybrzeżny objęty jest ochroną jako Morski Park Biologiczny Prof. Luiz Saldanha. To raj dla nurków i miłośników snorkelingu – pod wodą można spotkać m.in. koniki morskie, ośmiornice, a nawet delfiny.

■ Ze względu na unikalną florę i faunę w Parku Arrábida, dostęp do niektórych obszarów jest ograniczony i możliwy tylko z przewodnikiem, aby chronić wrażliwe środowisko.

■ W Arrábidzie występuje ponad 1000 gatunków roślin. To jeden z najważniejszych obszarów śródziemnomorskiej roślinności w Europie Zachodniej – można tu znaleźć rzadkie gatunki, które rosną tylko w tym regionie.

Źródło: www.gov.pt

błękitu i zieleni oraz otaczającymi ją zielonymi stokami pasma górskiego Serra da Arrábida. To idealne miejsce na relaks blisko przyrody. Dzięki położeniu w strefie ochronnej, w okolicznych wodach można zobaczyć rozmaite gatunki podmorskiej flory i fauny, co czyni to miejsce idealnym do nurkowania.

Wioska Portinho da Arrábida zachowała swój tradycyjny charakter, oferując spokojną atmosferę z dala od turystyki masowej. Ze względu na ograniczony dostęp transportem publicznym, miejsce to nie jest zatłoczone, co pozwala na pełne cieszenie się jego naturalnym pięknem. W okolicy znajdują się również inne atrakcje, takie jak stary klasztor i liczne szlaki trekkingowe, prowadzące przez malownicze tereny Parku Naturalnego Arrábida. Odwiedzając Portinho da Arrábida, warto również skosztować lokalnej kuchni w jednej z niewielu restauracji serwujących świeże owoce morza. To miejsce, gdzie można poczuć prawdziwy klimat portugalskiej wioski rybackiej, ciesząc się jednocześnie nieskazitelną przyrodą i spokojem. Portinho da Arrábida to idealne miejsce dla tych, którzy szukają ucieczki od zgiełku miasta i pragną spędzić czas w otoczeniu dziewiczej przyrody, krystalicznie czystej wody i malowniczych krajobrazów.

SESIMBRA – RYBACKA PERŁA REGIONU

Sesimbra to kolejne malownicze miasteczko położone nad brzegiem Oceanu Atlantyckiego. Znane ze swojej pięknej architektury, wspaniałych plaż i wyjątkowej atmosfery, Sesimbra przyciąga turystów, którzy szukają spokoju, piękna natury i wyjątkowych smaków. To doskonałe miejsce na krótką przerwę, jak i na dłuższy urlop. Jednym z największych atutów Sesimbry są jej wspaniałe plaże, które kuszą turystów krystalicznie czystą wodą i miękkim piaskiem. **Praia da California** to najpopularniejsza plaża, której uroku nie można przecenić. Znajdują się tam idealne warunki do opalania, jak również liczne bary i restauracje serwujące ryby i świeże owoce morza. Dla tych, którzy preferują nieco spokojniejsze miejsce, **Praia dos Castelos** będzie idealnym wyborem – bardziej kameralna, otoczona naturalnymi formacjami skalnymi.

Sesimbra nie jest tylko rajem dla miłośników plażowania – to również miejsce pełne historii. Na wzgórzu nad miastem znajduje się **Zamek Sesimbra**, z którego rozciąga się wspaniały widok na miasto i ocean. Zamek, którego początki sięgają XII wieku, był kiedyś siedzibą mauretańską, a później służył jako forteca obronna. Grube mury, wieże strażnicze i blanki świadczą o jej pierwotnym przeznaczeniu militarnym. Wewnątrz murów znajduje się kościół Nossa Senhora do Castelo, zbudowany w XII wieku, który został odrestau-

rowany w XVII wieku i jest przykładem lokalnej architektury sakralnej. Wewnątrz znajdują się przepiękne azulejos przedstawiające sceny religijne i pejzaże. Dziś można go zwiedzać, podziwiając zarówno zachowane mury, jak i malowniczą okolicę. To doskonałe miejsce, aby poczuć historię regionu.

To również idealne miejsce dla miłośników aktywnego wypoczynku. **Park Naturalny Arrábida**, znajdujący się niedaleko miasteczka, to prawdziwy raj dla turystów kochających piesze wędrówki, jazdę na rowerze czy wspinaczkę. W parku można podziwiać nie tylko malownicze widoki, ale również bogatą florę i faunę. Dla osób, które pragną czegoś bardziej ekstremalnego, oferowane są również wyprawy na **windsurfing** czy **kitesurfing**.

KLASZTOR CONVENTO DA ARRÁBIDA – DUCHOWE DZIEDZICTWO ARRABIDY

Jednym z najważniejszych miejsc duchowych i historycznych w Portugalii jest Klasztor Convento da Arrábida. Położony w malowniczej okolicy Parku Przyrody Arrábida, w pobliżu Setúbal, jest symbolem mistycyzmu, ciszy i spokoju. Zbudowany w XIV wieku, klasztor ma bogatą historię, która łączy religijne życie mnichów z fascynującym krajobrazem i niezwykłą architekturą. Convento da Arrábida został założony w 1540 roku przez franciszkanów, którzy przybyli do Portugalii, aby prowadzić życie kontemplacyjne i oddane Bogu. Jego położenie w sercu dzikiej i niedostępnej górzystej okolicy miało sprzyjać medyta-

cji i modlitwie, co stanowiło istotną część duchowości franciszkanów. Klasztor został zbudowany w okresie, kiedy zakony franciszkańskie w Portugalii były bardzo wpływowe. Z biegiem lat, klasztor stał się miejscem, w którym żyli mnisi oddani modlitwie, nauce i służbie społeczności. Warto dodać, że Convento da Arrábida był też znany z mistycznej atmosfery i działalności intelektualnej. W klasztorze przebywali także wybitni teologowie i filozofowie, którzy studiowali tam zarówno religię, jak i nauki przyrodnicze.

Convento da Arrábida zachwyca swoją architekturą, która harmonijnie wpisuje się w naturalny krajobraz. Budowla jest skromna, ale w swojej prostocie ma ogromny urok. Klasztor składa się z kilku budynków, w tym kościoła, refektarza oraz cel, w których mieszkali mnisi. Całość otacza przestronny dziedziniec z przepięknymi ogrodami, które stanowią miejsce odpoczynku i kontemplacji. Charakterystycznym elementem architektonicznym jest wykorzystanie lokalnego kamienia, który doskonale komponuje się z otaczającym krajobrazem. Klasztor jest także przykładem stylu manuelińskiego, popularnego w Portugalii w XVI wieku, z elementami gotyckimi i renesansowymi. Wnętrze kościoła jest utrzymane w surowym, ale zarazem podniosłym stylu, co sprzyja kontemplacji i modlitwie.

Mimo swojej bogatej historii, przez wiele lat nie był oblegany miejscem turystycznym. Jego wartość leżała przede wszystkim w duchowym wymiarze. Mnisi spędzali czas na modlitwie, medytacji oraz działalności naukowej. Wspólnota franciszkańska żyła zgodnie z regułą św. Franciszka z Asyżu, która podkreślała ubóstwo, pokorę i oddanie Bogu. W XVII i XVIII wieku klasztor

Fot. Mark - stockadobe.com

stał się także miejscem, gdzie odbywały się ważne spotkania intelektualne, a także gdzie rozwijały się badania nad naturą. Wiele osób przybywało tu, aby odnaleźć ciszę i spokój, który umożliwiał im głęboką modlitwę i introspekcję.

Dziś odwiedzający mogą podziwiać zarówno architekturę Convento, jak i otaczający go niesamowity krajobraz. Klasztor jest również miejscem, w którym organizowane są wystawy, koncerty oraz inne wydarzenia kulturalne. Z racji swojego położenia w parku przyrody, stanowi również doskonałą bazę do uprawiania turystyki pieszej, a okolica jest popularna wśród miłośników natury i fotografów. Choć Convento da Arrábida utracił swoją pierwotną funkcję klasztoru, to nadal pozostaje miejscem o dużym ładunku duchowym. Wciąż można poczuć tam atmosferę kontemplacji, a sam klasztor stanowi niezwykle połączenie historii, religii i piękna przyrody.

SZLAK WINNY I MOSCATEL DE SETÚBAL

Arrabida to nie tylko piękne plaże i historyczne miasteczka, ale także miejsce o bogatej tradycji winiarskiej. Jednym z najbardziej wyjątkowych regionów winiarskich jest Setúbal, słynący z aromatycznego wina **Moscatel de Setúbal**. Szlak winny w tym rejonie to prawdziwa gratka dla miłośników enoturystyki, oferująca nie tylko degustacje wyśmienitych trunków, ale także wspaniałe widoki i bogactwo kulturowe. Podróż Szlakiem Winnym Setúbalu to niezwykle doświadczenie, które pozwala poznać tajniki produkcji Mosca-

tela i innych lokalnych win. Winiarnie, takie jak **José Maria da Fonseca** czy **Bacalhôa Vinhos de Portugal**, oferują zwiedzanie piwnic pełnych dojrzewających beczek oraz degustacje wyselekcjonowanych roczników. Niektóre posiadłości winiarskie organizują także warsztaty, podczas których można dowiedzieć się więcej o metodach produkcji i samodzielnie stworzyć własne kupażowane wino.

Moscatel de Setúbal to jedno z najbardziej rozpoznawalnych portugalskich win wzmacnianych. Produkowane głównie z odmiany Moscatel de Alexandria, charakteryzuje się intensywnym aromatem kwiatów pomarańczy, miodu, karmelu i suszonych owoców. Proces starzenia w dębowych beczkach nadaje mu bogactwa i głębi smaku, czyniąc je doskonałym wyborem zarówno do deserów, jak i jako samodzielny trunek.

Na uwagę zasługują również Bacalhôa Vinhos de Portugal – słynąca z wyjątkowych piwnic oraz niezwykłego zamku Bacalhôa oraz Quinta de Alcube – rodzinna winnica oferująca kameralne degustacje i autentyczne portugalskie wina. Szlak Winny regionu Arrábida to wyjątkowa podróż przez historię, smaki i krajobrazy Portugalii. To miejsce, gdzie tradycja łączy się z nowoczesnością, a każda butelka opowiada historię regionu pełnego pasji i winiarskiego kunsztu. Dla każdego miłośnika wina i dobrej kuchni to miejsce, które powinno znaleźć się na liście podróżniczych marzeń!

Najlepszym czasem na odwiedzenie Szlaku Winnego Setúbalu jest późne lato i wczesna jesień, gdy trwa winobranie i region tętni życiem. Można do niego dotrzeć z Lizbony samochodem w około 40 minut, co czyni go idealnym celem na jednodniową wycieczkę lub weekendowy wypad.

LAGOA DE ALBUFEIRA – RAJ DLA MIŁOŚNIKÓW NATURY

W sercu Algarve, na południowym wybrzeżu Portugalii, znajduje się jedno z najbardziej malowniczych i jednocześnie mniej znanych miejsc tego regionu – Lagoa de Albufeira. To spokojne jezioro, otoczone przez złociste plaże i bujną roślinność, stanowi doskonałą ucieczkę od zgiełku popularnych kurortów, oferując odwiedzającym ciszę, relaks i możliwość obcowania z naturą w jej najpiękniejszej formie. Lagoa de Albufeira jest laguną oddzieloną od oceanu wąską, piaszczystą mierzeją, tworząc naturalną barierę między wodami morza a lądem. Znajduje się w pobliżu miejscowości Sesimbra i Albufeira, a jej lokalizacja sprawia, że jest to idealne miejsce do uprawiania sportów wodnych, takich jak windsurfing, kitesurfing czy kajakarstwo. Jednym z jej najbardziej charakterystycznych elementów jest zmieniający się charakter wód – w zależności od pory roku i siły przyptywów. Jezioro może być

spokojne i niemal lustrzane, by w innym momencie zmienić się w dynamiczną przestrzeń z wiatrem i falami. To miejsce mnie oczarowało i zachwytiło swoją naturalną urodą, spokojem i różnorodnością.

CABO ESPICHEL – MISTYCZNE ZAKOŃCZENIE PODRÓŻY

Na zachodnim krańcu regionu czeka na mnie ostatnia atrakcja z mapy mojej podróży po regionie Arrabida. Jest to zabytkowa latarnia morska **Farol do Cabo Espichel** położona na przylądku Espichel, około 40 kilometrów na południowy zachód od Lizbony. Usytuowana na imponujących klifach, stanowi nie tylko ważny punkt nawigacyjny, ale także atrakcyjny cel turystyczny. Latarnia została uruchomiona w 1790 roku, co czyni ją jedną z najstarszych w Portugalii. Jej pierwotnym zadaniem było ostrzeganie żeglarzy przed niebezpiecznymi skałami i zapewnienie bezpiecznej żeglugi wzdłuż wybrzeża Atlantyku. Wieża latarni ma wysokość 32 metrów i charakteryzuje się klasycznym, ośmiokątnym kształtem. Na przestrzeni lat latarnia była modernizowana, m.in. w 1865 roku zainstalowano nowoczesny system optyczny, a w 1947 roku została zelektryfikowana. Odwiedzający Farol do Cabo Espichel mogą podziwiać malownicze widoki na Ocean Atlantyczny oraz okoliczne klify.

W pobliżu znajduje się opuszczony klasztor **Nossa Senhora do Cabo** z XVII wieku. Jest to jeden z najważniejszych zabytków w regionie, który łączy w sobie historię, religię i niezrównaną urodę krajobrazów. Kompleks sakralny obejmuje kościół, krużganki oraz domy dla pielgrzymów, co świadczy o bogatej historii tego miejsca. Dzisiaj klasztor jest symbolem duchowej i architektonicznej tradycji Portugalii, przyciągając turystów i pielgrzymów z całego świata. Wznoszący się na wzgórzu w połączeniu z majestatycznymi klifami Cabo Espichel, tworzy niezapomniany obraz, który zapiera dech w piersiach. To miejsce zahipnotyzowało mnie na długi czas, a surowy krajobraz klifów, silne wiatry i niekończący się horyzont oceanu nadały temu miejscu niepowtarzalnego charakteru, który pozostał ze mną na długo.

Region Arrábida to idealne miejsce dla tych, którzy pragną połączyć zwiedzanie z relaksem na łonie natury. Malownicze miasteczka, dzikie plaże i historyczne zabytki czynią go jednym z najbardziej niezwykłych miejsc w Portugalii. Bez względu na to, czy szukasz przygody, ciszy i spokoju, czy kulinarnych doznań, Arrábida z pewnością cię oczaruje. Ten region pozostawił we mnie niezapomniane wspomnienia.

Anna Molęda-Kompolt

WYSPA WIECZNEJ WIOSNY

MADERA TO JEDNA Z NAJBARDZIEJ ZNANYCH WYSP PORTUGALII NA PÓŁNOCNYM ATLANTYKU. JEJ NAZWA POCHODZI OD ILHA MADERA, CO OZNACZA „WYSPA DREWNA” LUB „ZALESIONA WYSPA”. MÓWI SIĘ, ŻE PANUJE NA NIEJ WIECZNA WIOSNA, A WSZYSTKO TO ZA SPRAWĄ CIEPŁEGO, SUBTROPICALNEGO KLIMATU. PONAD 60% JEJ POWIERZCHNI ZAJMUJE PARK NARODOWY. JEST OBECNIE CHĘTNIE ODWIEDZANA ZE WZGLĘDU NA SWÓJ PRAWDZIWIE RAJSKI CHARAKTER. TO WŁAŚNIE TUTAJ KOŃCZY SIĘ EUROPA.

Madera, nazywana również perłą Atlantyku, jest portugalskim archipelagiem położonym około 1000 kilometrów na południowy zachód od Lizbony oraz około 700 kilometrów na zachód od wybrzeży Afryki, niedaleko Maroka. Wyspa jest wulkanicznego pochodzenia, co doskonale widać w jej malowniczych krajobrazach – od stromych klifów po zielone doliny i góry. Składa się z dwóch zamieszkałych wysp – Madera i Porto Santo oraz dwóch niezamieszkałych – Desertas i Selvagens. Madera to portugalska wersja Hawajów, z plażami, wulkanami, lagunami i lasami, która zachwyca różnorodnością, bogactwem roślinności i kwiatów. Rozkocha w sobie tych, którzy lubią odkrywać nowe miejsca, jak i tych, którzy lubią przebywać blisko natury i wręcz namacalnie czuć jej potęgę. Wyspa jest nie tylko idealnym miejscem na relaks, ale także kryje w sobie bogactwo przyrodnicze i kulturowe, które z pewnością zachwyci każdego turystę.

NATURALNE PIĘKNO WYSPY

Madera jest prawdziwym rajem dla miłośników przyrody. Jedną z najpopularniejszych atrakcji jest spacer po sieci starych kanałów irygacyjnych. System kanałów nawadniających (Levada Walks), znany jako levadas, przecina całą wyspę i oferuje niesamowite trasy spacerowe. Znanym szlakiem jest Levada do Caldeirão Verde, prowadząca przez bujne lasy Laurissilva, wpisane na listę światowego dziedzictwa UNESCO. Spacer po tych ścieżkach to prawdziwa uczta dla zmysłów – szemrząca woda, śpiew ptaków i zieleń otaczająca na każdym kroku. Trasy te prowadzą przez malownicze krajobrazy, gęste lasy wawrzynowe (laurissilva) oraz imponujące wodospady m.in. Levada do Caldeirão Verde czy Levada das 25 Fontes. Kolejną propozycją jest ścieżka prowadząca na Pico Ruivo (1862 m n.p.m.), najwyższy

szczyt wyspy. To wyzwanie nawet dla doświadczonych turystów, ale widoki z góry wynagradzają trud wspinaczki. Dla miłośników górskich wędrówek obowiązkowym punktem jest Pico do Arieiro, trzeci co do wysokości szczyt Madery (1818 m n.p.m.). Trasa z Pico do Arieiro na Pico Ruivo, to jedno z najpiękniejszych i najbardziej wymagających pieszych wyzwań na Maderze, oferujące niesamowite widoki na górskie krajobrazy, szczególnie polecam o wschodzie słońca. Warto odwiedzić również Ogrody Madery, które są prawdziwym skarbem wyspy. Jardim Botânico i Palheiro Gardens to miejsca, gdzie można podziwiać egzotyczne rośliny z całego świata. Na uwagę zasługuje również Park w stolicy wyspy (Monte Palace Tropical Garden), gdzie orientalna architektura łączy się z bujną roślinnością. Ogrody w Monte są znane ze swoich orientalnych inspiracji i pięknych widoków na miasto oraz ocean.

Fot. Balate Dorn - stock.adobe.com

AKTYWNOŚCI NIE ZABRAKNIE

Madera to raj dla aktywnych turystów. Wyspa jest popularnym miejscem do uprawiania sportów wodnych, takich jak nurkowanie, snorkeling, surfing czy żeglarstwo. Jest stworzona do pieszych wędrówek, wspinaczek, kolarstwa górskiego i paralotniarstwa. Jedną z bardziej osobliwych atrakcji turystycznych na Maderze jest zjazd wiklinowym koszem, nazywanym „toboganem”, z góry Monte. Czterokilometrowa przejażdżka, pod czujnym okiem dwóch osób prowadzących wyjątkowy pojazd, dostarcza wielu ekscytujących wrażeń. To doświadczenie, które warto przeżyć, a przy okazji można rozkoszować się urokami tego niezwykłego miejsca. Osoby ceniące klasyczne plażowanie, mogą zostać zachęczone piaszczystą plażą Câmara de Lobos i Machico, która została uformowana piaskiem prosto z Sahary. Są to jedne z niewielu piaszczystych plaż na tej wyspie. Wśród innych atrakcji na turystów czeka Park Wodny Santa Cruz, w którym każdy znajdzie coś dla siebie. Baseny, zjeżdżalnie, rynnny wodne, ale także spokojniejsze „lazy river” i park idealny do odpoczynku, z pewnością spełnią oczekiwania wszystkich członków wyprawy.

ATRAKCJE WYSPY

Funchal, stolica Madery, to miasto o bogatej historii i kulturze. Warto zwiedzić tu Stare Miasto z jego wąskimi uliczkami i zabytkowymi budynkami. Jednym z najważniejszych zabytków miasta jest Katedra Sé, zbudowana w XV wieku, będąca przykładem gotyckiej architektury sakralnej. Polecam również zwiedzić Muzeum Sztuki Sakralnej oraz **Muzeum Cristiano Ronaldo CR7**, które przyciąga fanów piłki nożnej z całego świata. Muzeum zawiera trofea, zdjęcia i inne pamiątki związane z karierą tego znakomitego piłkarza. Podczas pobytu na Maderze warto odwiedzić również tradycyjne wioski, które zachowały swój unikalny charakter i atmosferę. Przykładem takich miejsc jest **Santana**, ze swoimi charakterystycznymi trójkątnymi domkami pokrytymi strzechą. Spacer po tej malowniczej wiosce to jak podróż w czasie. Kolejnym ciekawym miejscem jest Câmara de Lobos, znana z tradycyjnych kolorowych łodzi rybackich. Była ulubionym miejscem Winstona Churchilla, który malował tu swoje obrazy. W pobliżu znajduje się wspomniany wcześniej klif Cabo Girão. Dla miłośników historii polecam historyczne miasto **Machico**. To miejsce, gdzie w 1419 roku po raz pierwszy wylądowali odkrywcy Madery, João Gonçalves Zarco i Tristão Vaz Teixeira. Machico ma jedną z niewielu piaszczystych plaż na Maderze. Zwiedzanie tych wiosek i miast pozwoli lepiej poznać różnorodność Madery, jej kulturę, tradycje i niesamowite krajobrazy.

Polecam również odwiedzić **Porto Moniz**, położone na północnym wybrzeżu Madery, które słynie z naturalnych basenów wulkanicznych. Te naturalne baseny, wypełnione krystalicznie czystą wodą oceanu, są idealne do kąpieli i relaksu. Wokół basenów znajdują się liczne bary i restauracje, gdzie można spróbować lokalnych specjałów. Słynne dania wyspy to espada com banana (ryba z bananem), espetada (mięso grillowane na szpikulcu) oraz bolo do caco (tradycyjny chleb). Madera jest również znana z wyśmienitych win, w tym słodkiego wina Madera, które zdobyło międzynarodowe uznanie.

Wyspa jest pełna kontrastów, gdzie każdy znajdzie coś dla siebie – od malowniczych tras wędrówkowych, przez historyczne miasta, po relaks w naturalnych basenach wulkanicznych. To idealne miejsce na aktywny wypoczynek, obcowanie z naturą i poznawanie lokalnej kultury. Niezależnie od pory roku, Madera zawsze wita swoich gości ciepłym i wiosennym klimatem oraz niezwykłą gościnnością.

Anna Mołęda-Kompolt

MADERA

WYSPA NA ATLANTYKU,
OKOŁO 600 KM NA ZACHÓD
OD WYBRZEŻY MAROKA

KONTYNET	EUROPA
KRAJ	PORTUGALIA
STOLICA KRAJU	Stolica wyspy: Funchal Stolica kraju: Lizbona
POWIERZCHNIA	Madera: 741 km ² Portugalia: 92,2 tys. km ²
JĘZYK URZĘDOWY	Portugalski
WALUTA	Euro (EUR)
CZAS LOKALNY	Czas polski - 1h
WAMAGANY DOKUMENT DO WJAZDU	Paszport lub dowód osobisty
PRZYKŁADOWE CENY	Obiad: od 11 euro (45,98 zł) Woda: od 2 euro (8,36 zł) Piwo: od 2 euro (8,55 zł) Kieliszek wina: od 4 euro (17,1 zł)

■ Jeśli planujesz pobyt w Portugalii przekraczający 90 dni, musisz złożyć wniosek o zaświadczenie pobytu UE w Urzędzie Miasta lub o kartę pobytu w lokalnym oddziale Urzędu ds. Cudzoziemców i Granic.

■ Najwyższy klif w Europie znajduje się właśnie na Maderze i choć z daleka Cabo Girão wydaje się niemożliwy do zdobycia, prowadzą do niego całkiem wygodne drogi. Na szczyt można łatwo dotrzeć autokarem w ramach zorganizowanej wycieczki.

■ Madera nazywana jest „wyspą wiecznej wiosny”. Temperatury przez cały rok wahają się tu w okolicach 18-25°C.

Źródło: www.gov.pl

ZAKINTOS MALOWNICZA WYSPA WRAKU

POŁOŻONA NA MORZU JOŃSKIM ZAKINTOS TO JEDNA Z NAJPIĘKNIEJSZYCH WYSP GRECJI. TRZECIA CO DO WIELKOŚCI W ARCHIPELAGU, PRZYCIĄGA TURYSTÓW MALOWNICZYM PLAŻAMI, PRZYJAZNYM KLIMATEM I BOGATĄ OFERTĄ ATRAKCJI. TO IDEALNE MIEJSCE ZARÓWNO DLA MIŁOŚNIKÓW RELAKSU, JAK I ODKRYWCÓW GRECKIEJ HISTORII I KULTURY.

Zakintos znana jest głównie ze swoich błękitnych wód, piaszczystych plaż i urokliwych wiosek. Wyspa szczyci się również bogactwem przyrody. Jednym z symboli wyspy są chronione żółwie morskie Carretta-caretta w Zatoce Laganas, które odwiedzają jej plaże w celu składania jaj. Ochrona żółwi jest bardzo ważna zarówno dla władz, jak i mieszkańców wyspy Zakynthos, która jest jednym z najważniejszych miejsc na świecie do rozmnażania tego gatunku.

Historia Zakintos sięga starożytności, kiedy to wyspa była zamieszkała przez Greków, a potem poddana wpływom rzymskim, bizantyjskim, a nawet weneckim. Podczas swojej burzliwej historii Zakintos wielokrotnie zmieniał swoich władców, co pozostawiło ślady w architekturze i kulturze wyspy. Dziś odnaleźć tu można wiele zabytków, które opowiadają historię jej przeszłości.

Wyspa jest łatwo dostępna drogą lotniczą i morską. Posiada własne lotnisko, Międzynarodowy Port Lotniczy Zakintos,

obsługujący liczne loty krajowe i międzynarodowe. Ponadto, istnieje również możliwość dotarcia na wyspę drogą morską, poprzez regularne połączenia promowe z portami na greckim kontynencie oraz z innymi wyspami.

ATRAKCJE WYSPY

Jedną z najbardziej znanych atrakcji Zakintos są jego plaże. Na czele stawia się plażę Navagio, znaną także jako **Plażę Wraku**. Otoczona jest klifami, z białym piaskiem i turkusową wodą i bez wątpienia jest to miejsce, które zapiera dech w piersiach. Znajduje się na północnym wybrzeżu wyspy i jest otoczona wysokimi klifami oraz krystalicznie czystymi wodami. Główną atrakcją jest wrak statku MV Panagiotis, który osiadł na plaży w 1980 roku. Plaża jest dostępna tylko drogą morską, co dodaje jej tajemniczości i wyjątkowości. To idealne miejsce do kąpieli słonecznych, pływania i fotografowania. Inne popularne plaże to Porto Limnionas,

Fot. neirfy - stockadobe.com

Porto Zoro, oraz Banana Beach, z bogatą infrastrukturą turystyczną. Na uwagę zasługuje również Plaża Laganas. Jest to raj dla miłośników przyrody i aktywnego wypoczynku. To również jedno z głównych miejsc lęgowych żółwi *Caretta caretta*. W okolicy znajduje się wiele centrów nurkowych oferujących możliwość nurkowania wokół raf koralowych i podziwiania bogactwa podwodnego świata.

Poza plażami Zakintos oferuje wiele innych atrakcji turystycznych. Warto odwiedzić stolicę wyspy, miasto **Zakintos**, gdzie można podziwiać zabytkową architekturę, w tym kościoły i klasztory. Jedynym budynkiem, który przetrwał trzęsienie ziemi w 1953 roku (miejscowi wierzą, że był to cud) jest ogromna Katedra zbudowana w 1925 roku ku czci patrona miasta św. Dionizjosa. Polecam również odwiedzenie wyjątkowo ciekawego Muzeum Bizantyjskiego, gdyż w XVII i XVIII w. Zakynthos stanowiła centrum jońskiej szkoły malarstwa. Nowatorskie, realistyczne przedstawienie postaci świętych przez malarzy tutejszej

szkoły robi wielkie wrażenie także dziś. W mieście jest bardzo ładna promenada nadmorska z mnóstwem małych rybackich łódek cumujących obok wielkich promów. Poza portem znajduje się kilka ulic handlowych, z arkadami chroniącymi latem przed słońcem, a zimą przed deszczem.

Inną popularną atrakcją jest **Góra Vrachionas**, najwyższy szczyt wyspy, który oferuje wspaniałe widoki na całą okolicę. Kolejnym miejscem wartym odwiedzenia jest Niebieska Jaskinia, znana również jako Modra Grota zlokalizowana jest na północnym wybrzeżu Zakintos. Wnętrze jaskini oświetlone jest błękitem wody, tworząc magiczną atmosferę. Najlepiej odwiedzić ją podczas spokojnej pogody, gdy słońce odbija się od wody, tworząc niezwykle refleksy światła.

Miejscem niezwykle interesującym jest również Latarnia Morska w Keri. Położona jest na południowym krańcu wyspy i oferuje spektakularne widoki na Morze Jońskie oraz na zachód słońca. To idealne miejsce na romantyczną wycieczkę lub wieczorne spacerowanie. Po drodze można zatrzymać się w malowniczej wiosce Keri i spróbować lokalnych przysmaków w tradycyjnych tawernach.

Najwyższym szczytem Zakintos jest **Góra Wawrzynowa**, zwana również Skopos. Oferuje ona imponujące widoki na wyspę i Morze Jońskie. Można tam dotrzeć pieszo lub samochodem, a na szczycie znajduje się kaplica św. Wawrzyńca, gdzie można odpocząć i podziwiać panoramę wyspy.

Polecam również malowniczą wioskę Bohali położoną na wzgórzu, oferującą przepiękne widoki na miasto Zakintos oraz Morze Jońskie. Spacerując po wąskich uliczkach, można odkrywać tradycyjne tawerny serwujące lokalne specjały oraz urokliwe sklepiki z pamiątkami. Wieczorem warto odwiedzić jedną z tawern i zrelaksować się przy tradycyjnej greckiej muzyce.

Zakintos to wyspa pełna niezwykłych atrakcji, od malowniczych plaż po urokliwe wioski i imponujące widoki. Niezależnie od tego, czy jest się miłośnikiem przyrody, nurkowania czy po prostu relaksu na plaży, ta grecka wyspa z pewnością spełni oczekiwania każdego turysty i zapewni niezapomniane wspomnienia z wakacji.

Zakintos to nie tylko piękne krajobrazy, ale także bogata kultura i tradycja. Wyspa słynie z tradycyjnej greckiej kuchni, gdzie można delektować się świeżymi owocami morza, oliwkami, serem feta oraz różnorodnymi daniami z ryb i owoców morza. Nie można również zapomnieć o greckiej oliwie z oliwek i miejscowych winach, które są prawdziwą uczcą dla podniebienia. Wyspa ma wiele do zaoferowania każdemu turysty. Dla tych, którzy szukają spokoju i relaksu, jak i dla tych, którzy pragną aktywnego wypoczynku, Zakintos jest idealnym miejscem na spędzenie niezapomnianych wakacji.

Anna Molęda-Kompolt

ZAKINTOS

GRECKA WYSPA
NA MORZU JOŃSKIM

KONTYNENT	EUROPA
KRAJ	GRECJA
STOLICA KRAJU	Stolica wyspy: Zakynthos Stolica kraju: Ateny
POWIERZCHNIA	Zakynthos: 405 km ² Grecja: 131,9 tys. km ²
JĘZYK URZĘDOWY	Grecki
WALUTA	Euro (EUR)
CZAS LOKALNY	Czas polski + 1h
WAMAGANY DOKUMENT DO WJAZDU	Paszport lub dowód osobisty
PRZYKŁADOWE CENY	Obiad: od 10 euro (42,89 zł) Woda: od 1,5 euro (6,43 zł) Piwo: od 4 euro (17,16 zł) Kieliszek wina: od 3 euro (12,87 zł)

CIEKAWOSTKI

■ Zakynthos jest znany z Navagio Beach (Zatoka Wraku), jednej z najpiękniejszych plaż na świecie, do której można dotrzeć tylko łodzią.

■ Zakynthos jest jednym z regionów Grecji, w którym produkuje się wyjątkową oliwę z oliwek, o bardzo wysokiej jakości. Oliwki na wyspie są uprawiane od czasów starożytnych, a lokalna oliwa jest popularnym produktem eksportowym.

■ Jeśli opłacasz składki na NFZ, masz w Grecji prawo do opieki medycznej w ramach ubezpieczenia. Aby z niej skorzystać, przedstaw kartę EKUZ. Otrzymasz ją przed wyjazdem, w swoim oddziale NFZ.

Źródło: www.gov.pl

W OBYJĘCIU GÓR RIF

Maroko znane jest ze swoich bajecznych krajobrazów, bogatej historii i barwnej kultury. Kryje w sobie jeden z najpiękniejszych skarbów natury - góry Rif. Ta niezwykła górська kraina, położona na północy kraju, zaprasza turystów do niezapomnianej podróży pełnej przygód, wrażeń i niezwykłych widoków.

Podróż przez góry Rif to nie tylko obcowanie z naturą, ale również okazja do poznania fascynującej lokalnej kultury. W małych wioskach ukrytych w górskich dolinach można zanurzyć się w autentycznym życiu Marokańczyków, próbując lokalnych potraw, uczestnicząc w tradycyjnych obrzędach i zawierając nowe przyjaźnie.

Tetouan – miasto historii i kultury

Miasta północnego Maroko oczarowują swoim pięknem i różnorodnością. Położone są w sercu śródziemnomorskiego

raju, pomiędzy złotymi plażami i klifami, górami Rif, rzeczkami i zatokami. Niektóre skąpane są w morskiej bryzie, inne położone w niedostępnych górskich ostępach. Bez wątpienia każde z nich jest urokliwe i oczarowuje swoją atmosferą. Najlepszym tego przykładem jest miasteczko **Tetouan**, nazywanym również "Białym Gołębieniem Północy", położone w miejscu, gdzie góry stykają się z morzem, a w krajobrazie raz dominuje bujna zieleń, a raz błękit nieba. To niezwykle miejsce, które łączy w sobie łagodność śródziemnomorskiego miasteczka z surowością górskich osad. Miasto otaczają zewsząd dzikie krajobrazy. Z jednej strony widać doliny (wadi), stepy i kaniony, a z drugiej piękne plaże.

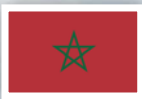
Tetouan ma bogatą historię, która sięga czasów, gdy rządili tu Maurowie. Ich wpływ widać tu na każdym kroku, na każdym budynku i najmniejszej uliczce. Miasto otacza 8 kilometrów murów obronnych, a wjazdu strzeże siedem misternie rzeźbionych bram. Nazwa Tetouan pochodzi od berberyjskiego słowa titaouin oznaczającego źródła, które wybijają na obszarze miasta bardzo licznie. Warto wspomnieć, że Medyna znajduje się na Liście Światowego Dziedzictwa Kulturowego UNESCO od 1997 roku. Spacerując wąskimi uliczkami, można podziwiać architekturę hiszpańsko-mauretańską, starożytne meczety i kolorowe bazy. Rynek El-Feddan to serce miasta, gdzie warto zanurzyć się w lokalnym życiu i delektować się świeżymi produktami oraz wyrobami rzemieślniczymi. Więcej o historii tego miejsca opowiadają

zbiory znajdujące się w Muzeum Archeologicznym i Etnograficznym oraz Muzeum Sztuki Marokańskiej. W tym ostatnim przechowywana jest kolekcja tradycyjnych tkanin, ceramiki i mebli, dlatego też warto je odwiedzić, aby dowiedzieć się więcej o historii tego ciekawego kraju. Dla miłośników natury polecam odwiedzić Park Rmilat, gdzie można odpocząć w cieniu drzew oliwnych i pospacerować po malowniczych ścieżkach. To bardzo przyjemne miejsce, aby odpocząć od zgiełku Medyny i całego miasta.

Wokół Tetouan

Około 10 kilometrów na wschód od Tetuanu znajduje się malowniczy **wąwóz Rio Martil**. To przyjemne miejsce na piesze wędrówki i obserwację przyrody. Nad brzegiem rzeki znajduje się wiele uroczych kawiarenek, dlatego warto побыć tam dłużej, aby odpocząć i móc podziwiać okoliczne krajobrazy.

Mdiq to kolejne urzekające miasteczko z odnowioną starówką, urokliwymi uliczkami i portem rybackim Cabo Negro. To także jedno z najlepszych miejsc w Królestwie do rozegrania partyjki golfa. Marina Smir to bardzo nowoczesna marina jachtowa, położona w sercu niezwykle pięknego miejsca, gdzie północna bryza łączy się z aromatem lasu piniowego. Dalej na wschód znajduje się Oued Laou, gdzie można odnaleźć spokój, bo czas tu płynie wolniej, a wszystko otoczone jest przez dzikie piękno niedotkniętej ręką człowieka

Blue City Chefchaouen, Maroko

Fot. Balate Dorin - stock.adobe.com

przyrody. To doskonałe miejsce do kontemplacji i pobycia z naturą.

Zaledwie 65 km na południe od Tetuan znajduje się jedno z najbardziej niezwykłych miejsc w Maroku - Blue City, znane również jako **Chefchaouen**. To magiczne miasto otoczone górami Rif zachwyca swoją niepowtarzalną architekturą i białoniebieskimi fasadami. W 2010 roku zostało wpisane na listę UNESCO. Historia Blue City sięga XV wieku, kiedy to zostało założone przez uchodźców z Al-Andalus. Jednak to nie tylko historia czyni to miejsce wyjątkowym. Przechadzając się po labiryntowych uliczkach miasta, gdzie każdy dom, sklepik i meczet pomalowane są na różne odcienie niebieskiego, można poczuć się jak w innym świecie. Sercem miasta jest medina i stare fortyfikacje, gdzie warto odwiedzić muzeum Kasbah. Funkcjonuje ono dzisiaj jako niewielkie Muzeum Etnograficzne i znajduje się wewnątrz Kasby Chefchaouen. Powstało ono w 1985 roku w XIV-wiecznym forcie i otoczone jest zielonymi ogrodami, tworząc oazę spokoju wśród cytrynowych i pomarańczowych drzew. Spacerując po medinie, można podziwiać tradycyjną architekturę, sklepiki z lokalnymi wyrobami rzemieślniczymi oraz kawiarnie, które serwują tradycyjną marokańską kawę moka.

Obowiązkowym punktem zwiedzania Chefchaouen jest główny plac (Outa El Hammam), gdzie odbywają się różnorodne wydarzenia i festiwale. Otoczony jest kawiarniami i restauracjami, w których

można spróbować lokalnych potraw i podziwiać atmosferę miasta. Miejscem, które warto zobaczyć w tym niezwykle malowniczym mieście jest Meczet (Grande Mosque). To jeden z najważniejszych meczetów, ale wstęp do środka mają tylko Muzułmanie. Nie mniej jednak można podziwiać jego piękną fasadę i architekturę z zewnątrz. Ważnym miejscem spotkań dla mieszkańców i turystów jest również Park Al Maa znajdujący się w pobliżu naturalnego źródła Ras El Maa. Jest to idealne miejsce na piknik lub spokojny spacer w otoczeniu natury.

W labiryncie wąwozów i wodospadów gór Rif

Wielbicielom dłuższych wędrówek polecam oddalony od Blue City o 25 km malowniczy kompleks wodospadów. Znajduje się on w górach Rif w pobliżu małej marokańskiej wioski **Akchour**. Po drodze podziwiać można malownicze górskie widoki, mniejsze wodospady oraz naturalne baseny skalne, w których można się na chwilę zanurzyć lub potraktować je jako idealne tło dla przerwy na lunch lub aromatyczną kawę. W powietrzu unosi się zapach typowej marokańskiej potrawy przyrządzanej w tagine (tadżin), czyli stożkowatym glinianym garnku. Wszędzie stoją restauracyjne stoliki i krzesła, a sympatyczni Marokańczycy z uśmiechem zapraszają turystów do degustacji. Niedaleko Parku Narodowego Talassemtane, obok Akchour, znajduje się miejsce nazywane Mostem Boga. Jest to naturalny łuk skalny wyrzeźbiony w czerwonym piaskowcu. Rozpościera się on nad kryształowo czystymi wodami rzeki Oued Farda. To miejsce jest niezwykle malownicze i oczarowuje widokami.

Otoczone niezwykle pięknym krajobrazu góry Rif to prawdziwy raj dla miłośników turystyki pieszej, fotografii i przyrody. Wyprawa przez pasma gór to nie tylko obcowanie z naturą, ale również okazja do poznania fascynującej lokalnej kultury i rzemiosła. Z każdym krokiem można odkrywa niezwykle panoramy szczytów górskich, malowniczych dolin i urokliwych miasteczek schowanych wśród zielonych wzgórz.

Tetuan, Mdiq i Blue City to marokańskie oazy barw i zarazem niezwykle miasteczka w objęciu gór Rif, które zapewnią bogate doświadczenia kulturowe i fascynujące widoki. Od historii i architektury Tetuan po magiczną atmosferę i niebieskie fasady Blue City, te miejsca z pewnością pozostawią niezapomniane wspomnienia na długie lata. Chefchaouen zauroczyło mnie kompletnie. To ciche i spokojne niebieskie miasteczko jest po prostu piękne, przyjazne i zupełnie inne niż pozostałe miasta Maroka, które miałam już ogromną przyjemność zwiedzić.

Anna Mołęda-Kompolt

MAROKO

PÓŁNOCNO-ZACHODNIA
AFRYKA

KONTYNENT	AFRYKA
KRAJ	MAROKO
STOLICA KRAJU	Rabat
POWIERZCHNIA	Maroko: 446,5 tys. km ²
JĘZYK URZĘDOWY	Arabski i tamazight
WALUTA	Dirham marokański (MAD)
CZAS LOKALNY	Czas polski
WAMAGANY DOKUMENT DO WJAZDU	Paszport
PRZYKŁADOWE CENY W RESTAURACJI	Obiad: od 80 MAD (32,32 zł) Woda: od 6 MAD (2,42 zł) Piwo: od 30 MAD (12,12 zł) Kieliszek wina: od 50 MAD (20,20 zł)

- Za bycie nietrzeźwym w miejscu publicznym w Maroku grozi do 6 miesięcy więzienia i grzywna, a zakłócanie spokoju pod wpływem alkoholu może skutkować podwójną karą.
- Płatności kartą, w tym bezdotykowe, są dostępne w wielu miejscach, ale nie wszędzie. Akceptowane są tylko dirhamy.
- W Maroku znajdują się cztery królewskie miasta: Marrakesz, Fez, Meknes i Rabat. Marrakesz, zwany Czerwonym Miastem, słynie z charakterystycznej czerwonej zabudowy i tętniącego życiem placu Jemaa el-Fnaa.

RODZINNY PARK ROZRYWKI **NOWA HOLANDIA** POD ELBLĄGIEM

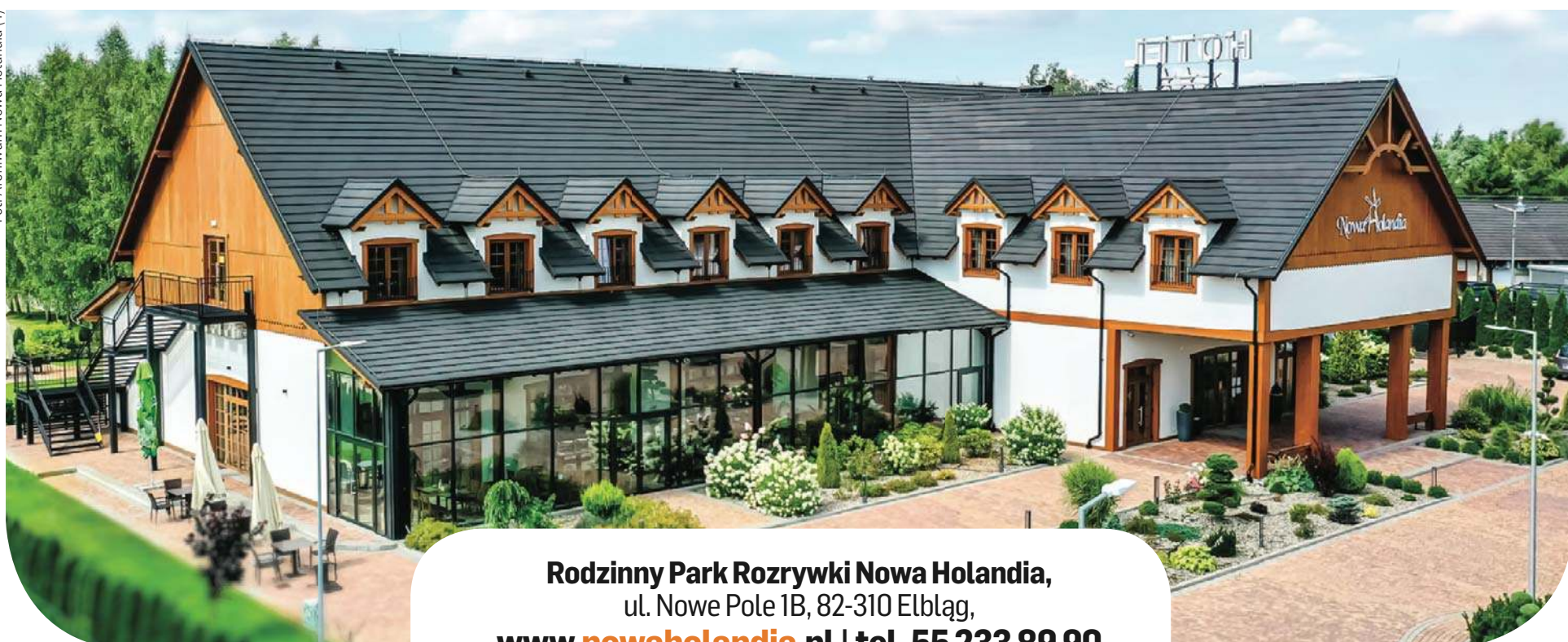
Powstały w 2013 roku Park Rozrywki zapewnia atrakcje i dobrą zabawę naszym najmłodszym. Odwiedzając park koniecznie trzeba odwiedzić: Lwa Giganta jedną z największych na świecie pneumatycznych zjeżdżalni oraz skorzystać z innych atrakcji: parku linowego, trampolin, placu zabaw, a także ptaszarni, osady Wikingów, wyspy potworów oraz urokliwego rejsu tramwajem wodnym.

Nasz Park Rozrywki to miejsce aktywnej zabawy dla całych rodzin. Otwarty siedem dni w tygodniu, od 1 maja do końca 31 sierpnia, od godz. 10.00. W cenę biletu wliczona jest całonocna zabawa i nielimitowana ilościowo dostępność do atrakcji.

Atrakcje dla całej rodziny
www.rpr.nowaholandia.pl/atracje-parku-rozrywki/

Naszym celem jest stworzenie atmosfery, w której możecie cieszyć się czasem spędzonym razem, jako rodzina, dlatego przygotowaliśmy kilka zupełnie nowych atrakcji, które zapewnią rozrywkę dla każdego członka rodziny, niezależnie od wieku czy upodobań. Przygotujcie się na niezapomnianą przygodę pełną zabawy, radości i niezliczonych emocji, które będą towarzyszyć nam przez całe lato.

Fot. Archiwum Nowa Holandia (4)

Rodzinny Park Rozrywki Nowa Holandia,
ul. Nowe Pole 1B, 82-310 Elbląg,
www.nowaholandia.pl | tel. 55 233 89 90

Materiał partnerski 55325otbr-a

DWA CHORWACKIE BRATANKI

CHORWACJA JEST NIEZWYKLE
MALOWNICZYM KRAJEM NA
WYBRZEŻU ADRIATYKU, KTÓRY
SKRYWA WIELE KLEJNOTÓW
ZACHWYCAJĄCYCH
PODRÓŻNYCH Z CAŁEGO
ŚWIATA. WŚRÓD NICH
WYRÓŻNIAJĄ SIĘ DALMACKI
SPLIT I TROGIR.

KONTYNENT	EUROPA
KRAJ	CHORWACJA
STOLICA KRAJU	Zagrzeb
POWIERZCHNIA	Split: 79 km ² Chorwacja: 56,6 tys. km ²
JĘZYK URZĘDOWY	Chorwacki
WALUTA	Euro (EUR)
CZAS LOKALNY	Czas polski
WAMAGANY DOKUMENT DO WJAZDU	Paszport lub dowód osobisty
PRZYKŁADOWE CENY	Obiad: od 10 euro (42,77 zł) Woda: od 2 euro (8,55 zł) Piwo: od 3 euro (12,83 zł) Kieliszek wina: od 3 euro (12,83 zł)

- W Chorwacji z kartą EKUZ, w sytuacjach nagłych (wypadek, zastąpienie, przeziębienie itp.), opieka medyczna jest całkowicie bezpłatna lub płatna tylko częściowo.
- Pałac Dioklecjana to serce miasta Split. Zbudowany w IV wieku n.e. na rozkaz cesarza Dioklecjana. Co ciekawe – dziś jego wnętrza są częścią miasta, znajdują się tam sklepy, kawiarnie i mieszkania.
- Split, ze względu na swój antyczny charakter, często staje się planem filmowym. Kręcono tam serial "Velo misto", sceny do serialu „Gra o tron” oraz odcinek „Synowie Harpii”.

Źródło: www.gov.pl

To dwa miasta o bogatej historii, które kuszą swoim urokiem architektonicznym, kulturą i wspaniałymi widokami. Nie bez powodu są one często określane jako "dwaj bracia" z powodu swojej bliskości geograficznej i podobnych cech.

SPLIT – MIASTO DIOKLECJANA

Split jest największym miastem Dalmacji i miejscem, które łączy w sobie dwa światy - starożytność i współczesność. Jego sercem jest starówka, która kryje w sobie jedno z najbardziej imponujących archeologicznych skarbów Europy - **Pałac Dioklecjana**. Ten monumentalny kompleks, zbudowany w III wieku przez cesarza rzymskiego Dioklecjana, jest uważany za jedno z najbardziej zachwycających arcydzieł rzymskiej architektury. Spacerując wąskimi uliczkami wewnątrz pałacowych murów, można przenieść się w czasie i poczuć ducha starożytności. Od monumentalnej Bramy Złotej, przez perystyl z kolumnadą, aż po katedrę św. Dujma, każdy zakamarek tego miejsca opowiada swoją historię. Katedra jest jedną z najważniejszych świątyń w Chorwacji, położoną w sercu pałacu Dioklecjana. Jej imponująca fasada i wnętrze urzekają bogatymi zdobieniami i dziełami sztuki.

Na uwagę zasługuje również Muzeum Archeologiczne znajdujące się w **Pałacu Papalic**. Prezentuje ono bogatą kolekcję artefaktów z regionu Dalmacji, począwszy od czasów prehistorycznych aż po średniowiecze. Po zwiedzeniu zabytków warto przejść się bulwarem Riva, nadbrzeżną promenadą i zanurzyć się w pulsującym życiem miasta, pełnymi kawiarni, restauracji i sklepików. Dla miłośników natury polecam również Park Marjan znajdujący się w zachodnim krańcu Splitu. To idealne miejsce na spacer, rowery i pikniki. Z jego wzgórz można obejrzeć zapierające dech w piersiach widoki na miasto i morze.

Jednak Split to nie tylko zabytki - to także miejsce, które oferuje niezapomniane doznania kulinarne. Smakując tradycyjne chorwackie przysmaki, takie jak dalmatyński soparnik (połączenie ciasta, jarmużu i cebuli) czy świeże owoce morza, można poczuć prawdziwy smak Dalmacji.

TROGIR – MIASTO MUZEUM

Trogir jest kolejnym skarbem na chorwackim wybrzeżu. Położony jest zaledwie kilkanaście kilometrów na północ od Splitu. To miasto kusi swoją urodą i niepowtarzalnym klimatem. Trogir jest jak otwarta księga historii, którą można czytać przechadzając się jego wąskimi uliczkami. Centralnym punktem miasta jest **Stary Rynek**, otoczony zabytkowymi budynkami i kawiarniami, gdzie można delektować się kawą, obserwując życie miasta. Jednak

największym klejnotem jest jego starówka, wpisana na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Labirynt wąskich uliczek prowadzi do monumentalnych budowli, takich jak katedra św. Wawrzyńca czy Twierdza Kamerlengo, które zachwycają swoją architekturą i historią. Katedra św. Wawrzyńca to arcydzieło romańskiej architektury, które zaskakuje swoją piękną fasadą i bogactwem detali. We wnętrzu katedry warto zobaczyć monumentalny ołtarz, malowidła ściennie i rzeźby, które przeniosą w czasie do epoki, gdy mistrzowie sztuki kształtowali te święte mury.

Na uwagę zasługuje również renesansowy **Pałac Cipiko** z XVI wieku, który odzwierciedla bogactwo i prestiż ówczesnych rodzin patrycjuszowskich. Jego piękna fasada i wewnętrzne dziedzińce są niezwykle imponujące. Dla zainteresowanych zgłębianiem historii i kultury tego fascynującego miasta polecam **Muzeum Miasta Trogir**. Znajdują się tutaj wystawy poświęcone historii miasta, sztuce oraz życiu codziennemu jego mieszkańców. Wspomniana już wcześniej Twierdza Kamerlengo to jedna z najbardziej imponujących historycznych budowli w Trogirze. Została zbudowana w XV wieku przez weneckiego admirała i gubernatora Trogiru, Marinę Mocenigo. Jej głównym celem było wzmacnianie obronności miasta oraz kontroli nad strategicznym Adriatykiem. Budowla miała kluczowe znaczenie dla systemu obronnego Trogiru w średniowieczu i renesansie.

Spacerując promenadą nadbrzeżną, można podziwiać widok na malowniczy port, gdzie kotwiczą tradycyjne drewniane łodzie rybackie i luksusowe jachty. Wieczorem, gdy miasto ożywa, uliczki wypełniają się dźwiękami muzyki i zapachem świeżo przyrządzanych potraw, co sprawia, że Trogir staje się jeszcze bardziej magiczny. To właśnie tutaj można poczuć puls życia miasta i odkryć ukryte skarby, takie jak małe kawiarenki, urocze sklepiki z pamiątkami i urokliwe miejsca do odpoczynku.

Split i Trogir, choć oddalone od siebie o zaledwie kilkanaście kilometrów, oferują turystom zupełnie różne, a jednocześnie równie niezapomniane doświadczenia. Split imponuje monumentalnymi ruinami starożytnego pałacu, pulsującym życiem miasta i wyjątkowymi smakami, podczas gdy Trogir kusi swoją urodą, uroczymi uliczkami i bogatą historią.

RAJSKIE WYSPY: BRAĆ I DRVENIK

W samym sercu Adriatyku znajdują się wyspy Brać i Drvenik, które zachwycają swymi dzikimi krajobrazami, urokliwymi plażami i bogatą historią. Jednak to, co czyni podróż na te wyspy wyjątkową, to

CIEKAWOSTKI

Trogir

Fot. Jacek Warmiński

podróż statkiem, która otwiera drzwi do magicznych przygód i niepowtarzalnych widoków. Podróż na wyspy Brać i Drvenik zaczyna się w przyjemnej atmosferze portu Split. Wyptywając stąd, można poczuć, jak codzienne zmartwienia zostają w tyle, zastępowane przez dreszcz emocji odkrywania nowych miejsc.

Wyspa Brać jest kwintesencją uroku Chorwacji, jak również największą wyspą w archipelagu Dalmacji. Gdy statek zbliża się do brzegów Brać, krajobraz zdobią niezwykle malownicze zatoki, skaliste klify i bujna zieleń. Po dotarciu na wyspę, można zanurzyć się w kulturze i historii, odwiedzając starożytne miasteczka, takie jak **Supetar** czy **Bol**, które zachowały autentycznego ducha dawnych czasów. Nie można też zapomnieć o jednym z najbardziej charakterystycznych miejsc na wy-

spie Brać - **plaży Zlatni Rat**. Ta unikalna, migotliwa plaża, która zmienia swój kształt w zależności od pływu i wiatru, jest prawdziwym klejnotem Adriatyku. Można tu spędzić cały dzień, opalając się na złotystym piasku i kąpiąc w krystalicznie czystych wodach.

Po wizycie na Brać, kolejnym punktem morskiej odysei jest **wyspa Drvenik**. Mimo że jest znacznie mniejsza od swojej sąsiadki, wciąż zachwyca swoim urokiem i spokojem. Drvenik to miejsce, gdzie czas zwalnia i dzięki temu można oddać się kontemplacji nad pięknem przyrody. Atrakcją wyspy są ukryte plaże, schowane w zatokach, oraz idylliczne ścieżki wiodące przez lasy sosnowe. Podczas spaceru po wyspie można także natknąć się na tradycyjne restauracje serwujące lokalne specjały, które zaspokoją nawet najbardziej wyrafinowane podniebienia.

Podróżując przez Split i Trogir można poczuć puls Dalmacji, odkryć jej tajemnice i zanurzyć się w niezwykłym klimacie Adriatyku. Te miasta to nie tylko miejsca na mapie, ale „dwaj bracia”, które zostają w pamięci na zawsze, zapraszając do powrotu w każdej chwili. Dla tych, którzy poszukują ucieczki od zgiełku miejskiego życia i pragną odkryć ukryte skarby Adriatyku, malownicze wyspy Brać i Drvenik są idealnymi celami podróży.

Anna Mołęda-Kompolt

Trogir

Fot. Alexey Fedorenko - stock.adobe.com

eprasa.pl e5e32d7b44

TROGIR

POŁUDNIOWA CHORWACJA,
WYBRZEŻE MORZA ADRIATYCKIEGO

KONTYNET	EUROPA
KRAJ	CHORWACJA
STOLICA KRAJU	Zagrzeb
POWIERZCHNIA	Trogir: 39 km ² Chorwacja: 56,6 tys. km ²
JĘZYK URZĘDOWY	Chorwacki
WALUTA	Euro (EUR)
CZAS LOKALNY	Czas polski
WAMAGANY DOKUMENT DO WJAZDU	Paszport lub dowód osobisty
PRZYKŁADOWE CENY	Obiad: od 10 euro (42,77 zł) Woda: od 2 euro (8,55 zł) Piwo: od 3 euro (12,83 zł) Kieliszek wina: od 3 euro (12,83 zł)

CIEKAWOSTKI

- Nadmorska promenada w Trogirze to idealne miejsce na wieczorny spacer – pełna palm, jachtów, kawiarni i restauracji, z widokiem na zachód słońca.
- W Chorwacji zaleca się kąpiel w specjalnych butach: gumowych lub plastikowych, z grubymi podeszwami, ponieważ w morzu występują jeżowce i meduzy.
- Z Trogiru można popłynąć na jednodniowe rejsy po okolicznych wyspach, m.in. Drvenik Veli czy Błękitna Laguna – idealne do nurkowania i snorkelingu.

LUKSEMBURG

KLEJNOT EUROPY W MINIATURZE

LUKSEMBURG, CHOĆ JEST JEDNYM Z NAJMNIEJSZYCH PAŃSTW W EUROPIE, SKRYWA W SOBIE NIEZWYKŁE BOGACTWO ATRAKCJI TURYSTYCZNYCH, HISTORII I PRZYRODY. KRAJ TEN, POŁOŻONY W SERCU KONTYNENTU, GRANICZĄCY Z BELGIĄ, FRANCJĄ I NIEMCAMI, OFERUJE WYJĄTKOWE POŁĄCZENIE KULTUR, JĘZYKÓW I TRADYCJI.

Mimo niewielkich rozmiarów, Luksemburg może poszczycić się niezwykle zróżnicowanym krajobrazem, urokliwymi miasteczkami, zamkami rodem z baśni oraz nowoczesną stolicą tętniącą życiem. To kraj, w którym czas płynie inaczej – tu spacer staje się rytuałem, a każde odkrycie – osobistą przygodą.

MAŁA STOLICA WIELKICH ATRAKCJI

Miasto Luksemburg, będące jednocześnie stolicą państwa, to prawdziwa perełka wpisana na listę światowego dziedzictwa UNESCO. Położone na wzgórzach i oto-

czone głębokimi dolinami rzek Alzette i Pétrusse, stanowi unikalne połączenie historii, architektury i naturalnego piękna. Spacerując wąskimi i brukowanymi uliczkami, można poczuć tu ducha przeszłości oraz odkryć liczne atrakcje turystyczne. Sercem Starego Miasta jest tętniący życiem **Plac Armes** (Place d'Armes), pełen kawiarni, restauracji i muzyki ulicznej. To idealne miejsce na odpoczynek przy filiżance kawy, obserwowanie przechodniów i cieszenie się atmosferą miasta. Latem odbywa się tu wiele koncertów, a zimą kolorowe jarmarki bożonarodzeniowe. U stóp Starego Miasta, w dolinie rzeki Alzette znajduje się bajkowa dzielnica

Grund. To jedno z najbardziej urokliwych miejsc Luksemburga. Znajdują się tu kolorowe kamienice, mosty, restauracje i kawiarnie nad rzeką. To także centrum życia nocnego, ale w spokojnym, kameralnym wydaniu.

Jednym z najbardziej charakterystycznych miejsc Luksemburga jest tzw. **Kazamaty Bock**. Jest to system podziemnych tuneli i fortyfikacji, które kiedyś służyły jako schronienie i magazyny wojskowe. Kazamaty to prawdziwy labirynt wykuty w skale, który zachwyca turystów swoją tajemniczością i architektonicznym kunsztem.

Fot. pcalapre - stock.adobe.com

Symbolem monarchii jest **Pałac Wielkiego Księcia** (Palais Grand-Ducal) znajdujący się w samym centrum miasta. Ten elegancki renesansowy pałac jest oficjalną rezydencją Księcia. Choć na co dzień nie można do niego wejść, w miesiącach letnich organizowane są wycieczki z przewodnikiem. Polecam zatrzymać się tu na chwilę, by zobaczyć codzienną zmianę warty oraz zachwycić się fasadą budowli. Kolejnym miejscem wartym odwiedzenia jest Katedra Notre-Dame. Ta imponująca gotycka świątynia z elementami renesansowymi i barokowymi jest miejscem spokoju i duchowości. W środku można zobaczyć piękne witraże oraz kryptę z grobowcami członków rodziny wielkksiążęcej.

Spośród licznych atrakcji Luksemburga, **Most Adolfa** bez wątpienia należy do tych najbardziej rozpoznawalnych. Choć pierwotnie zbudowany z myślą o funkcjonalności, z czasem stał się prawdziwą ikoną miasta i symbolem jego tożsamości narodowej. Łączy on dwie części miasta i oferuje imponujący widok na dolinę Pétrusse. W momencie ukończenia, był największym na świecie kamiennym mostem łukowym. Jego główne przęsło mierzy aż 84 metry,

co w tamtych czasach stanowiło imponujące osiągnięcie inżynieryjne. Dzisiaj jest świadectwem dawnej myśli inżynieryjnej i zarazem przykładem harmonii między tradycją a nowoczesnością. Dla miłośników fotografii jest to obowiązkowy punkt na mapie miasta.

Choć Luksemburg może wydawać się niewielkim punktem na mapie Europy, skrywa on w sobie prawdziwe skarby kultury i historii. Miasto ma bogatą ofertę muzealną, która zachwyca zarówno miłośników sztuki, jak i pasjonatów historii czy nowoczesności. W sercu dzielnicy Kirchberg w budynku zaprojektowanym przez światowej sławy architekta I. M. Peia (twórcy m.in. szklanej piramidy Luwru) znajduje się Muzeum Sztuki Nowoczesnej **MUDAM** (Musée d'Art Moderne Grand-Duc Jean). Kolekcja muzeum obejmuje dzieła znanych i obiecujących artystów z całego świata, a ekspozycje często poruszają aktualne tematy społeczne i polityczne. Idealnym miejscem dla tych, którzy chcą zgłębić historię kraju od czasów prehistorycznych po współczesność jest **Narodowe Muzeum Historii i Sztuki** (MNHA). Muzeum posiada imponującą kolekcję dzieł sztuki, eksponatów archeologicz-

nych, monet, a także rzemiosła artystycznego. Interesujące są zwłaszcza wykopaliska z czasów rzymskich oraz przestrzenie poświęcone luksemburskim artystom. Na uwagę zasługuje również **Narodowe Muzeum Historii Naturalnej** (Musée national d'histoire naturelle (MNHN) położone w dzielnicy Grund. Interaktywne wystawy opowiadają o faunie, florze, geologii oraz ewolucji życia na Ziemi. To znakomita sposobność do rodzinnego spotkania w wyjątkowej atmosferze. Dzieci oszaleją na widok dinozaurów, a dorosłych wciągnie głęboka wiedza i dbałość o naukowe detale.

MAŁOWNICZE ZAMKI I MIASTECZKA

Choć stolica kraju, Luksemburg, również zachwyca swoją architekturą i nowoczesnością splecioną z historią, to właśnie małe miasteczka i zamki rozsiane po całym kraju tworzą jego wyjątkowy klimat. Luksemburg to kraj, w którym każda droga prowadzi do jakiegoś zamku, a każdy zamek ma swoją opowieść. Warto zejść z utartych szlaków i dać się porwać urokowi tego baśniowego zakątka Europy.

Jednym z najbardziej imponujących jest **zamek Vianden**, położony na wzgórzu

nad rzeką Our. Ta średniowieczna twierdza była niegdyś siedzibą hrabiów Vianden. Jej początki sięgają XI wieku, a obecna forma to efekt odrestaurowania po wiekach zaniedbań. Gotyckie wieże, masywne mury i spektakularny widok na okoliczne lasy sprawiają, że zamek wygląda jak z bajki. Warto odwiedzić go latem, podczas festiwalu średniowiecznego, kiedy dziedziniec wypełnia się rycerzami, muzyką i jarmarkiem. W Vianden warto również zobaczyć dom Victora Hugo, który przebywał tu na wygnaniu. Innym niezwykłym miejscem otoczonym malowniczymi wzgórzami Ardenów jest **Clervaux**. Miasteczko położone jest na północy kraju z pięknym białym zamkiem, gdzie mieści się znana na całym świecie wystawa fotografii "The Family of Man" stworzona przez Edwarda Steichena. Wystawa wpisana została na listę UNESCO. Spacerując po miasteczku, można poczuć atmosferę spokoju i nostalgii, z dala od zgiełku wielkich metropolii.

Niezwykłym przystankiem na trasie zamków jest również Beaufort, gdzie obok ruin średniowiecznego zamku znajduje się renesansowa rezydencja. Tutejsze trasy spacerowe i rowerowe prowadzą przez

malownicze wąwozy i lasy, a zimą teren zamienia się w spokojną, niemal magiczną krainę. Po zwiedzaniu warto skosztować tu lokalnego likieru z czarnej porzeczki, produkowanego według starej receptury. Kolejnym urokliwym miasteczkiem jest **Esch-sur-Sûre**, położone w zakolu rzeki Sûre. Ruiny zamku górujące nad miejscowością oraz spokojna atmosfera sprawiają, że jest to idealne miejsce na odpoczynek blisko natury.

ZIELONE SKARBY LUXEMBURGA

Luksemburg to kraj, który mimo niewielkiej powierzchni oferuje zaskakująco zróżnicowane krajobrazy – od pagórkowatych Ardenów na północy, przez lasy i jeziora, po malownicze doliny na południu. Troska o środowisko naturalne jest tu widoczna na każdym kroku – w licznych rezerwatach, ścieżkach edukacyjnych i inicjatywach ekologicznych. Wschodnia część kraju, znana jako **Mała Szwajcaria Luksemburska** (Mullerthal), to raj dla miłośników pieszych wędrówek. Choć Müllerthal formalnie nie jest parkiem narodowym, to zdecydowanie zasługuje

na uwagę każdego miłośnika przyrody. Ten region urzeka skalistym krajobrazem, wąwozami, wodospadami i labiryntami skalnymi. To jedno z najbardziej charakterystycznych miejsc w Luksemburgu. Szlak pieszy „Mullerthal Trail” o długości ok. 112 km prowadzi przez najpiękniejsze zakątki regionu i wielokrotnie zdobywał nagrody jako jeden z najlepszych szlaków turystycznych w Europie.

Natomiast w północno-zachodniej części kraju znajduje się **Park Natury Górnej Sûre** (Parc Naturel de la Haute-Sûre). To prawdziwy raj dla miłośników natury i sportów wodnych. Centralnym punktem regionu jest sztuczne jezioro Górnej Sûre. Ta błękitna oaza dostarcza wodę pitną całemu Luksemburgowi, a przy tym jest idealną scenerią do wodnych przygód. Otaczające jezioro wzgórza i lasy oferują szlaki turystyczne o różnym stopniu trudności, a przy okazji punkty widokowe z panoramą na dziewiczą przyrodę. W parku działa także centrum edukacyjne, promujące zrównoważony rozwój i ochronę środowiska. Kolejnym niezwykle malowniczym parkiem jest **Park Natury Our** (Parc Naturel de l'Our).

Położony jest przy granicy z Niemcami, na północnym wschodzie miasta. To miejsce, gdzie historia i przyroda łączą się w harmonijną całość. Malownicze doliny, porośnięte gęstymi lasami zbiega oraz rzeka Our tworzą spektakularny krajobraz. Wędrując po parku, można natknąć się na średniowieczne zamki (w tym słynny zamek w Vianden), tradycyjne wioski i liczne punkty edukacyjne dotyczące lokalnej fauny i flory. Park promuje ochronę bioróżnorodności, zachęcając jednocześnie do aktywnego wypoczynku – zarówno pieszo, jak i rowerem.

KULTURA MAŁEGO KSIĘSTWA

Luxemburg to kraj o bogatej kulturze, fascynującej historii i wyjątkowej tożsamości narodowej. Łączy w sobie wpływy niemieckie, francuskie i belgijskie, tworząc unikalną mozaikę tradycji, języków i smaków. Dla turystów szukających autentycznych doświadczeń jest prawdziwą perełką oferującą niezapomniane festiwale, kulturalne wydarzenia i wyjątkową kuchnię.

Miasto tętni życiem przez cały rok dzięki bogatemu kalendarzowi wydarzeń. Jednym z najstarszych i najbardziej unikalnych festiwali religijnych w Europie jest **Procesja taneczna w Echternach** (Procesión Dansante d'Echternach). Odbywa się co roku we wtorek po Zielonych Świątkach. Tysiące pielgrzymów tańczy w rytmie muzyki, poruszając się krokiem „lewa-prawa” przez ulice miasta. Tradycja ta została wpisana na listę niematerialnego dziedzictwa UNESCO. Warto też wspomnieć o **Święcie Narodowym Luksemburga** (Nationalfeierdag) obchodzonym 23 czerwca. Choć oficjalnie to dzień urodzin wielkiego księcia, to obchodzony jest jako święto narodowe. Wieczorem poprzedzającym ten dzień odbywają się spektakularne fajerwerki, parady i koncerty, szczególnie w stolicy.

Luksemburg jest również gospodarzem kilku znaczących międzynarodowych festiwali, które przyciągają artystów i publiczność z całego świata. Najstarszym (założony w 1953 roku) i jednym z najbardziej tradycyjnych wydarzeń jest **Festival de Wiltz**. Odbywa się w malowniczym otoczeniu zamku w Wiltz, oferując różnorodne wydarzenia kulturalne, od premier teatralnych po koncerty muzyczne. Na przestrzeni lat festiwal gościł takie legendy jak Ella Fitzgerald, Miles Davis czy José Carreras. W 2025 roku festiwal odbędzie się w czerwcu i lipcu, a wśród zaplanowanych występów znajdują się José González (29 czerwca), Caminho prezentujący muzykę fado (11 lipca) oraz Skunk Anansie (16 lipca).

Największym corocznym wydarzeniem filmowym w Wielkim Księstwie Luksem-

burg jest City Film Festival, znany jako **LuxFilmFest**. W 2024 roku festiwal odnotował rekordową frekwencję, przyciągając niemal 20 000 widzów. Trwający jedenaście dni, prezentuje starannie dobrany program, obejmujący filmy fabularne, dokumentalne oraz produkcje narodowe. W 2025 roku, podczas 15. edycji festiwalu, Grand Prix zdobył rumuński film "The New Year That Never Came" w reżyserii Bogdana Mureșanu. Natomiast popularnym festiwalem muzycznym odbywającym się w Roeser, na południu Luksemburga jest Rock-A-Field. Znany jest z prezentowania szerokiego wachlarza artystów, od rocka po muzykę elektroniczną, festiwal przyciąga zarówno lokalnych, jak i międzynarodowych fanów muzyki. W poprzednich edycjach na scenie **Rock-A-Field** występowały takie zespoły jak Muse, The Killers czy Kings of Leon. Te trzy festiwale stanowią istotny element kulturalnego krajobrazu Luksemburga, oferując mieszkańcom i turystom bogaty wybór wydarzeń artystycznych na najwyższym poziomie.

Polecam również odwiedzenie największego i najstarszego jarmarku **Schueberfouer** organizowanego w Luksemburgu od 1340 roku. Nazwa "Schueber" pochodzi od placu "Schuedbuerg", gdzie odbywały się pierwsze edycje jarmarku. Początkowo był to typowy targ rolniczy i rzemieślniczy, odbywający się pod koniec sierpnia. Z czasem zaczął przybierać coraz bardziej rozrywkowy charakter, a w XIX wieku pojawiły się pierwsze atrakcje w stylu lunaparku. Dziś Schueberfouer to ogromny festyn z ponad 200 atrakcjami – od klasycznych karuzel, przez kolejki górskie, po stoiska z lokalnymi specjałami. Obecnie odbywa się na Glacis Field – dużym placu w dzielnicy Limpertsberg w Luksemburgu i trwa zazwyczaj od końca sierpnia do początku września. Przyciąga blisko 2 miliony odwiedzających każdego roku. Schueberfouer to nie tylko lunapark, to także wydarzenie o ogromnym znaczeniu społecznym i kulturowym. Dla wielu Luksemburczyków to coroczna okazja do spotkań z rodziną i przyjaciółmi, smakowania lokalnych przysmaków oraz celebrowania tożsamości narodowej.

Pomimo, że Luksemburg często bywa pomijany na turystycznej mapie Europy, stanowi on niezwykle ciekawy kierunek podróży. To kraj, w którym miejskie życie płynnie przechodzi w spokojne krajobrazy natury. Idealny zarówno na weekendowy wypad, jak i dłuższą podróż, Luksemburg zachwyca swoją różnorodnością i serdecznością mieszkańców. Warto odkryć ten europejski klejnot i pozwolić się oczarować jego niepowtarzalnemu urokowi.

Anna Mołęda-Kompolt

LUKSEMBURG

ZACHODNIA EUROPA

KONTYNENT	EUROPA
KRAJ	WIELKIE KSIĘSTWO LUKSEMBURGA
STOLICA KRAJU	Luksemburg
POWIERZCHNIA	Luksemburg: 2 586 km ²
JĘZYK URZĘDOWY	Luksemburski, francuski, niemiecki
WALUTA	Euro (EUR)
CZAS LOKALNY	Czas polski
WAMAGANY DOKUMENT DO WJAZDU	Paszport lub dowód osobisty
PRZYKŁADOWE CENY	Obiad: od 18 euro (76,96 zł) Woda: od 2 euro (8,55 zł) Piwo: od 5 euro (21,38 zł) Kieliszek wina: od 5 euro (21,38 zł)

■ Luksemburg to jedno z trzech oficjalnych "księstw" Europy, obok Monako i Liechtensteinu.

■ Komunikacja publiczna (autobusy, pociągi i tramwaje) jest w Luksemburgu darmowa. Nie dotyczy to jedynie wagonów pierwszej klasy.

■ Luksemburg ma trzy języki urzędowe, co czyni go jednym z najbardziej wielojęzycznych krajów UE.

CIEKAWOSTKI

Źródło: www.gov.pl

LAWENDOWY SZLAK NAD BALATONEM

Na Węgrzech, nad brzegiem jeziora Balaton, znajduje się miasteczko, które w czerwcu zmienia się w liliową krainę, oferując odwiedzającym niezapomniane przeżycia, produkty i festiwale poświęcone właśnie lawendzie. Długie pasma liliowych i fioletowych kwiatów, intensywny, otulający zapach i bajkowa atmosfera to prawdziwy raj dla miłośników natury, aromaterapii i pięknych widoków.

W taki właśnie sposób lawendowe miasteczko Tihany wita turystów przybywających tu w letnie miesiące. Dzięki rozległym polom lawendy odwiedzają oni chętnie to miasteczko, aby się zrelaksować, zanurzyć w naturze i zrobić niezapomniane zdjęcia obok malowniczego opactwa benedyktyńskiego. Lawenda zbierana w Tihany ma wyższą zawartość olejków eterycznych niż ta z Francji, dzięki unikalnym warunkom półwyspu, który jest jednym z najbardziej nasłonecznionych miejsc na Węgrzech.

Uprawa lawendy nad Balatonem ma swoje korzenie na początku XX wieku, kiedy to francuski ogrodnik i botanik, József Viktor, wprowadził lawendę do regionu Tihany. Od tego czasu lawenda stała się symbolem tego miejsca, a jej uprawa ważnym elementem lokalnej kultury i gospodarki. Lawendowy Szlak nad Balatonem to nie-

Fot. Jess_Ivanova - stockadobe.com

zwykłe miejsce, które łączy w sobie piękno natury, bogactwo kultury i tradycji oraz możliwość relaksu w otoczeniu aromatycznych pól lawendy. To idealne miejsce na wyjazd zarówno dla par, rodzin, jak i osób podróżujących solo. Można tu spacerować, robić zdjęcia, a nawet wziąć udział w zbiorach lawendy, co jest niezapomnianym doświadczeniem. Warto odwiedzić także lokalne sklepy, gdzie można kupić produkty na bazie lawendy – od olejków eterycznych, przez mydła, kosmetyki, aż po lawendowe ciasteczka.

Tihany ze swoim ponadczasowym urokiem jest niezwykle atrakcyjną destynacją dla wszystkich, którzy pragną odkryć piękno i kulturę Węgier. To malownicze miasteczko nad jeziorem Balaton, gdzie pola lawendy zmieniają się w fioletowe morze i dzięki temu nadają mu wyjątkowy klimat i panoramę. Dla tych, którzy chcą zgłębić tę okolicę, Węgry kryją unikalne atrakcje, takie jak Dom Papryki,

gdzie można poznać tradycję przetwarzania tej przyprawy; Dom Lawendy w Centrum Turystycznym; „Pachnącą Podróż w Czasie”, interaktywną i bezpłatną wycieczkę w Domu Perfum; Dom Porcelanowych Lalek; malownicze szlaki turystyczne oraz rejsy promowe po jeziorze Balaton.

Perła nad Balatonem, która co roku coraz bardziej zachwyca swoim naturalnym pięknem i architektonicznymi skarbami, jest gospodarzem Festiwalu Lawendowego. Przez cały tydzień letnią gwiazdą jest tu pachnąca roślina, a odwiedzający są zapraszani do uczestnictwa w zbiorach lawendy, wydarzeniach tematycznych, wystawach oraz wycieczkach z przewodnikiem. Program obejmuje również obserwację procesu destylacji, zdobywanie wiedzy niezbędnej do uprawy lawendy oraz odkrywanie różnorodnych produktów wykonanych z tego fioletowego kwiatu.

Jezioro Balaton, często nazywane "węgierskim morzem", jest nie tylko rajem dla miłośników natury i lawendy, ale także idealnym miejscem do uprawiania sportów wodnych. Dzięki swojemu rozmiarowi i łagodnym warunkom klimatycznym, Balaton oferuje wiele możliwości dla entuzjastów aktywnego wypoczynku na wodzie. Dzięki regularnym i stabilnym wiatrom jest idealnym miejscem zarówno dla początkujących, jak i doświadczonych żeglarzy oraz popularnym miejscem dla windsurferów i kitesurferów. Jezioro jest gospodarzem wielu regat i zawodów żeglarskich, w tym słynnej "Kékszalag" (Błękitna Wstęga), najdłuższych regat śródlądowych w Europie.

Dla tych, którzy wolą bardziej relaksujące formy spędzania czasu na wodzie, Balaton oferuje wiele możliwości rejsów i wycieczek łodzią. Rejsy statkiem po jeziorze to świetny sposób na podziwianie pięknych krajobrazów regionu z perspektywy wody. Można wybrać się na krótki rejs wycieczkowy lub wynająć łódź na cały dzień i cieszyć się spokojem jeziora. Balaton oferuje również wiele tras rowerowych, które pozwalają na aktywne zwiedzanie okolicznych wiosek i miasteczek. Trasa wokół jeziora jest dobrze oznakowana i dostępna dla rowerzystów o różnym stopniu zaawansowania. Polecam również odwiedzić Rezerwat przyrody na półwyspie Tihany, gdzie można spotkać unikalne gatunki roślin i zwierząt, a malownicze ścieżki spacerowe prowadzą przez lasy i łąki, oferując wspaniałe widoki na jezioro i lawendowe okolice.

Aby promować dobrostan ciała i ducha, olejki i herbaty z lawendy często są używane do redukcji stresu i poprawy spokojnego snu. W pielęgnacji skóry popularne są mydła z lawendy ze względu na ich łagodzące działanie, a także inne kosmetyki, takie jak balsamy, kremy do twarzy czy szampony,

BALATON

NAJWIĘKSZE JEZIORO
W EUROPIE POŁOŻONE
W ZACHODNICH WĘGRZECH

KONTYNET	EUROPA
KRAJ	WĘGRY
STOLICA KRAJU	Budapeszt
POWIERZCHNIA	Balaton: 592 km ² Węgry: 93 tys. km ²
JĘZYK URZĘDOWY	Węgierski
WALUTA	Forint węgierski (HUF)
CZAS LOKALNY	Czas polski
WAMAGANY DOKUMENT DO WJAZDU	Paszport lub dowód osobisty
PRZYKŁADOWE CENY W RESTAURACJI	Obiad: od 1500 HUF (15,50 zł) Woda: od 228 HUF (2,36 zł) Piwo: od 300 HUF (3,10 zł) Kieliszek wina: od 350 HUF (3,62 zł)

- Balaton jest największym jeziorem w Europie Środkowej.
- Na Węgrzech obywatele UE mogą przebywać do 90 dni bez zameldowania.
- Balaton jest jednym z największych jezior termalnych na świecie. Jego unikalne warunki hydrologiczne powodują, że woda w nim jest cieplejsza niż w większości jezior.

Fot. Bernadett - stock.adobe.com

które również mają kojące korzyści. Tutaj odwiedzający mogą znaleźć i cieszyć się lawendową kawą cappuccino, wypiekami, fioletowymi lemoniadami oraz musującymi koktajlami.

Podczas podróży po Lawendowym Szlaku warto spróbować lokalnych specjałów kulinarnych. Region Balatonu oferuje bo-

gactwo smaków, które zadowolą nawet najbardziej wymagających smakoszy. Jednym z najbardziej znanych dań regionu jest halászlé, czyli tradycyjna węgierska zupa rybna. Przygotowywana ze świeżych ryb złowionych w Balatonie, z dodatkiem papryki i innych przypraw jest prawdziwym przysmakiem. W Tihany i okolicach można spróbować różnorodnych deserów

przygotowywanych z dodatkiem lawendy. Lawendowe lody, ciasta i ciasteczka to tylko niektóre z przysmaków, które polecam skosztować.

Lawendowy Szlak nad Balatonem nieustannie się rozwija, przyciągając coraz więcej turystów z całego świata. Lokalna społeczność stawia na zrównoważony rozwój i ochronę środowiska, dbając o to, aby piękno tego miejsca mogło cieszyć kolejne pokolenia. W planach są nowe trasy spacerowe, projekty edukacyjne i inicjatywy mające na celu promowanie lokalnej kultury i tradycji. Podróż po Lawendowym Szlaku nad Balatonem to wyjątkowe doświadczenie, które pozwala na zanurzenie się w naturze i odkrywaniu uroków węgierskiej prowincji. Piękne pola lawendy, malownicze widoki, bogata historia i kultura, a także serdeczność mieszkańców sprawiają, że jest to miejsce, do którego chce się wracać. Podczas sezonu zbiorów, wiele pól organizuje dni otwarte, podczas których można samodzielnie zbierać lawendę. To niezapomniane doświadczenie, które pozwala poczuć bliskość z naturą i docenić pracę, jaka stoi za uprawą tej rośliny. Życzę miłych wrażeń.

Anna Molęda-Kompolt
Źródło: visithungary.com

MUZEUM
HISTORYCZNE
W ELKU

PARTNER
KOMA
USŁUGI KOMUNALNE

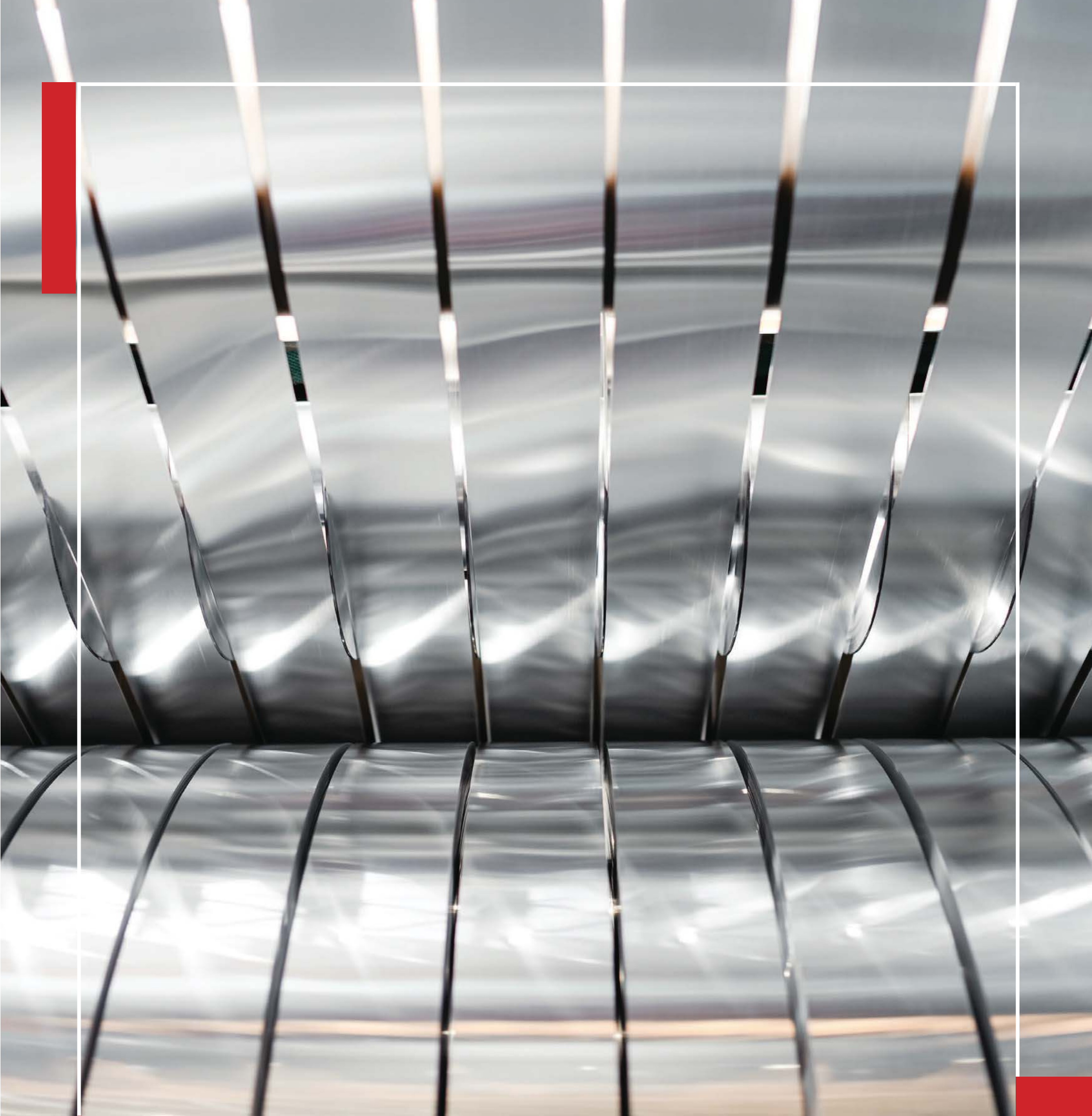
Muzeum Historyczne w Elku
zaprasza na

POCIĄG DO KULTURY 2025

16 lipca
ADAM BAŁDYCH
SOLO ACT
13 sierpnia
KARI SÁL
KWINTET

57325otbr-a

STALOWE CENTRUM SERWISOWE
& CENTRUM OBRÓBKİ METALI

**SOLIDNY
PRACODAWCA**

LIDER WŚRÓD FIRM
RODZINNYCH W REGIONIE

WILNO - ZIELONA STOLICA EUROPY

Wilno, Zielona Stolica Europy 2025, łączy barokowy urok z nowoczesnym podejściem do ekologii. To miasto idealne dla tych, którzy chcą odpocząć wśród zieleni, odkrywać sztukę uliczną i smakować współczesną kuchnię w zgodzie z naturą.

Oto przegląd atrakcji, które warto zobaczyć w Wilnie w kontekście jego zielonego dziedzictwa i nowoczesnych udogodnień.

Zielone Wilno – miasto przyjazne naturze

Wilno zaskakuje swoją liczbą terenów zielonych, które zajmują aż 40% jego powierzchni. Parki, lasy i ogrody miejskie stanowią doskonałe miejsca do relaksu i rekreacji. Władze miasta konsekwentnie inwestują w poprawę jakości powietrza, transport publiczny przyjazny środowisku oraz infrastrukturę dla rowerzystów i pieszych. Położony w samym centrum miasta piękny **Ogród Bernardyński** został założony przez Bernardów w 1469 roku. Jest prawdopodobnie najstarszym parkiem i ogrodem botanicznym w Wilnie. Spacerując jego alejkami, można podziwiać starannie zaprojektowane rabaty, fontanny i zabytkowe drzewa. To doskonałe miejsce na relaks po zwiedzaniu Starego Miasta. Do XIV wieku w dzisiejszym ogrodzie mieścił się świątynia dla litewskich pogan gaj dębowy.

Dziś w ogrodzie można podziwiać najstarszy dąb liczący około 300 lat. Można także odkryć tu autentyczną zrekonstruowaną ekspozycję klasztornej ogrodu z leczniczymi ziołami i jadalnymi roślinami lub obserwować zmiany natury wsłuchując się w szum rzeki Wilenki. Natomiast wspinając się na szczyt Wzgórza Trzech Krzyży lub siedząc przy filiżance kawy na tarasie Strange Love można poznać inną perspektywę parku.

Największym parkiem Wilna, rozciągającym się wzdłuż zakola rzeki Wilii jest **Park Vingis**. Oferuje on rozległe trasy rowerowe, ścieżki do biegania i miejsca na pikniki. Latem odbywają się tu koncerty plenerowe i wydarzenia sportowe, które przyciągają mieszkańców i turystów. Malowniczym parkiem historycznym, pełnym starych drzew i ścieżek spacerowych jest **Park Zakret (Sapieżyński)**. Jest to doskonałe miejsce na spacer w cieniu dębów i lip, z dala od miejskiego zgiełku. Niezwykle ciekawym miejscem z zieloną panoramą jest **Wieża Telewizyjna**. Choć sama wieża znajduje się w mieście, otaczające ją

Fot. udomsak - stock.adobe.com

tereny są pełne zieleni i przyjemnych tras spacerowych. Z jej szczytu można podziwiać widok na miasto oraz okoliczne lasy, co czyni to miejsce obowiązkowym punktem wizyty.

Przyjazne okolice Wilna – wycieczki blisko natury

Wilno, choć znane z pięknej architektury i bogatej historii, kryje również wyjątkowe naturalne skarby w swoim otoczeniu. Okolice litewskiej stolicy oferują malownicze krajobrazy, zabytki w otoczeniu przyrody oraz liczne możliwości na aktywny wypoczynek. Dla miłośników przyrody i spokoju, region ten jest idealnym miejscem na jednodniowe wycieczki, które pozwalają na ucieczkę od miejskiego zgiełku.

Park Regionalny Pavilniai

Park Pavilniai to doskonałe miejsce na piesze wędrówki zaledwie kilka kilometrów od Wilna. Znajduje się tu malowniczy Wąwóz Pavilniai, rzeka Wilenka oraz

liczne trasy spacerowe. W parku można podziwiać unikalne formacje skalne, stare młyny wodne i zabytkowe mosty. Dla miłośników historii interesujący może być rezerwat geologiczny Belmonto, będący popularnym punktem na piknik i odpoczynek.

Tereny wokół Jeziora Gilužis

Jezioro Gilužis, znajdujące się na obrzeżach Wilna, to świetna opcja na relaks nad wodą. Otoczone lasami, jest idealne do kąpieli, wędkowania lub po prostu na spacer wzdłuż brzegu. Okolica oferuje również trasy rowerowe, które pozwalają na odkrywanie okolicznych wiosek i lasów.

Rezerwat Przyrody Verkiai

Znany również jako Dzielnica Zielonych Wzgórz, rezerwat Verkiai to rozległy park pełen lasów, jezior i malowniczych ścieżek. Znajduje się tu kompleks historyczny Verkiai, w tym XVIII-wieczny pałac oraz liczne punkty widokowe z panoramą na Wilno. To idealne miejsce na spokojny spacer lub rodzinny piknik.

Dziewiczy Las Dūkštos i Dolina Rzeki Neris

Las Dūkštos, będący częścią Parku Regionalnego Doliny Neris, oferuje wiele szlaków pieszych, w tym popularny Szlak Dębów, który prowadzi przez jedno z najstarszych skupisk dębów na Litwie. Można tu również odkryć historyczne kurhany i kamienne kręgi, będące świadectwem dawnych czasów.

Trokai – zamek na wyspie

Zaledwie 30 km od Wilna znajduje się malownicze miasto Troki, słynące z Zamku na Wyspie, otoczonego jeziorami Galvė, Totoriškės i Bernardinų. Nie tylko zamek, ale również samo miasteczko i jego okolice są warte odwiedzenia. Spacer wzdłuż brzegów jeziora Galvė pozwala podziwiać piękne widoki na zamek i okoliczne lasy. Wizyta w Trokach to podróż w czasie do średniowiecznej Litwy, ale także okazja do poznania wielokulturowego dziedzictwa tego regionu. To miejsce, które każdy miłośnik historii i pięknych krajobrazów powinien odwiedzić przynajmniej raz w życiu. Troki to również doskonała destynacja dla tych, którzy chcą połączyć zwiedzanie zabytków z relaksem na łonie natury. Niezależnie od pory roku, widok zamku otoczonego wodą i bujną zielenią pozostaje niezapomniany.

Naturalne atrakcje i krajobrazy

Wilno leży nad rzeką Wilią (lit. Neris), która jest sercem miasta. Wzdłuż jej brzegów biegnie urokliwy bulwar, idealny na spacer i przejażdżki rowerowe. Z przystani

KONTYNET	EUROPA
KRAJ	LITWA
STOLICA KRAJU	Wilno
POWIERZCHNIA	Wilno: 401 km ² Litwa: 65,3 tys. km ²
JĘZYK URZĘDOWY	Litewski
WALUTA	Euro (EUR)
CZAS LOKALNY	Czas polski - 1h
WAMAGANY DOKUMENT DO WJAZDU	Paszport lub dowód osobisty
PRZYKŁADOWE CENY W RESTAURACJI	Obiad: od 11 EUR (45,98 zł) Woda: od 2 EUR (8,36 zł) Piwo: od 3 EUR (12,54 zł) Kieliszek wina: od 6 EUR (25,08 zł)

CIEKAWOSTKI

■ W Wilnie znajduje się hipsterska dzielnica artystów – Republika Zarzecza. To niezwykle miejsce, pełne galerii, kawiarni i ulicznej sztuki, które w 1997 roku ogłosiło niepodległość.

■ Będąc w Wilnie, warto zobaczyć położone na wzniesieniu ruiny zamku Giedymina, skąd roztacza się najpiękniejsza panorama miasta. Na wzgórzu można wejść pieszo lub wjechać kolejką.

■ W Wilnie znajduje się ulica Literacka, która stanowi hołd dla pisarzy związanych z miastem. Na ścianach kamienic znajdują się tabliczki z cytataми z słynnych literatów, takich jak Adam Mickiewicz, Czesław Miłosz czy Wisława Szymborska.

Źródło: www.gov.pl

Fot. GISTEL - stock.adobe.com

można także wyruszyć na spływ kajakowy, aby podziwiać miasto z zupełnie innej perspektywy – widok na zielone brzegi rzeki jest wyjątkowo relaksujący. Symbolem stolicy Litwy jest Wzgórze Giedymina, oferujące niesamowite widoki na Stare Miasto i otaczające je parki. U podnóża wzgórza znajduje się Park Zamkowy, który jest idealnym miejscem na chwilę wytchnienia w otoczeniu natury i historii. Na wschodnich obrzeżach miasta znajduje się Las Pavilniai – zielona przestrzeń z malowniczymi wąwozami, strumieniami i szlakami turystycznymi. Na jego terenie mieści się Belmontas, dawny młyn, otoczony lasami i wodospadami. To miejsce uwielbiane jest przez rodziny i miłośników aktywnego wypoczynku.

Trasa rowerowa „Park Europejski”

Chociaż poruszanie się po Wilnie pieszo jest bardzo wygodne, jazda na rowerze otwiera nowe malownicze przestrzenie i pozwala poznać miasto z innej perspektywy. Ścieżki rowerowe są łatwym sposobem na zwiedzanie miasta i na wyprawę na jego przedmieścia, a także pozwalają się cieszyć przyrodą. Wilno jest miastem przyjaznym rowerzystom i istnieje tu wiele

możliwości wypożyczenia tego wygodnego środka transportu. Jedną z propozycji trasy rowerowej jest „Park Europejski”. Warto zrobić przystanek przy pałacu w Werkach, aby podziwiać panoramę miasta ze szczytu wzgórza. Dobrym pomysłem jest też postój nad Zielonymi Jeziorami i podziwianie ich pięknie zabarwionych wód. Wysiłki jazdy rowerowej zostaną nagrodzone relaksującą wizytą przy instalacjach artystycznych w Parku Europejskim.

Trasy wodne po Wilii

Wijące się przez Wilno rzeki Wilia i Wilenka stanowią okazję do zabawy w wodzie i nad wodą. W ciepłym sezonie rzeki tętnią życiem i zachwycają miłośników aktywnego wypoczynku. Spokojna, ale potężna rzeka Wilia biegnie przez samo centrum i jest doskonałym miejscem na wycieczki statkiem, gondolą, a nawet łodziami Wikingów. Trwający godzinę rejs pozwoli delektować się widokami miasta i przyrody wzdłuż brzegów rzeki. Ci, którzy wolą bardziej aktywną rozrywkę, mogą wybrać się o wschodzie słońca na paddleboard i powiosłować przez budzące się ze snu miasto. Zaś dla tych, którzy pragną wyjątkowych wrażeń – nocna wycieczka będzie niezwykle ciekawym przeżyciem. Jeśli na-

tomiast spokojny nurt rzeki Willi nie jest wyzwaniem, to rzeka Wilenka kryje w sobie kilka niespodzianek. Spływ kajakiem to świetna opcja dla odważnych. Zakola, wartki nurt, drzewa oraz płytkie, skaliste odcinki rzeki oznaczają, że trzeba będzie mocno wiosłować, aby uniknąć przeszkód.

Historyczne i kulturowe atrakcje Wilna

Wilno jest również miastem o niezwykle bogatej historii i różnorodnym dziedzictwie kulturowym. Położone na styku Wschodu i Zachodu, przez wieki było świadkiem przenikania się różnych tradycji, religii i kultur. Dziś Wilno zachwyca turystów swoją unikalną atmosferą, zabytkowymi budowlami i niezwykle gościnnością. Jednym z największych i najlepiej zachowanych średniowiecznych zespołów urbanistycznych w Europie Środkowo-Wschodniej jest **Stare Miasto**, wpisane w 1994 roku na listę UNESCO. Jest ono labiryntem wąskich uliczek, urokliwych placów i majestatycznych kościołów, gdzie na każdym kroku czuć historię. Kolejnym symbolem miasta jest **Wileńska Katedra i Plac Katedralny**. Katedra św. Stanisława i św. Władysława wyróżnia się klasycystyczną architekturą oraz imponującą dzwonnica.

W podziemiach katedry spoczywają szczątki wielu znamienitych postaci, w tym królów polskich i litewskich książąt. Miejscem, które zasługuje na szczególną uwagę jest **Wieża Giedymina**, położona na Wzgórzu Zamkowym. Oferuje nie tylko wspaniałe i zielone widoki na Wilno, ale także pozwala zgłębić historię miasta. Wieża jest pozostałością po średniowiecznym Zamku Górnym i stanowi jeden z najważniejszych punktów orientacyjnych w Wilnie.

Wilno często nazywane jest "Miastem Kościołów" ze względu na dużą liczbę świątyń różnych wyznań. Ich różnorodna architektura odzwierciedla złożoną historię i wielokulturowość miasta. Jednym z najświętszych miejsc nie tylko na Litwie, ale i w całej Europie Środkowo-Wschodniej jest **Ostra Brama**. Kaplica z cudownym obrazem Matki Boskiej Ostrobramskiej jest celem licznych pielgrzymek. Barokowa architektura oraz mistyczna atmosfera tego miejsca pozostawiają niezatarte wrażenie. Jednym z najpiękniejszych kościołów w Wilnie i symbolem litewskiej architektury jest gotycki **Kościół św. Anny**. Według legendy Napoleon Bonaparte był tak oczarowany jego pięknem, że chciał przenieść go do Paryża na dłoni. Wilno, znane jest również jako "Jerozolima Północy", które było niegdyś ważnym ośrodkiem życia żydowskiego. **Synagoga Chóralna**,

jedyna ocalała z czasów II wojny światowej, jest świadectwem bogatej historii Żydów w Wilnie.

Wilno – zielony kierunek na twojej mapie w 2025

Tytuł Zielonej Stolicy Europy 2025 to nie tylko wyróżnienie, ale i zobowiązanie. Wilno udowadnia, że można łączyć rozwój nowoczesnego miasta z troską o środowisko. Dla turystów oznacza to dostęp do wyjątkowych, ekologicznych atrakcji i możliwość wypoczynku w otoczeniu natury. Wilno jest miejscem, gdzie historia, kultura i natura spotykają się w harmonii, tworząc niepowtarzalną atmosferę, która inspirowała do życia w zgodzie z przyrodą.

Wilno jako Zielona Stolica Europy 2025 to idealny kierunek dla tych, którzy szukają połączenia historycznego uroku z nowoczesnym podejściem do ekologii. Niezależnie od zainteresowań, miasto oferuje coś dla każdego. Zielone przestrzenie, dbałość o środowisko i wyjątkowa atmosfera sprawiają, że jest to idealny kierunek dla osób szukających spokoju i kontaktu z naturą. Niezależnie od tego, czy wolisz spacerować wśród parków, odkrywać zabytki, czy odpoczywać nad rzeką – Zielone Wilno oferuje coś wyjątkowego dla każdego.

Anna Molęda-Kompolt

Wydarzenia na rzecz zrównoważonego rozwoju

Wilno, jako Europejska Zielona Stolica 2025, zaplanowało bogaty kalendarz wydarzeń, które podkreślają jego ekologiczne aspiracje i zrównoważony rozwój. Oto niektóre z kluczowych inicjatyw:

■ Dzień Muzyki Ulicznej (17 maja 2025 r.)

Ulice Wilna staną się sceną dla 5 tysięcy muzyków, reprezentujących różne gatunki. Każdy, w tym mieszkańcy i turyści, może dołączyć do muzycznych występów, tworząc wyjątkową atmosferę wspólnoty i kreatywności.

■ Vilnius Pink Soup Fest (31 maja 2025 r.)

Festiwal poświęcony litewskiemu chłodnikowi przekształci miasto w różową stolicę, oferując kulinarne, artystyczne i rozrywkowe atrakcje.

■ Noc Kultury (13 czerwca 2025 r.)

Jedna noc wypełniona ponad 100 darmowymi wydarzeniami, w tym wystawami, koncertami i pokazami, które ukazują bogactwo litewskiej kultury.

■ Festiwal „Młody jak Wilno” (25 lipca 2025 r.)

Święto patrona miasta, św. Krzysztofa, pełne muzyki i wydarzeń artystycznych na ulicach i w parkach.

■ Letni Festiwal Krzysztofa (lipiec-sierpień 2025 r.)

Dwa miesiące koncertów, od klasyki po jazz i muzykę eksperymentalną, organizowanych w różnych miejscach miasta, w tym na wodach rzeki Wilii.

■ Dni Stolicy (wrzesień 2025 r.)

Święto miejskie z paradami, koncertami i targami promującymi lokalną kulturę, zrównoważony rozwój i rzemiosło.

Dodatkowo Wilno planuje warsztaty i wydarzenia edukacyjne promujące świadomość ekologiczną oraz inicjatywy związane z ochroną bioróżnorodności, transportem niskoemisyjnym i zielonym designem miasta, podkreślając swoje zaangażowanie w neutralność klimatyczną do 2030 roku.

Aleja Giedymina, Wilno

TORUŃ - MIASTO O SMAKU PIERNIKA

Fot. Fotokon - stockadobe.com

POŁOŻONY NAD MALOWNICZYM BRZEGIEM WISŁY TORUŃ TO JEDNO Z NAJSTARSZYCH I NAJPIĘKNIEJSZYCH MIAST POLSKI, WPISANE NA LISTĘ ŚWIATOWEGO DZIEDZICTWA UNESCO. TO MIASTO O BOGATEJ HISTORII, SIĘGAJĄCEJ ŚREDNIOWIECZA, KTÓRE ZACHWYCA SWOIMI GOTYCKIMI ZABYTKAMI, KLIMATYCZNYMI ULICZKAMI I NIEPOWTARZALNĄ ATMOSFERĄ. ALE TORUŃ TO NIE TYLKO PERŁA ARCHITEKTURY I HISTORII – TO TAKŻE MIEJSCE, GDZIE NARODZIŁA SIĘ JEDNA Z NAJSŁYNNIEJSZYCH POLSKICH TRADYCJI KULINARNYCH: PIERNIKI. A TAKŻE MIASTO, W KTÓRYM PRZYSZEDŁ NA ŚWIAT WIELKI ASTRONOM MIKOŁAJ KOPERNIK.

Legenda głosi, że pierniki toruńskie narodziły się dzięki... pszczołom. Pewnego razu, gdy mieszczanie skarżyli się na brak miodu, do Torunia przybyła pszczoła-królowa, która obiecała, że sprowadzi swoje roje, by pomóc miastu. Wkrótce miodu było pod dostatkiem, a toruńscy piekarze zaczęli eksperymentować z wypiekami, łącząc mąkę, przyprawy korzenne i mód. Tak narodziły się pierwsze pierniki. Inna legenda mówi o córce piekarza, Katarzynie, która upiekła ciasteczka w kształcie kwiatów, by zachwycić księcia, i tak powstały słynne pierniki Katarzynki.

MIASTO PIERNIKA

Dziś pierniki toruńskie są nie tylko symbolem miasta, ale też atrakcją turystyczną. Obowiązkowym punktem wizyty jest **Żywe Muzeum Piernika**, gdzie zwiedzający mogą wziąć udział w warsztatach wypieku pierników według dawnych receptur.

To interaktywne muzeum przenosi w czasy renesansu, kiedy piernikarstwo było prawdziwą sztuką. Uczestnicy, ubrani w fartuchy, pod okiem mistrza piernikarskiego własnoręcznie przygotowują ciasto, walcują je i wyciskają z niego fantazyjne kształty przy użyciu drewnianych form inspirowanych oryginalnymi wzorami z XVII wieku. Podczas zajęć można dowiedzieć się, jakie przyprawy nadają piernikom charakterystyczny aromat, jak dojrzewa ciasto oraz jak wyglądał proces wypieku przed wiekami. Każdy uczestnik zabiera ze sobą własnoręcznie wykonany piernik – nie tylko jako pamiątkę, ale też jako aromatyczną lekcję historii. Oprócz części średniowiecznej, muzeum oferuje również ekspozycję nawiązującą do XIX-wiecznej fabryki pierników. Można tam zobaczyć, jak wyglądała produkcja na większą skalę i jakie maszyny wspomagały dawnych cukierników. To znakomita okazja, by porównać rzemiosło z industrializacją

i zrozumieć, jak zmieniała się technologia wypieku na przestrzeni lat.

To nie jest zwykłe muzeum – to żyjąca opowieść, gdzie historia dosłownie zstępuje z gablot i staje twarzą w twarz ze zwiedzającym. Już od progu gości witają przebrani w stroje z epoki animatorzy, którzy wcielają się w role czeladników, mistrzów piernikarskich, a nawet wiedźm znających się na korzennych przyprawach. Dzięki ich barwnej opowieści i interaktywnym pokazom można poznać nie tylko składniki i techniki wypieku pierników, ale także dowiedzieć się, jak wyglądało życie w Toruniu kilkaset lat temu.

Dla miłośników historii kulinarnej polecam także wizytę w **Muzeum Toruńskiego Piernika**, które jest oddziałem Muzeum Okręgowego w Toruniu. Wizyta w tym muzeum to nie tylko lekcja historii, ale przede wszystkim niezapomniane do-

świadczenie zmysłowe – pełne zapachów, smaków i kreatywnej zabawy. Muzeum mieści się przy ul. Strumykowej 4, w dawnym budynku fabryki pierników należącej do rodziny Wesse, jednej z najbardziej znanych toruńskich rodzin cukierniczych. Ekspozycja została otwarta w 2015 roku i od tego czasu cieszy się niesłabnącą popularnością. Piernikowa podróż zaczyna się w XIII wieku, a interaktywne wystawy sprawiają, że niemal można poczuć ciepło pieca i aromat przypraw towarzyszących tej ewolucji przez wieki.

Prawdziwym sercem muzeum są **warsztaty piernikarskie**, które cieszą się ogromnym zainteresowaniem turystów w każdym wieku. To właśnie tutaj można na chwilę zamienić się w średniowiecznego mistrza piernikarskiego. Warsztaty odbywają się w specjalnie przygotowanej pracowni, stylizowanej na dawną kuchnię rzemieślniczą. Uczestnicy – pod opieką prowadzącego w stroju czeladnika – własnoręcznie wyrabiają ciasto piernikowe, korzystając z tradycyjnych form wykonanych z drewna. Zajęcia prowadzone są w przystępny, często humorystyczny sposób, co sprawia, że warsztaty są świetną zabawą również dla najmłodszych. Wszyst-

ko odbywa się w autentycznej scenerii, która dopełnia wrażen i pozwala poczuć się jak dawny mistrz piernikarski. Każdy uczestnik odciska swój piernik, po czym wypiekany jest on na miejscu i zabierany jako pachnąca pamiątka z Torunia. Ja wypiekłam serce.

KOPERNIK I JEGO DZIEDZICTWO

Toruń to także miejsce narodzin Mikołaja Kopernika, autora teorii heliocentrycznej i jednego z najwybitniejszych uczonych w historii. Urodzony w 1473 roku w kamienicy pod numerem 15 przy dzisiejszej ul. Kopernika, pozostawił po sobie bogate dziedzictwo, które można zgłębiać podczas wizyty w **Domu Kopernika**. Ten gotycki budynek mieści obecnie muzeum poświęcone życiu i pracy astronoma, gdzie odwiedzający mogą obejrzeć eksponaty związane z nauką, astronomią i codziennym życiem w epoce renesansu. Ekspozycje skupiają się na trzech głównych tematach: życiu i pracy Mikołaja Kopernika, codzienności mieszczańskiej rodziny w późnogotyckim domu oraz historii nauki. Zwiedzający mogą korzystać z interaktywnych aplikacji, hologramów,

kina 4D, rozszerzonej rzeczywistości oraz audio przewodników. W muzeum odtworzono średniowieczny układ wnętrz i ich wystrój z okresu od XV do XVIII wieku.

W drugiej części muzeum znajdują się pamiątki po astronomie i jego rodzinie oraz kolekcja różnych wydań *De revolutionibus orbium coelestium*. W piwnicy można zwiedzić stałą wystawę o nazwie "Świat Mikołaja Kopernika", prezentującą jego życie i dokonania. Dom Mikołaja Kopernika to nie tylko muzeum, ale także miejsce licznych wydarzeń kulturalnych, takich jak wykłady, warsztaty, koncerty i pokazy astronomiczne. Muzeum współpracuje z instytucjami naukowymi i edukacyjnymi, promując dziedzictwo słynnego astronoma oraz popularyzując naukę wśród młodzieży.

Spacer po Toruniu śladami Mikołaja Kopernika to nie tylko podróż przez historię, ale i inspiracja do odkrywania nauki. Miasto dumnie pielęgnuje pamięć o swoim najśłynniejszym obywatelu, oferując liczne miejsca, które pozwalają zbliżyć się do jego życia i dziedzictwa. Na Rynku Staromiejskim w samym sercu miasta stoi jego pomnik, ufundowany w 1853 roku przez

niemieckie towarzystwo Copernicus-Verein für Wissenschaft und Kunst. Przedstawia astronoma z astrolabium w dłoni i łacińskim napisem "Nicolaus Copernicus Thorunensis, terrae motor, solis caelique stator", co znaczy: "Mikołaj Kopernik z Torunia, poruszyiciel Ziemi, wstrzymywacz Słońca i niebios". To klasyczny „must see” i obowiązkowy punkt na fotograficznej mapie każdego turysty. Dla tych, którzy chcą lepiej zrozumieć odkrycia Kopernika i zajrzeć w najdalsze zakątki wszechświata, toruńskie Planetarium im. Władysława Dziwulskiego jest kolejnym ciekawym przystankiem. W kopule o średnicy 15 metrów niebo ożywa, a multimedialne pokazy przenoszą widzów w fascynującą podróż przez historię i tajemnice kosmosu.

Na mapie miejsc związanych z Mikołajem Kopernikiem nie może zabraknąć również Uniwersytetu. Choć sam uczony nie miał

z nim związku (uczelnia powstała w 1945 roku), nosi jego imię i kontynuuje tradycje naukowe zapoczątkowane przez Kopernika. Uniwersytet jest dziś jednym z czołowych ośrodków akademickich w Polsce i ważnym centrum badań astronomicznych. Ważnym miejscem jest również Katedra św. Janów (Bazylika katedralna św. Jana Chrzciciela i św. Jana Ewangelisty). W tej gotyckiej świątyni Kopernik został ochrzczony. Wnętrze kryje wiele historycznych skarbów, a z wieży katedralnej rozciąga się imponujący widok na całe miasto. To miejsce ważne zarówno z punktu widzenia historii Kościoła, jak i życia samego Kopernika.

Wizyta w Toruniu to znakomita okazja, by przypomnieć sobie, jak ogromny wpływ miał Kopernik na rozwój nauki i zmiany paradygmatu postrzegania Wszechświata. Spacerując śladami astronoma można

poczuć dumę z dziedzictwa, które nie tylko wpłynęło na naukę, ale na zawsze odmieniło sposób, w jaki myślimy o świecie.

MUZEA OKRĘGOWE – PODRÓŻ W CZASIE

Toruń może poszczycić się bogatą ofertą muzealną, na czele z Muzeum Okręgowym, które obejmuje kilka placówek rozmieszczonych po całym Starym Mieście. Główna siedziba mieści się w Ratuszu Staromiejskim, gdzie można podziwiać znakomite zbiory malarstwa, rzeźby, rzemiosła artystycznego oraz pamiątki związane z historią miasta.

Warto odwiedzić także inne oddziały, takie jak Muzeum Historii Torunia w Domu Eskenów, Muzeum Sztuki Dalekiego Wschodu w Kamienicy pod Gwiazdą z eks-

Fot. Patryk Kosmider - stock.adobe.com

pozycją sztuki orientalnej, czy Muzeum Podróżników im. Tony'ego Halika. Każde z tych miejsc oferuje unikalną perspektywę na historię, kulturę i dorobek ludzkości, łącząc lokalne tradycje z szerszym kontekstem globalnym. Muzeum Okręgowe może poszczycić się bogatymi zbiorami, obejmującymi dzieła wybitnych polskich artystów, takich jak Jan Matejko, Józef Chełmoński czy Stanisław Wyspiański. Muzeum posiada również zbiory sztuki gotyckiej i renesansowej oraz eksponaty związane z historią Torunia i regionu.

MUZEUM ETNOGRAFICZNE – KULTURA LUDOWA I TRADYCJA

Nieopodal starówki znajduje się kolejne niezwykle ciekawe miejsce – **Muzeum**

Etnograficzne im. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej. To placówka, która przenosi zwiedzających w świat kultury ludowej, tradycyjnych zwyczajów i codziennego życia dawnych mieszkańców wsi polskiej. Ekspozycja stała obejmuje zarówno wnętrza chat, jak i narzędzia używane w gospodarstwach, stroje ludowe oraz obrzędy. Unikalnym elementem muzeum jest skansen, w którym można zobaczyć autentyczne budynki wiejskie z różnych regionów Polski, w tym wiatraki, chałupy i stodoły. W czasie organizowanych warsztatów i imprez plenerowych odwiedzający mogą nauczyć się m.in. lepienia garnków, wyplatania koszy czy wyrabiania masła. To doskonała okazja, by zbliżyć się do korzeni i poznać bogactwo polskiego folkloru.

TORUŃSKIE ZAKĄTKI

Toruń najlepiej odkrywać niespiesznym spacerem – tu niemal każdy bruk kryje historię, a każdy zaułek zachwyca. Stare Miasto to prawdziwa perła: majestatyczne gotyckie kościoły, tajemnicze ruiny zamku krzyżackiego, klimatyczne uliczki i pięknie zdobione kamienice tworzą scenerię, jak z baśni. Warto też wsłuchać się w opowieści lokalnych przewodników, którzy z pasją przybliżają miejskie legendy – o krzywej wieży, flisakach czy duchach czających się w gotyckich piwnicach.

Dawno temu, w średniowiecznym Toruniu, żyła kobieta oskarżona o czary. Mieszkańcy miasta zaczęli mówić, że rzuciła uroki, sprowadzała choroby na ludzi i sprawiała, że mleko kwaśniało jeszcze w krowim wymieniu. Z czasem plotki dotarły do władz miejskich. Kobieta pojmano i postawiono przed sądem. Nie było jednak dowodów, jedynie podejrzenia i strach ludzi. Aby sprawdzić, czy naprawdę jest czarownicą, zabrano ją pod wieżę, która wtedy była jeszcze prosta, i kazano stanąć prosto przy murze, z plecami opartymi o ścianę i rękami wyciągniętymi przed siebie.

WEDŁUG LUDOWEGO PRZEKONANIA:

„Kto niewinny, ten się nie przewróci; kto winny – nie utrzyma równowagi.”

Kobieta, przestraszona i osłabiona, zachwiała się i upadła. Uznało się to za znak winy. Skazano ją na śmierć, ale zanim wykonano wyrok, kobieta rzuciła ostatnią klątwę, mówiąc, że wieża już nigdy nie będzie stać prosto, tak jak niesprawiedliwy był sąd, który ją osądził. Od tamtej pory wieża zaczęła się przechylać. Mimo prób jej naprawy, nigdy nie udało się jej wyprostować, a ludzie wierzą, że to kara za osądzenie niewinnej kobiety.

ŻYCIE KULTURALNE W TORUNIU

Toruń to nie tylko miasto o bogatej historii, ale także dynamiczne centrum kulturalne, które przyciąga miłośników sztuki, muzyki, teatru i nauki z całej Polski. Dzięki liczным wydarzeniom i instytucjom, życie kulturalne w Toruniu kwitnie przez cały rok. Jednym z najważniejszych teatrów dramatycznych w Polsce jest **Teatr im. Wilama Horzycy**. Prezentuje zarówno klasykę, jak i współczesne sztuki, a także organizuje festiwale teatralne. Kolejnym słynnym teatrem lalek dla dzieci i dorosłych jest **Baj Pomorski**. Jego bajkowa fasada jest jedną z atrakcji turystycznych miasta, a wewnątrz nawiązuje do świata bajek. Dla zainteresowanych zwiedzaniem teatru od kulis, Teatr Baj Pomorski organizuje specjalne wydarzenia, takie jak "Dotknij Teatru", podczas których widzowie mogą zobaczyć teatralne zaplecze, pracownię krawieckie, plastyczne i stolarskie oraz przejść się korytarzami teatru. W Toruniu działa również wiele galerii sztuki, np. **Galeria Wozownia**, prezentująca nowoczesną sztukę wizualną.

Toruń jest również gospodarzem wielu festiwali, m.in.: Bella Skyway Festival, który jest widowiskowym festiwalem światła czy Festiwal Song of Songs – jeden z największych festiwali muzyki chrześcijańskiej w Europie. Ponadto Toruńska Orkiestra Symfoniczna organizuje koncerty muzyki klasycznej, filmowej i rozrywkowej.

Wieczorem Toruń budzi się do życia, a kawiarnie i restauracje zapraszają na kolację w atmosferze przytulnego ciepła i blasku świec. To świetna okazja, by spróbować dań inspirowanych toruńską tradycją, a na zakończenie wieczoru sięgnąć po kultowy piernik i filiżankę kawy piernikowej. To wyśmienity smak miasta w pigułce!

Toruń to miasto, które łączy historię, kulturę i zmysły w jednym, niezwykłym miejscu. To tutaj można przenieść się w czasie, poczuć aromat korzennych przypraw i dotknąć gwiazd, podążając śladami Kopernika. Niezależnie od pory roku, Toruń oferuje niezapomniane wrażenia i zaprasza do odkrywania swoich tajemnic. To idealny kierunek na weekend, rodzinny wyjazd czy romantyczną podróż. Kto raz spróbował toruńskiego piernika, ten z pewnością wróci tu po więcej.

Anna Mołęda-Kompolt

GDZIE TU STRA

WARMIA I MAZURY – KRAINA TYSIĄCA JEZIOR, MALOWNICZYCH KRAJOBRAZÓW, TAJEMNICZYCH ZAMKÓW I... DUCHÓW! TAK, DRODZY CZYTELNICY, JEŚLI SĄDZILIŚCIE, ŻE MAZURY TO JEDYNI SIELANKOWE WIDOKI I LETNIE FESTIWALE, TO POZWÓLCIE, ŻE WPROWADZIMY WAS W MROCNY ŚWIAT LEGEND I TAJEMNICZYCH ZJAWISK.

Wyruszymy na spacer z dreszczykiem i odwiedzimy miejsca, gdzie – według podań – do dziś można spotkać zjawy i usłyszeć echa dawnych tragedii.

Ryn – płacząca dama

Na pierwszy ogień idzie zamek w Rynie – potężna krzyżacka twierdza, w której nocą słychać cichy płacz. Według legendy to duch Anny, żony księcia Witolda, która miała zostać zamurowana żywcem wraz z dziećmi przez Krzyżaków. Kustosz zamku przekonuje, że zjawy nie są groźne – wręcz przeciwnie, pomaga zagubionym mężczy-

znom znaleźć drogę do komnat. Panowie, jeśli poczujecie delikatny powiew na karku, możliwe, że to księżna Anna przyszła Wam na ratunek.

Węgorzewo – duch SS-manna

Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie mieści się w dawnym XVIII-wiecznym dworze, w którym nocami słychać kroki na drewnianych schodach. Widziano tam także postać w czarnym płaszczu i kapeluszu. Według opowieści to duch SS-manna, który w dworze umierał w agonii pod koniec II woj-

ny światowej, gdy funkcjonował tam szpital polowy. Pierwsi polscy osadnicy uciekli stąd po kilku nocach, przerażeni niepokojącymi zjawiskami. Pracownicy muzeum, zapytani o duchy, tylko tajemniczo się uśmiechają...

Węgielsztyn – zapadły zamek i uwięzione dzieci

Na trasie z Węgorzewa do Węgielsztyna warto zatrzymać się przy Lisiej Górze – niepozornym wzniesieniu, które skrywa tajemnicę. Według miejscowych legend kiedyś stał tam potężny zamek, który pewnego dnia zapadł się pod ziemię. Jedynym

Zamek w Rynie

śladem jego istnienia miała być żelazna pokrywa. Pewnego dnia dzieci, bawiąc się na wzgórzu, natknęły się na odsuniętą klapę i zeszły do podziemi. Wkrótce usłyszały upiorny głos: „My jesteśmy przeklęci, i wy jesteście przeklęci!”. Próbowaty uciec, ale pokrywa się zamknęła. Od tamtej pory w bezwietrzne noce, przy świetle księżyca, można usłyszeć ich płacz i wołanie o pomoc.

Wielbark – duch młynarskiego parobka

W Wielbarku, w budynku starej plebanii przy kościele ewangelickim, podobno do dziś straszy duch młynarskiego pachotka, który odebrał sobie życie w tym miejscu. Nocami w starych murach słychać dziwne odgłosy – skrzypienie desek, westchnienia i kroki. Mieszkańcy unikają tamtejszych okolic po zmroku, a ci, którzy zapuścili się tam późną porą, przysięgają, że widzieli w oknie cień postaci.

Talusy – biała panna bez butów

Na niewielkim cmentarzu z czasów I wojny światowej w Talusach od wieków widywana jest zjawia młodej dziewczyny w bieli. Według legendy była córką przeklętego pana zamku, który zapadł się pod ziemię. Co pięćdziesiąt lat prosi napotkaną kobietę o kupienie dla niej butów w Ełku. Jest jednak jeden warunek – nie wolno się targować! Jeśli ktoś spełni jej prośbę, zamek i jego

mieszkańcy zostaną uwolnieni od klątwy, a wybawicielka stanie się bogata. Póki co nikt nie podjął się tej misji. Może to będzie ktoś z Was?

Reszel – ostatnia czarownica Europy

Na zakończenie naszej wyprawy odwiedzmy Reszel – miejsce, gdzie spalono ostatnią osobę oskarżoną o czary w Europie. W 1811 roku Barbara Zdunk została oskarżona o podpalenie miasta i, mimo że nie było dowodów na jej winę, osądzono ją jako czarownicę. Skazano ją na spalenie na stosie na Szubienicznej Górze. Do dziś na zamku, gdzie była więziona, turyści mówią o dziwnych odczuciach, nagłych podmuchach zimnego powietrza i niepokojących dźwiękach.

Wyrusz na Mazury z dreszczykiem!

Warmia i Mazury to nie tylko kraina jezior i zielonych lasów, ale też region pełen tajemniczych legend. Czy wierzyć w duchy, czy nie – te miejsca na pewno dostarczą wam emocji i pozwolą poczuć dreszczyk na plecach. Może podczas nocnego spaceru usłyszycie szepty, zobaczycie cień lub poczujecie delikatne muśnięcie zimnego powietrza? Cokolwiek by to nie było – jedno jest pewne: to będzie niezapomniana przygoda!

Anna Głazek

Zamek w Reszlu

SZY?

BISKUPIEC

MIASTO, KTÓRE OPOWIADA HISTORIĘ I ODDYCHA NATURĄ

Szukasz miejsca, gdzie czas płynie wolniej, a każdy zakątek opowiada własną historię? Biskupiec, serce Warmii, to ukryty klejnot pełen uroku, przyrody i kultury, który czeka, byś go odkrył.

Kiedy szukasz miejsca, w którym czas zwalnia, a każda uliczka opowiada własną historię, nie musisz wybierać się na koniec świata. Wystarczy zboczyć z głównych szlaków Warmii i zatrzymać się w Biskupcu – mieście niewielkim, lecz nieprzeciętnym. To tutaj przeszłość przeplata się z teraźniejszością, a przyroda i architektura współtworzą krajobraz, który potrafi zachwycić o każdej porze roku.

Spacer po Biskupcu najlepiej zacząć w sercu miasta – na starym rynku, do którego prowadzi siedem uliczek, rozchodzących się pod kątem prostym w kierunku czterech stron świata. Zabytkowy rynek otaczają kamienice z przełomu XIX i XX wieku, które cicho przypominają o czasach świetności tutejszego handlu i rzemiosła. Dawny budynek ratusza wyróżnia się na tle innych miejskich zabudowań przede wszystkim obecnością herbu Biskupca, dumnie umieszczonego na jego elewacji – to symbol lokalnej tożsamości i świadectwo miejskiej historii. Niedaleko góruje nad miastem imponujący kościół pw. św. Jana Chrzciciela, który zachwyca nie tylko swoją strzelistą sylwetką, ale i wnętrzem pełnym detali – misternie wykonane witraże filtrują światło w kolorowy spektakl, a zabytkowe organy dodają mu powagi i uroku. Obecnie instrument przechodzi gruntowną renowację, dzięki której już wkrótce odzyska swój dawny blask – znowu wypełni wnętrza świątyni majestatycznym dźwiękiem.

Materiał Partnerski 55425otbr-a

fot. P. Wszyński fotografia

Biskupiec nie opiera się jednak wyłącznie na historii. To miasto, które potrafi zaskoczyć – czasem zupełnie nieoczekiwanie. Takim zaskoczeniem jest wystawa aparatów fotograficznych, ukryta w Domu Pracy Twórczej „Sorboma”. Kolekcja im. Wiesława Borowskiego liczy ponad 1400 eksponatów, z których najstarszy pochodzi z 1884 roku. Zwiedzanie tej wystawy to jak podróż przez dekady zapomnianych technologii i historii uchwyconych w obiektywach dawnych aparatów.

Miasto otacza natura, której nie sposób zignorować. Gmina Biskupiec szczyci się licznymi jeziorami, spośród których największe – Dadaj – zachwyca rozległą taflą wody, malowniczymi zatokami i doskonałymi warunkami do żeglowania oraz wypoczynku. Latem plaża tętni życiem: dzieci budują zamki z piasku, młodzież gra w siatkówkę plażową, a dorośli chłoną spokój jeziornej tafli. Ale wystarczy skręcić kilkaset metrów dalej, by znaleźć się w ciszy, wśród szumiących trzin i śpiewu ptaków. Dla tych, którzy szukają ciszy i bliskości z przyrodą, Biskupiec jest jak stworzony.

Okolice również ma wiele do zaoferowania. W pobliskim Raszagu podziwiać możemy neoromański kościół filialny wzniesiony z kamienia polnego w 1925 roku. Usytuowany na wzgórzu, ze stożkową wieżą i czerwoną dachówką, przywołuje na myśl bajkowy zamek, dzięki czemu często określa się go jako „kościół jak z Disneya”. Z kolei w Kobułtach w kościele ewangelickim z 1823 roku, działa nietypowa wystawa – w wieży widokowej zgromadzono eksponaty z życia dawnych

mieszkańców wsi: stroje, odznaczenia, narzędzia codziennego użytku. To ciche, kameralne miejsca mają w sobie coś z duszy muzeum i magii starego zamku – przypomina raczej scenografię z baśni niż wiejski kościół.

Biskupiec to również przestrzeń dla tych, którzy lubią ruch. Nowoczesne obiekty sportowe, stadion im. Andrzeja Biedrzyckiego, korty tenisowe, strzelnica, place zabaw oraz siłownie plenerowe czekają na aktywnych. Przez Biskupiec przebiega ścieżka rowerowa do Szczytna, prowadząca po dawnym nasypie kolejowym – trasa wiedzie przez lasy, łąki i pola, dając możliwość pełnego relaksu.

Nie można pominąć tutejszej kultury. Kalendarz miejskich i wiejskich wydarzeń jest zaskakująco bogaty. Od festynów i kiermaszów, przez koncerty plenerowe, po regionalne święta – wszystko tętni tutaj życiem, ale bez hałasu wielkich miast.

W Biskupcu nie trzeba się spieszyć. Wręcz przeciwnie – warto zatrzymać się na chwilę, usiąść na ławce przy jeziorze albo wypić kawę na rynku i po prostu być. To miejsce, które nie narzuca się turystom – ono ich zaprasza. Wystarczy tylko odpowiedzieć na to zaproszenie.

Biskupiec.
Czasami, by odnaleźć coś
wyjątkowego, wystarczy
zjechać z głównej drogi.

MIŁOŚNIKÓW PRZYRODY ZAPRASZAMY DO GMINY KĘTRZYN

Odkryj rekreacyjno-wypoczynkowy raj nad jeziorem Mój w Czernikach

zagajniki i łąki kwietne. Dzięki tablicom informacyjnym można poznać bogactwo lokalnej flory i fauny, a przy tym odnaleźć ciszę i harmonię wśród przyrody. To idealna przestrzeń dla rodzin z dziećmi, seniorów, a także osób szukających inspirującego spaceru z dala od miejskiego zgiełku.

Wśród atrakcji na ścieżce znajdziemy: masażery w cieniu sosnowego zagajnika, huśtawki i ławy w otoczeniu brzoź, leżaki i hamaki rozstawione wśród paproci i na polanie wypoczynkowej, romantyczne alejki prowadzące przez sad czy malinowy chruśniak.

To miejsce zaskakuje na każdym kroku, łącząc naturalność z przemyślaną infrastrukturą. Spacer po tej trasie to nie tylko relaks, ale także możliwość edukacji ekologicznej i podziwiania krajobrazu Warmii i Mazur w najczystszej postaci.

Zapraszamy nad jezioro Mój w Czernikach!

Zanurz się w przyrodzie, odpocznij wśród zieleni i odkryj niezwykle miejsce, które zachwyci o każdej porze roku.

Gmina Kętrzyn to nie tylko malownicze krajobrazy i bogactwo natury, ale także miejsca, które łączą odpoczynek z aktywnym stylem życia. Jednym z takich wyjątkowych punktów na mapie regionu jest Teren Rekreacyjno-Wypoczynkowy nad jeziorem Mój w Czernikach – miejsce, które pokochali zarówno mieszkańcy, jak i turyści szukający spokoju, zieleni i kontaktu z naturą.

Zagospodarowana plaża, wygodne wiaty, plac zabaw dla dzieci, siłownia plenerowa oraz boiska sportowe tworzą przestrzeń, która zachęca do wspólnego wypoczynku, rodzinnych spotkań oraz integracji międzypokoleniowej. To miejsce tętni życiem latem, oferując coś dla każdego – od leniwego wypoczynku po aktywną rekreację.

Prawdziwą perłą tego terenu jest ścieżka edukacyjna, która prowadzi przez naturalne

OAZA AKTYWNEGO WYPOCZYNKU W SERCU WARMII: OŚRODEK SPORTU I REKREACJI W DOBRYM MIEŚCIE

Jeśli szukasz miejsca, które połączy aktywny wypoczynek z chwilą relaksu, a jednocześnie zapewni atrakcje dla całej rodziny, to Ośrodek Sportu i Rekreacji w Dobrym Mieście powinien znaleźć się na szczycie Twojej listy miejsc do odwiedzenia. Ten nowoczesny kompleks sportowo-rekreacyjny jest prawdziwą perełką Warmii, oferującą nie tylko doskonałe warunki do treningów i rekreacji, ale również niezapomniane chwile pełne radości i relaksu.

Nowoczesne baseny dla każdego

Sercem ośrodka są dwa baseny, które zostały zaprojektowane z myślą o różnych potrzebach i preferencjach gości. Dla miłośników sportu i tych, którzy pragną poprawić swoją kondycję, przygotowano basen sportowy o wymiarach 25 x 12,5 m. Jego łączna powierzchnia wynosi 312,5 m² i jest podzielona na sześć torów pływackich. Zmienna głębokość od 1,2 m do 1,8 m sprawia, że każdy – od amatorów po zaawansowanych pływaków – znajdzie tu idealne warunki do treningu.

Dla najmłodszych oraz osób poszukujących relaksu przygotowano basen rekreacyjny. Ma on długość 12 m, szerokość 6 m, a jego głębokość waha się od 0,8 m do 1,3 m. Warto podkreślić, że jest to prawdziwe centrum wodnej rozrywki – na gości czekają bicze wodne, strugi podwodne i nadwodne, które gwarantują relaks na najwyższym poziomie. Dodatkową atrakcją jest wodna zjeżdżalnia, która z pewnością dostarczy niezapomnianych emocji dzieciom i dorosłym.

Wodny relaks i zdrowie

Na terenie ośrodka każdy znajdzie coś dla siebie – od strefy hydromasażu i jacuzzi, które są idealnym miejscem na odpoczynek po dniu pełnym aktywności, po bardziej zaawansowane atrakcje, takie jak wodne rowery czy bieżnie. Dodatkowym atutem kompleksu są sauna sucha i sauna mokra z możliwością aromaterapii, które stanowią doskonałe uzupełnienie wodnych atrakcji. Pobyt w saunie suchej, dzięki wysokiej temperaturze i niskiej wilgotności, wspomaga detoksykację organizmu, poprawia krążenie oraz wzmacnia odporność, a także pozwala na głęboki relaks i odprężenie mięśni. Natomiast sauna mokra, wzbogacona o aromaterapię, oferuje nie tylko intensywne oczyszczenie ciała, ale również wyjątkowe doznania sensoryczne – naturalne olejki eteryczne działają kojąco na umysł, wspomagają koncentrację lub ułatwiają relaksację, w zależności od wybranego zapachu. To doskonała propozycja zarówno dla osób szukających sposobu na wzmocnienie ciała, jak i tych, którzy pragną po prostu odprężyć się i zadbać o swoje zdrowie.

Bezpieczeństwo gości jest priorytetem ośrodka – nad wszystkim czuwa sztab wykwalifikowanych ratowników. Dodatkowo, doświadczeni instruktorzy pomagają w nauce pływania i doskonaleniu technik, dzięki czemu każdy, niezależnie od wieku i poziomu zaawansowania, może czuć się pewnie i komfortowo w wodzie.

Zajęcia i atrakcje na każdą okazję

Jednym z największych atutów Ośrodka Sportu i Rekreacji w Dobrym Mieście jest bogata oferta zajęć i wydarzeń tematycznych. Dla najmłodszych przygotowano zajęcia pływackie dla dzieci w wieku od 1 do 5 lat, a seniorzy mogą wziąć udział w specjalnych zajęciach aquaerobiku, które nie tylko poprawiają kondycję, ale również sprzyjają nawiązywaniu nowych znajomości.

Miłośników nowinek zainteresują zajęcia jogi i pilatesu na SUP-ach – nowa, innowacyjna forma aktywności, która niebawem pojawi się w ofercie ośrodka. To świetna okazja, aby połączyć trening równowagi z relaksem na wodzie.

Przyjazne miejsce dla każdego

Dobre Miasto to malownicza miejscowość położona w sercu Warmii, zaledwie 30 minut drogi od Olsztyna. To doskonały punkt wypadowy do zwiedzania regionu, pełnego zabytków, urokliwych tras rowerowych i spacerowych. Sam ośrodek wpisuje się w tę sielską atmosferę, będąc jednocześnie nowoczesnym centrum aktywności i relaksu.

Ośrodek Sportu i Rekreacji w Dobrym Mieście to miejsce, które łączy nowoczesność z ciepłą, przyjazną atmosferą. Dzięki różnorodnej ofercie atrakcji i zajęć, każdy – od rodzin z dziećmi, przez seniorów, po aktywnych sportowców – znajdzie tu coś dla siebie. To miejsce, w którym zarówno mieszkańcy regionu, jak i turyści z dalszych zakątków Polski mogą cieszyć się relaksem i aktywnością na najwyższym poziomie.

Czy warto odwiedzić to miejsce? Zdecydowanie tak! Woda, ruch i dobra zabawa czekają na Ciebie w Dobrym Mieście. Pozwól sobie na chwilę wytchnienia w pięknej scenerii Warmii i odkryj, jak przyjemnie można spędzić czas, łącząc przyjemne z pożytecznym. Do zobaczenia w Ośrodku Sportu i Rekreacji!

Obiekt jest jedną z największych atrakcji turystycznych Mazur

TU 80 LAT TEMU MOGŁA ZMIENIĆ SIĘ WOJENNA HISTORIA

Fot. Wojciech Caruk

Wilczy Szaniec to jedna z największych atrakcji turystycznych i historycznych na Warmii i Mazurach. W latach 1941 – 1944 pełnił funkcję głównej kwatery Hitlera. W leśnym miasteczku pod Kętrzynem oprócz niego samego mieszkało ok. 2,5 tys. ludzi. To tu decydowano o podbojach nazistowskich Niemiec, tu pojawiały się szaleńcze pomysły i stąd wydawano rozkazy wpływające na losy wielu milionów ludzi. To tutaj 80 lat temu, 20 lipca 1944 roku, dokonano też nieudanego zamachu na wodza III Rzeszy.

Niewątpliwie jedną z największych atrakcji, którymi kuszą turystów zarządcy obiektów, jest wizualizacja miejsca zamachu. Sala obrad, w której płk Stauffenberg dokonał próby zabicia Adolfa Hitlera, została zrekonstruowana w dawnym schronie szefa sztabu Keitla. Zdaniem wielu historyków to była najpoważniejsza próba odsunięcia führera od władzy. Nie wiadomo, jak potoczyłyby się losy wojny, gdyby się powiodła. 20 lipca 1944 roku w sali narad w mo-

mentie wybuchu bomby znajdującej się w teczce pod dębowym stołem znajdowały się 24 osoby. Bomba raniła większość z obecnych. Cztery osoby zmarły kilka dni później w wyniku odniesionych obrażeń. Adolf Hitler został lekko ranny.

— Dołożyliśmy wszelkich starań, by odtworzyć wiernie salę narad tuż przed wybuchem bomby — mówi Zenon Piotrowicz, nadleśniczy Nadleśnictwa Srokowo. — Wielki dębowy stół, teczka z ładunkiem

Fot. Wojciech Caruk

Na terenie ośrodka odbywają się imprezy historyczne

wybuchowym, stare mapy, meble i przedmioty użytkowe z tamtego okresu pozwolą turystom cofnąć się w czasie o 80 lat i znaleźć się w centrum wydarzenia historycznego, które mogło zmienić losy wojny i wielu milionów niewinnych ludzi.

To nie wszystko, co mogą zobaczyć zwiedzający.

— W tym samym schronie prezentowane są wyniki poszukiwań prowadzonych na terenie Wilczego Szańca w ostatnich latach. Są to elementy wyposażenia z prawdziwego schronu znanego z zamachu, przedmioty codziennego użytku mieszkańców kwatery, pozostałości po instalacjach elektrycznych, ciepłowniczych i wodnych. To efekt owocnej współpracy z grupami poszukiwawczy, głównie z gdańskiej fundacji „Latebra” — dodaje Piotrowicz.

W 2023 roku leśnicy zrekonstruowali wnętrze baraku, w którym 20 lipca 1944 roku doszło do zamachu. Znajduje się w nim ekspozycja „Wolfsschanze 20.07.1944” z figurami muzealnymi Hitlera i Stauffenberga.

Warta uwagi jest też prezentacja poświęcona Powstaniu Warszawskiemu. To nie jest przypadek – właśnie w Gierłozie Hitler wydał rozkaz zrównania Warszawy z ziemią.

W ostatnich latach Wilczy Szaniec sukcesywnie zmieniał swoje oblicze. Obecnie jest to obiekt turystyczny zarządzany przez Nadleśnictwo Srokowo. Jego pracownicy co roku dokładają starań, żeby rozwijać to miejsce i czynić je jeszcze bardziej atrakcyjnym dla turystów. Dzięki temu mogą oni skorzystać choćby z utwardzonych ścieżek poprowadzonych między bunkrami. Obecnie dostępna jest tutaj już niemal cała infrastruktura niezbędna dla zwiedzających. Jesienią 2020 roku udostępniono dwa schrony łącznie z ich wnętrzami. Na ścianach przejść pojawiły się zdjęcia z okresu funkcjonowania wojennej kwatery. Technicznym udogodnieniem jest możliwość zwiedzania obiektu z przewodnikiem w wersji audio. Jest on wyposażony

Fot. Wojciech Caruk

Ekspozycja poświęcona Powstaniu Warszawskiemu cieszy się dużym zainteresowaniem

w ekran, dzięki któremu z audiodeskrypcji i języka migowego będą mogły skorzystać osoby niesłyszące. Oczywiście wciąż można skorzystać z usług przewodników PTTK, zwiedzać indywidualnie z zakupionym przewodnikiem i mapą lub przy użyciu aplikacji mobilnej pod nazwą Wilczy Szaniec. Otwarty jest punkt, w którym można zakupić przewodniki, mapy i pamiątki. Przewodnicy obsługują turystów w językach angielskim, niemieckim, rosyjskim, litewskim, francuskim, włoskim i oczywiście polskim. Możliwość skorzystania z zaplecza noclegowego i gastronomicznego czyni z Wilczego Szańca znakomitą bazę wypadową do zwiedzania innych okolicznych atrakcji. W 2022 roku oddano do użytku nowy budynek obsługi turystów, w którym mieszczą się m.in. umywalnie,

pomieszczenia dla matek z dziećmi i osób z niepełnosprawnościami, sklepik z pamiątkami i kawiarenka. Co roku na terenie ośrodka są również organizowane wydarzenia kulturalne i historyczne. Dużym atutem jest położenie w pobliżu dwóch jezior: Mój i Sierce, nad którymi można swobodnie odpocząć czy skorzystać z kąpieli.

Warto dodać, że w 2021 roku w rankingu Radia Zet była kwatera Hitlera znalazła się wśród 12 miejsc, które warto odwiedzić, będąc na Warmii i Mazurach. W 2017 roku brytyjski dziennik „The Telegraph” uznał obiekt za jedno z 25 najatrakcyjniejszych miejsc Europy Wschodniej. Co ważne, Wilczy Szaniec nie jest sezonową atrakcją – można go zwiedzać przez cały rok. Nic dziwnego, że rokrocznie do Gierłozy przybywa kilkaset tysięcy turystów z całego świata.

Szczegółowe informacje można znaleźć na stronie internetowej **www.wilczyszaniec.olsztyn.lasy.gov.pl**.

Fot. archiwum Wilczego Szańca

Zrekonstruowana sala obrad - miejsce zamachu na Hitlera

Perfekcyjni na każdym polu

Jesteśmy autoryzowanym dealerem marki STEYR oraz dostawcą maszyn rolniczych od czołowych światowych producentów. Działamy od 18 lat. Dobieramy sprzęt do indywidualnych potrzeb. Zapewniamy profesjonalny serwis i wsparcie techniczne. Pomagamy w przygotowaniu dokumentacji i pozyskaniu finansowania.

Sprawdź jak szybko i skutecznie działamy.

Zadzwoń i umów się na indywidualną prezentację oferty:

Kisielice +48 664 270 680

Działdowo +48 668 437 637

Galiny +48 668 437 237

  agroperfekt

www.agroperfekt.pl

Nasza firma istnieje na rynku motoryzacyjnym od wielu lat. Dzięki temu posiadamy doświadczenie, które gwarantuje profesjonalne wykonanie usług oraz dobór najlepszych części do ich wykonania. Naszym atutem jest dobrze wykształcona kadra mechaników, specjalizująca się w obsłudze konkretnych marek samochodów. Zajmujemy się naprawą wszystkich marek, jednak specjalizujemy się w naprawie aut marki Skoda i grupy Volkswagen (Audi, Seat). Oprócz napraw typowo mechanicznych (elementy zawieszenia, systemy hamulcowe, skrzynie biegów, remonty silników) oferujemy również specjalistyczne naprawy elektromechaniczne i elektroniczne, opierające się głównie na profesjonalnym sprzęcie do diagnostyki elektroniki, ale przede wszystkim możemy poszczycić się odpowiednio przygotowaną do tego celu kadrą.

Do napraw wypadkowych aut osobowych posiadamy własne, profesjonalnie wyposażone lakiernię oraz blacharnię. Świadczymy pełną pomoc w załatwianiu formalności związanych z kontaktem z ubezpieczalnią i ich przedstawicielami. Rozliczamy szkody kosztorysowo, jak i bezgotówkowo z większością ubezpieczalni działających na polskim rynku. Posiadamy własną pomoc drogową, która może na terenie Olsztyna, bez żadnych opłat ze strony klienta, przywieść auto z miejsca kolizji do serwisu. Na czas naprawy zapewniamy auto zastępcze.

Jesteśmy wielkimi miłośnikami motosportów. Pojawiamy się na trasach rajdowych i wyścigowych jako zawodnicy oraz jako obsługa aut podczas imprez sportowych. Zajmujemy się budową, przygotowywaniem i obsługą aut sportowych – robimy to z wielką pasją i poświęceniem. Zaangażowanie i pełen profesjonalizm wielokrotnie zostały docenione przez doświadczonych zawodników oraz wielu młodych amatorów, stawiających pierwsze kroki w motosporcie.

Klientom flotowym świadczymy usługi:

- bezpłatną „DOOR to DOOR”, która jest wygodnym rozwiązaniem głównie dla kadry, ceniącej swój czas. Po telefonicznym ustaleniu terminu naprawy nasi pracownicy odbierają auto spod wskazanego adresu, przewożą je do serwisu, a po wykonaniu naprawy odstawiają w wyznaczone miejsce
- priorytetową – po wcześniejszym ustaleniu terminu z pracownikiem warsztatu auta firmowe naprawiamy poza godzinami pracy serwisu oraz poza kolejnością.

W ofercie również:

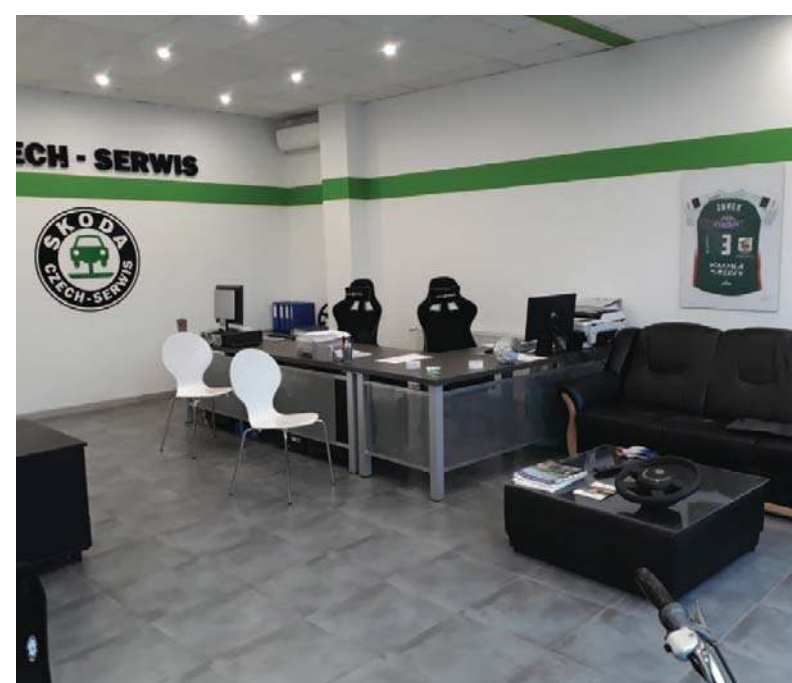
- przeglądy
- komputerowa regulacja kół
- kupno i sprzedaż aut
- serwis pogwarancyjny
- części mechaniczne i blacharskie
- odrestaurowywanie aut zabytkowych
- rejestracja aut oraz przygotowywanie do rejestracji
- obsługa i naprawa klimatyzacji samochodowej
- wymiana opon (nowe i używane) oraz przechowalnia
- pomoc drogową (holowanie aut – kraj i zagranica).

CZECH
SERWIS

Olsztyn
ul. Towarowa 19a
tel. 89 532 09 40
503 045 991

www.czechservis.pl

Czy zaledwie po przejechaniu z Olsztyna 25 kilometrów możemy być już na Mazurach i korzystać z ich wszystkich uroków? Czy to możliwe? Tak. Gmina Jedwabno to część Mazur położona najbliżej Olsztyna. Raptem po kilkudziesięciu minutach jazdy jesteśmy już z powrotem w wojewódzkim centrum, którym jest Olsztyn. Z tego powodu gmina Jedwabno jest idealnym miejscem do wypoczyniania, osiedlania się i zamieszkania dla olsztyniaków jak również dla osób pracujących w tym mieście.

Do dyspozycji mamy tutaj wiele ciekawie i uroczonie położonych nieruchomości i obiektów, zarówno do zakupu, jak i pod wynajem. Gmina Jedwabno ma charakter wybitnie turystyczny. Jej obszar to 311 km², z czego 69 % tej powierzchni to lasy, pełne różnych gatunków zwierząt. Na jej terenie znajduje się aż 38 jezior, z których te najbardziej znane to Świętajno (w obrębie miejscowości Narty, Warchały i Brajniki), Dłużek, Małszewskie i Głęboć. Wszystkie jeziora są bardzo czyste, gdyż aż 80% mieszkańców tej wiejskiej gminy ma kanalizację. Jezioro Świętajno uchodzi za jedno z najczystszych w Polsce i od lat ściągają rzesze turystów z całego kraju. Największe zainteresowanie budzi plaża w miejscowości Warchały, nazywana Złotymi Piaskami, gdzie w letnie weekendy przebywa do 10 000 osób. Dogodne połączenia komunikacyjne z Olsztynem i Warszawą sprawiają, iż wielu mieszkańców tych i innych miast posiada tutaj swoje domy letniskowe, których jest prawie 1 000. Bazę turystyczną uzupełniają liczne

pensjonaty, ośrodki wypoczynkowe, kempingi, restauracje i bary, a także czterogwiazdkowy hotel Natura Mazur w Warchałach. Dlatego w sezonie letnim tereny te odwiedza mnóstwo turystów. Od lat korzystają oni ze zdrowego powietrza, pięknych lasów i czystych wód oferowanych przez gminę Jedwabno. W bezpośrednim sąsiedztwie granic gminy Jedwabno znajduje się Port Lotniczy Olsztyn - Mazury w Szymanach zapewniający połączenia lotnicze w najważniejszych kierunkach.

Lokalnym centrum jest oczywiście Jedwabno, liczące 1 300 mieszkańców. Znajduje się tutaj znakomicie wyposażony Zespół Szkolno – Przedszkolny, do którego uczęszcza młodzież z terenu całej gminy, wraz z halą sportową. Do dyspozycji mieszkańców i turystów jest Gminny Ośrodek Kultury i Gminna Biblioteka Publiczna, Środowiskowy Dom Samopomocy, stacja benzynowa Orlen, Bank Spółdzielczy, ośrodek zdrowia, Urząd Gminy. Swoje usługi świadczy tu szereg firm budowlanych i transportowych oraz warsztaty samochodowe.

Do walorów geograficznych, przyrodniczych, komunikacyjnych i turystycznych dochodzą atuty społeczne. Liczba stałych mieszkańców jest bardzo niewielka, wynosi raptem niespełna

3 700 mieszkańców, czyli niecałe 12 mieszkańców na 1 km². Jednak ze względu na wielokulturowość i społeczną inicjatywę tworzą barwną i kolorową mieszankę. Działa tutaj ponad 20 stowarzyszeń, zarówno kulturalnych i gospodarczych, jak również zajmujących się innymi dziedzinami życia społecznego. Do najbardziej znanych należy Stowarzyszenie Kulturalne „Tanecznik” prowadzące Zespół Pieśni i Tańca „Jedwabno”, organizujące co roku festiwal folklorystyczny w Jedwabnie. Jest to obszar z bogatą kulturą, historią, folklorem i wieloma tajemnicami. Tutaj wypoczywają znani artyści i twórcy.

Istotnym elementem integrującym mieszkańców jest 18 sołectw, które tworzą gminę Jedwabno. Każde sołectwo posiada swój własny fundusz sołecki i w jego ramach mieszkańcy danej miejscowości co roku bezpośrednio decydują o sposobie jego wydatkowania, przeznaczając te środki choćby na budowę i wyposażenie placów zabaw, doposażenie świetlic wiejskich, budowę oświetlenia ulicznego czy też na działania kulturalne. Dzięki temu czują się prawdziwymi gospodarzami swoich wsi. Fundusz sołecki jest jednym z najważniejszych czynników wspierających rozwój poszczególnych miejscowości, a jednocześnie elementem i przykładem daleko idącej samorządności, dającym mieszkańcom możliwość bezpośredniej realizacji wielu własnych pomysłów i zadań. Ta forma aktywności i integracji mieszkańców stała się w ostatnich latach jednym z motorów rozwoju gminy Jedwabno. Wzbogaca to lokalny krajobraz społeczny i kulturowy.

Gmina Jedwabno z pewnością jest jednym z miejsc, w których warto żyć, mieszkać i wypoczywać. Nie tylko w sezonie turystycznym, ale przez cały rok. Po więcej informacji zapraszamy na stronę internetową gminy Jedwabno: www.jedwabno.pl, a także na profil Gminy Jedwabno w serwisie społecznościowym Facebook. Materiały filmowe z gminy Jedwabno z różnych dziedzin można obejrzeć w serwisie Telewizja Jedwabno pod adresem internetowym www.jedwabno.kopernik.tv.

**Zapraszamy
do gminy Jedwabno!**

NADLEŚNICTWO JEDWABNO

ul. 1 Maja 3, 12-122 Jedwabno

<https://jedwabno.olsztyn.lasy.gov.pl>

e-mail: jedwabno@olsztyn.lasy.gov.pl

Nadleśniczy Nadleśnictwa Jedwabno	89 621 30 50
Zastępca Nadleśniczego Nadleśnictwa Jedwabno	89 621 36 25
Sekretariat	89 621 30 05
Posterunek Straży Leśnej	89 621 37 73
Inżynierowie Nadzoru	89 621 36 12
Rzecznik prasowy	89 621 37 71
Stanowisko ds. pracowniczych	89 621 31 97

DZIAŁ ADMINISTRACYJNO-GOSPODARCZY

Sekretarz Nadleśnictwa	89 621 30 40
Stanowisko ds. budowlanych	89 621 37 75
Stanowisko ds. infrastruktury i dzierżaw	89 621 37 74
Stanowisko ds. gospodarki mieszkaniowej i informatyki	89 513 39 60
Stanowisko ds. administracyjno-gospodarczych	89 621 32 61

DZIAŁ FINANSOWO-KSIĘGOWY

Główny Księgowy	89 621 37 72
Stanowiska ds. finansowo-księgowych	89 621 39 70
Stanowisko ds. rozliczeń i fakturowania drewna	89 621 36 26

DZIAŁ GOSPODARKI LEŚNEJ

Stanowisko ds. sprzedaży drewna	89 621 39 75
Stanowisko ds. zagospodarowania lasu	89 621 30 80
Stanowisko ds. stanu posiadania i edukacji leśnej	89 621 30 53
Stanowisko ds. ochrony lasu	89 621 32 89
Stanowisko ds. użytkowania lasu	89 621 35 65
Stanowisko ds. łowieckich	89 513 30 73

WYŁUSZCZARNIA NASION

Stanowisko ds. nasiennictwa	89 621 37 71
Stanowisko ds. ochrony przyrody i nasiennictwa	89 621 37 71

Punkt Alarmowo-Dyspozycyjny	89 623 18 86
Telefon interwencyjny ws. lęgów ptasich	532 088 621
Konsultant ds. kontaktów społecznych	89 621 37 71

MAGAZYN TURYSTYCZNY

Warmia&Mazury

GAZETA
ÓLSZTYŃSKA

DZIENNIK
ELBLĄSKI

Warmia
& Mazury

mojemazury.pl
gazetaolsztynska.pl
wawa.info

Magazyn można zakupić w salonikach prasowych,
salonach Empik, na dworcach i lotniskach,
a także online przez strony internetowe **kupgazete.pl** i **e-kiosk.pl**
Reklama i prenumerata – **509 712 242**